Regnskab 2016

VIBORG KOMMUNE

Indholdsfortegnelse

Forord ... 1
Ledelsens påtegning ... 2
Anvendt regnskabspraksis ... 3
Resultatopgørelse (Udgiftsbaseret regnskabsopgørelse) ... 7
Balance ... 9
Hoved- og nøgletal ... 11
Udvikling i kommunens generelle økonomiske stilling ... 12
Politisk organisation ... 14
Administrativ organisation ... 17
Facility Management ... 20
Skoler og klubber ... 23
Dagtilbud ... 28
Ungdomsskoler ... 31
Tandpleje ... 35
Familieområdet ... 38
B&U's overførselsområde ... 42
Ældreområdet ... 44
Sundhedsområdet ... 50
Beskæftigelsestilbud ... 54
Socialområdet ... 57
Pensioner og boligstøtte ... 62
Arbejdsmarkeds- og overførselsområdet ... 64
Kultur ... 69
Folkeoplysning og idrætsanlæg ... 72
Grønne områder ... 75
Trafikområdet ... 78
Kommunale ejendomme ... 81
Forsyningsområdet ... 84
Plan-, natur og miljøområdet ... 87
Uddannelse, handel og innovation ... 91
Beredskabsområdet ... 94
Note 1 Skatter, tilskud og udligning ... 95
Note 2 Personaleoversigt ... 96
Note 3 Driftsudgifter fordelt på politikområder ... 97
Note 4 Renter ... 98
Note 5 Overførsel af ikke-forbrugte driftsmidler ... 99
Note 6 Overførsel af ikke-forbrugte anlægsmidler ... 100
Note 7 Aktier og andelsbeviser m.v. ... 101
Note 8 Langfristede tilgodehavender ... 102
Note 9 Tilgodehavender ... 103
Note 10 Finansieringsoversigt ... 104
Note 11 Udvikling i egenkapitalen ... 105
Note 12 Hensatte forpligtelser ... 106
Note 13 Langfristede gældsforpligtelser ... 107
Note 14 Kortfristede gældsforpligtelser ... 108
Note 15 Kautions- og garantiforpligtelser samt ... 109
eventualrettigheder ... 109
Note 16 SWAP – aftaler ... 110
Note 17 Udførelse af opgaver for andre myndigheder ... 111
Revisionspåtegning ... 112

Forord

Årsregnskabet for 2016 indeholder en status over den økonomiske situation og årets samlede økonomiske resultat. Samtidig indeholder det en opfølgning på Byrådets mål for de enkelte politikområder.

Endnu et godt regnskab
Regnskabet for 2016 viser, at Viborg Kommune igen har leveret et godt resultat, som holder sig inden for Byrådets målsætninger.

Regnskabet viser et overskud før anlæg, afdrag på lån mv. (indtægter fra skatter, tilskud og udligning fratrukket driftsudgifterne og renter) på 389 mio. kr., hvilket skal ses i forhold til Byrådets målsætning om overskud på mindst 200 mio. kr. Overskuddet er 157 mio. kr. større end det oprindeligt budgetterede overskud på 232 mio. kr. og anvendes generelt til at finansiere anlægsaktiviteterne og afdrag på lån.

Viborg Kommunes gennemsnitlige likviditet udgør 392 mio. kr., hvilket er væsentligt over Byrådets målsætning på mindst 200 mio.kr.

Helt centralt i Viborg Kommunes økonomistyring er muligheden for overførsel af mindreforbrug til kommende regnskabsår. Der er i 2016 et mindreforbrug på serviceudgifterne på 199 mio. kr., hvoraf de 126 mio. kr. overføres til drift i de kommende år. Dette er en stigning på 20 mio. kr. i forhold til sidste år.

Resultatet samt den høje gennemsnitlige likviditet har betydet, at Viborg Kommune i 2016 har opretholdt et højt anlægsniveau på 295 mio. kr. Anlægsmidlerne er blandt andet brugt til den nye vej i banegraven, til- og ombygning af Finderuphøj, Løgstrup og Møllehøjskolen m.fl., om- og nybygning af daginstitutioner i Bjerringbro, Rødkærsbro, Hammershøj og Løgstrup m.fl. samt ombygning af Klostermarken 16 til STU.

Herudover lever Viborg Kommune op til kravene i økonomiaftalen mellem KL og regeringen, og vi har til stadighed fokus på udgifterne for at sikre os mod at blive ramt af sanktioner.

Den økonomiske situation er nærmere beskrevet i ansnittet: ”Udvikling i kommunens generelle økonomiske stilling”.

Vi fastholder fokus på sund økonomi
En god økonomistyring, som virker ud i alle afdelinger, er hjørnestenen i en sund økonomi. Vi ser derfor med stor anerkendelse på det arbejde, som de politiske udvalg, de mange ledere og medarbejdere i kommunen har ydet i 2016 for at sikre, at Viborg Kommune igen i år har leveret et godt resultat.

Når der er styr på økonomien, har vi samtidig fundamentet for at kunne skabe yderligere vækst i kommunen i de kommende år.

Med henblik på mulighederne for fortsat at udvikle Viborg Kommune til glæde for alle borgere, vil der i de kommende år fortsat være stort behov for fokus på effektivisering og vækst.

God læselyst med årsregnskabet for 2016.

Torsten Nielsen
Borgmester

Lasse Jacobsen
Kommunaldirektør

Ledelsens påtegning

Økonomi- og Erhvervsudvalget har den 5. april 2017 aflagt årsregnskab for 2016 for Viborg Kommune til Byrådet.

Årsregnskabet bygger på de obligatoriske oversigter og redegørelser, der skal aflægges i overensstemmelse med Lov om Kommunernes styrelse og reglerne i Økonomi- og Indenrigsministeriets Budget- og regnskabssystem for Kommuner.

Vi anser den valgte regnskabspraksis for hensigtsmæssig, således at årsregnskabet giver et retvisende billede af kommunens aktiver og passiver, finansielle stilling samt årets økonomiske resultat.

I henhold til styrelseslovens § 45 overgiver Byrådet hermed regnskabet til revision.

Torsten Nielsen
Borgmester

Lasse Jacobsen
Kommunaldirektør

Anvendt regnskabspraksis

Generelt

Kommunens regnskabspraksis er detaljeret fastlagt i "Principper for Økonomistyring" med tilhørende bilag. Den overordnede regnskabspraksis er følgende:

God bogføringsskik
Kommunens bogføring foretages i overensstemmelse med god bogføringsskik. Ved god bogføringsskik forstås den praksis, der til enhver tid anses for god skik og brug blandt kyndige og ansvarsbevidste fagfolk inden for bogføringsområdet.

Det er en forudsætning for god bogføringsskik, at reglerne i "Budget- og regnskabssystem for Kommuner" samt øvrige relevante forskrifter er fulgt.

Ændringer i regnskabspraksis i forhold til tidligere år
Regnskabet er aflagt efter samme regnskabspraksis som sidste år.

Driftsregnskab

Indregning af indtægter og udgifter
Indtægter indregnes så vidt muligt i det regnskabsår, de vedrører, jf. transaktionsprincippet.

Driftsudgifter i regnskabsopgørelsen indregnes i det regnskabsår, de vedrører, jf. transaktionsprincippet, forudsat at de er kendte for kommunen inden udløbet af supplementsperioden.

Anlægsudgifter indregnes i regnskabsopgørelsen i de regnskabsår, hvori anlægsudgiften afholdes.

Præsentation i udgiftsregnskabet
Præsentation af kommunens årsregnskab tager udgangspunkt i det udgiftsbaserede regnskab. Årsregnskabets primære funktion er at kunne sammenholde regnskabet med budgettet, der er opgjort efter udgiftsbaserede principper.

Årsregnskabet indeholder en afrapportering af kommunens resultat og præsentation af kommunens væsentlige faglige resultater og aktivitetsniveau.

Ekstraordinære poster
Her beskrives eventuelle driftsmæssige dispositioner, som er ekstraordinære for det pågældende regnskabsår.

Bemærkninger til regnskabet
Styrelsesloven fastsætter, at årsregnskabet i fornødent omfang skal være ledsaget af bemærkninger, navnlig vedrørende væsentlige afvigelser mellem bevillings- og regnskabsbeløb.

Der udarbejdes bemærkninger til driftsindtægter og -udgifter i forhold til det oprindelige/korrigerede budget på bevillingsniveau. Der skal også udarbejdes bemærkninger til regnskabet i tilfælde, hvor der nok er overensstemmelse mellem regnskabs- og bevillingsbeløb, men hvor de aktiviteter eller formål, som var forudsat ved bevillingsafgivelsen, ikke er realiseret.

Omkostningsregnskab
Viborg Kommune har på baggrund af Økonomi- og Indenrigsministeriets regler i "Budget- og regnskabssystemet for Kommuner" fravalgt at udarbejde omkostningsregnskab fra og med årsregnskabet for 2010.

Anvendt regnskabspraksis

Balancen

Præsentation af balancen
Formålet med balancen er at vise kommunens aktiver og passiver opgjort henholdsvis ultimo regnskabsåret og året før, idet der ved passiver forstås summen af egenkapital og forpligtigelser.
Der er af Økonomi- og Indenrigsministeriet fastsat formkrav til, hvordan balancen skal udarbejdes.

Materielle anlægsaktiver
Aktiver indregnes som hovedregel i balancen til kostpris og afskrives over den forventede levetid. Ejendomsretten dokumenteres via bogførte fakturaer og leasingaftaler m.v.
Aktiver med en levetid på 1 år eller derunder – samt aktiver under 100.000 kr. afskrives straks og registreres således ikke i anlægskartoteket.
Indretning af lejede lokaler samt anlæg, driftsmateriel og inventar måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.
Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug.
Udgifter over 100.000 kr., der medfører en væsentlig forbedring af et aktivs egenskaber eller en væsentlig forlængelse af et aktivs levetid, aktiveres sammen med det pågældende aktiv og afskrives over den nye levetid. Udgifter til mindre reparationer og lignende, som ikke har en væsentlig indflydelse på aktivets levetid eller egenskaber i øvrigt, udgiftsføres i det regnskabsår, hvori de afholdes.

Grunde og bygninger
Ejendomme anskaffet før 1. januar 1999 værdisættes til ejendomsvurderingen for ejendommen pr. 1. januar 2004 fratrukket afskrivninger.
Bygninger og grunde anskaffet efter 1. januar 1999 indregnes til anskaffelsespris med fradrag af afskrivninger. Der afskrives ikke på grunde.

Øvrige materielle anlægsaktiver
Øvrige materielle anlægsaktiver er indregnet til anskaffelsespris med fradrag af afskrivninger.
Levetider er fastlagt til følgende:

- Bygninger max. 15 – 50 år (afhængig af anvendelsesformål)
- Tekniske anlæg, maskiner m.v. max. 8 – 50 år (afhængig af anvendelsesformål)
- Inventar, herunder IT-udstyr m.v. 3 – 10 år

Infrastrukturelle anlægsaktiver (veje, signalanlæg, broer m.v.) samt ikke-operationelle anlægsaktiver (arealer til rekreative formål samt naturbeskyttelses- og genopretningsformål) indregnes ikke i balancen.

Finansielt leasede anlægsaktiver
Finansielt leasede aktiver behandles regnskabsmæssigt som tilsvarende erhvervede aktiver og indregnes til kostprisen. Kostprisen måles som den laveste af enten dagsværdien af det leasede aktiv eller nutidsværdien af minimumsleasingydelserne med tillæg af omkostninger.
Når der ikke er sammenhæng mellem leasinggiver og leverandøren af de aktiver, der er omfattet af leasingkontrakterne, optages de leasede aktiver i anlægskartoteket og statusbalancen til den faktiske kostpris på linje med andre erhvervede aktiver. Når leasinggiver og leverandør er den samme, beregnes nutidsværdien af minimumsydelserne med tillæg af omkostninger.
Finansielt leasede anlægsaktiver afskrives over den forventede levetid, der fastsættes efter typen af aktiv.

Materielle anlægsaktiver under udførelse
Igangværende materielle anlægsaktiver under opførelse værdiansættes og optages til de samlede afholdte omkostninger på balancetidspunktet. Der afskrives ikke på materielle anlæg under udførelse. Først når anlægget er udført, påbegyndes afskrivning over anlæggets forventede levetid.

Immaterielle anlægsaktiver
Immaterielle anlægsaktiver afskrives lineært over maksimalt 10 år. Ved kontrakter, aftaler og lignende anvendes så vidt muligt den gældende kontraktperiode.

Finansielle anlægsaktiver – Tilgodehavender
Tilgodehavender optages i balancen til nominel værdi under de respektive regnskabsposter hertil. Der nedskrives til imødegåelse af forventede tab til nettorealisationsværdien.

Anvendt regnskabspraksis

Finansielle anlægsaktiver – Aktier og andelsbeviser
Andele af interessentskaber, som Viborg Kommune har medejerskab til, indgår i balancen med den andel af virksomhedens indre værdi, jfr. Senest foreliggende årsregnskab, som svarer til kommunens ejerandel.
For noterede aktier foretages indregningen til kursværdien pr. 31. december, og for ikke noterede aktier og andre kapitalandele (andelsbeviser og lignende) foretages indregningen efter indre værdis metode.

Omsætningsaktiver – Varebeholdninger
Udgifter til indkøb af råvarer, hjælpematerialer samt andre forbrugsvarer udgiftsføres på anskaffelsestidspunktet.

Varebeholdninger over 1 mio. kr. og/eller beholdninger med væsentlige forskydning i lagerets størrelse fra år til år registreres.

Varelagre mellem 100.000 kr. og 1 mio. kr. registreres, hvis der sker forskydninger i varelageret som vurderes at være væsentlige.

Varebeholdning måles til kostpris efter princippet FIFO (first in first out).

Viborg Kommune har ikke registreret varebeholdninger, da Viborg Kommune ikke har varebeholdninger over 1 mio. kr. eller beholdninger med væsentlige forskydning i lagerets størrelse fra år til år.

Omsætningsaktiver – Fysiske aktiver til salg
Fysiske aktiver til salg måles til kostpris eller nettorealisationsværdi, hvor denne er lavere.

Grunde og bygninger til salg op- eller nedskrives via egenkapitalen til forventet salgspris.

Likvide aktiver samt omsætningsaktiver – Værdipapirer
Likvide aktiver omfatter likvider samt kortfristede værdipapirer, der uden hindring kan omsættes til likvide beholdninger, og hvorpå der kun er ubetydelig risiko for værdiændringer. Likvide beholdninger indregnes til nominel værdi, og værdipapirer indregnes til dagsværdi (kurs) på balancedagen.

Egenkapital
I egenkapitalen er også indeholdt selvejende institutioner, som kommunen har indgået driftsoverenskomst med.

Finansielle gældsforpligtelser
Langfristet gæld til realkreditinstitutter og andre kreditinstitutter er optaget med restgælden på balancetidspunktet. Den kapitaliserede restleasingforpligtelse vedrørende finansiel leasede anlægsaktiver indregnes i balancen som en gældsforpligtelse, og leasingydelsens rentedel indregnes over kontraktens løbetid i resultatopgørelsen.

Andre gældsforpligtelser, som omfatter gæld til leverandører, andre myndigheder samt anden gæld, måles i nominel værdi.

Gæld i udenlandsk valuta reguleres til kursen ultimo regnskabsåret.

Nedskrivning af tilgodehavender
Langfristede tilgodehavender på funktionerne 9.32.22, 9.32.23 og 9.32.25 gennemgås med henblik på vurdering af forventede tab.

For områder, hvor der er historiske data om afskrivning til rådighed, anvendes disse som dokumentation for den foretagne nedskrivning med forventet tab.

For øvrige tilgodehavender foretages en individuel vurdering, der beskriver og dokumenterer grundlaget for foretaget nedskrivning.

Hensatte forpligtelser
Forpligtigelser indregnes i balancen, når kommunen på balancedagen har en retslig eller faktisk forpligtigelse, som resultat af en tidligere begivenhed, og det er sandsynligt, at afviklingen heraf vil medføre et træk på kommunens økonomiske ressourcer, og der kan foretages en pålidelig beløbsmæssig måling af forpligtigelsen.

Pensionsforpligtigelser, der ikke er forsikringsmæssigt afdækket vedrørende tjenestemandsansatte og ansatte på tjenestemandslignende vilkår, optages i balancen under forpligtigelser. Kapitalværdien af pensionsforpligtigelsen er beregnet aktuarmæssigt ud fra forudsætninger fra Social- og Indenrigsministeriet. Minimum hvert 5. år foretages en aktuarmæssig beregning af pensionsforpligtigelsen vedrørende tjenestemænd. Økonomi- og Indenrigsministeriet har fastlagt en pensionsalder på 62 år.

Anvendt regnskabspraksis

Hensatte forpligtigelser vedrørende eksempelvis miljøforurening, retssager, erstatningskrav og arbejdsskade forpligtelser indregnes på balancen til den løbende ydelses kapitaliserede værdi opgjort pr. forpligtigelse.

Fratrædelsesbeløb ved udløb af åremålsansættelser optages til nominel værdi i overensstemmelse med de indgåede aftaler.

Langfristede gældsforpligtigelser
Langfristet gæld til realkreditinstitutter og andre kreditinstitutter er optaget med restgælden på balancetidspunktet.

Den kapitaliserede restleasingforpligtigelse vedrørende finansielt leasede anlægsaktiver indregnes i balancen som en gældsforpligtigelse, og leasingydelsens rentedel indregnes over kontraktens løbetid i resultatopgørelsen.

Andre gældsforpligtigelser, som omfatter gæld til leverandører, andre myndigheder samt anden gæld, måles til nominel værdi.

Gæld i udenlandsk valuta reguleres til kursen ultimo regnskabsåret.

Kortfristet gæld
Kortfristet gæld til pengeinstitutter, staten, kirken, andre kommuner og regioner optages med restværdien på balancetidspunktet.

Feriepengeforpligtelsen indgår ikke i kommunens regnskabsaflæggelse.

Noter til driftsregnskab og balance
Der er udarbejdet noter til henholdsvis driftsregnskab og balance i det omfang, der er væsentlige forhold, som bør belyses, og/eller Økonomi- og Indenrigsministeriet har stillet krav om noteoplysning/regnskabsbemærkning.

Resultatopgørelse (Udgiftsbaseret regnskabsopgørelse)

Noter	Beløb i mio. kr. (- = indtægt/overskud)	Budget 2016	Korr. budget 2016	Regnskab 2016	Regnskab 2015
	A. Det skattefinansierede område				
1	**Indtægter**				
	Skatter	-4.109,2	-4.111,7	-4.111,5	-3.973,3
	Generelle tilskud m.v.	-1.571,5	-1.526,9	-1.546,5	-1.505,1
	Indtægter i alt	**-5.680,7**	**-5.638,7**	**-5.658,0**	**-5.478,5**
2, 3	**Driftsudgifter (excl. forsyningsvirksomhed)**				
	Serviceudgifter:				
	Økonomi- og erhvervsudvalget	581,2	591,2	509,9	531,3
	Børne- og ungdomsudvalget	1.565,6	1.605,7	1.545,1	1.555,4
	Ældre- og sundhedsudvalget	1.079,9	1.104,6	1.083,5	1.062,7
	Social- og arbejdsmarkedsudvalget	452,9	455,5	439,6	452,6
	Kultur- og fritidsudvalget	163,8	165,6	158,3	161,2
	Teknisk Udvalg	140,7	143,8	133,2	139,0
	Klima- & Miljøudvalget	16,7	18,2	17,6	15,9
	Udvalget for Uddannelse, Handel og Innovation	3,0	3,5	1,7	0,6
	Beredskabskommissionen	15,6	16,9	17,2	16,8
	Serviceudgifter i alt	**4.019,2**	**4.105,0**	**3.906,2**	**3.935,3**
3	**Udgifter til overførselsindkomst:**				
	Børne- og ungdomsudvalget	15,0	11,2	12,1	13,8
	Ældre- og sundhedsudvalget	0,0	0,0	0,0	0,0
	Social- og arbejdsmarkedsudvalget	1.399,1	1.364,7	1.345,1	1.253,3
	Udgifter til overførselsindkomst i alt	**1.414,1**	**1.375,9**	**1.357,2**	**1.267,1**
	Driftsudgifter i alt	**5.433,4**	**5.480,9**	**5.263,5**	**5.202,4**
	Driftsresultat før finansiering	**-247,3**	**-157,8**	**-394,6**	**-276,1**
4	**Renteudgifter (netto)**	**15,6**	**8,3**	**5,8**	**8,4**
	RESULTAT FØR ANLÆG OG AFDRAG M.V.	**-231,7**	**-149,4**	**-388,8**	**-267,6**

Resultatopgørelse (Udgiftsbaseret regnskabsopgørelse)

Noter	Beløb i mio. kr. (- = indtægt/overskud)	Budget 2016	Korr. budget 2016	Regnskab 2016	Regnskab 2015
	Anlægsudgifter (excl. forsyningsvirksomhed)				
	Økonomi- og erhvervsudvalget	-1,2	5,2	13,8	161,4
	Børne- og ungdomsudvalget	73,4	96,8	90,9	102,9
	Ældre- og sundhedsudvalget	9,4	20,5	3,1	14,3
	Social- og arbejdsmarkedsudvalget	27,2	35,0	28,8	33,8
	Kultur- og fritidsudvalget	11,6	55,8	24,1	25,3
	Teknisk Udvalg	116,0	174,3	126,5	59,9
	Klima- & Miljøudvalget	4,6	15,3	6,8	4,8
	Beredskabskommissionen	0,0	0,9	0,9	3,5
	Anlægsudgifter i alt	**241,0**	**403,8**	**294,8**	**405,8**
	Jordforsyning				
	Indtægt ved salg af jord	-44,8	-60,4	-59,4	-25,4
	Udgift ved køb af jord incl. byggemodning	40,5	77,4	21,3	13,5
	Resultat af jordforsyning	**-4,4**	**17,1**	**-38,1**	**-12,0**
	RESULTAT AF DET SKATTEFINANSIEREDE OMRÅDE	**4,9**	**271,5**	**-132,2**	**126,2**
	B. Forsyningsvirksomheder				
	Drift (indtægter - udgifter)	-15,2	-15,3	-16,3	-13,1
	Anlæg (indtægter - udgifter)	7,7	40,0	13,0	6,5
	RESULTAT AF FORSYNINGSVIRKSOMHEDER	**-7,5**	**24,8**	**-3,3**	**-6,6**
5, 6	**C. RESULTAT I ALT (A+B)**	**-2,6**	**296,2**	**-135,4**	**119,6**

Balance

Noter	Beløb i mio. kr.	Ultimo 2015	Ultimo 2016
	AKTIVER		
	ANLÆGSAKTIVER		
	Materielle anlægsaktiver		
	Grunde	566,3	583,7
	Bygninger	2.094,1	2.094,7
	Tekniske anlæg m.v.	70,1	57,5
	Inventar	5,3	13,9
	Anlæg under udførelse	269,0	333,4
	I alt	**3.004,8**	**3.083,3**
	Immaterielle anlægsaktiver	**0,0**	**0,0**
	Finansielle anlægsaktiver		
7	Aktier og andelsbeviser m.v.	2.771,0	2.877,0
8	Langfristede tilgodehavender	218,3	210,3
	Udlæg vedrørende forsyningsvirksomheder	-37,3	-40,6
	I alt	**2.952,0**	**3.046,6**
	ANLÆGSAKTIVER I ALT	**5.956,8**	**6.129,9**
	OMSÆTNINGSAKTIVER		
	Fysiske anlæg til salg (jordforsyning)	284,2	258,0
9	Tilgodehavender	276,5	379,6
	Værdipapirer (pantebreve)	30,3	30,1
10	Likvide beholdninger	71,3	152,9
	I alt	**662,3**	**820,7**
	AKTIVER I ALT	**6.619,1**	**6.950,6**

Balance

Noter	Beløb i mio. kr.	Ultimo 2015	Ultimo 2016
	PASSIVER		
11	**EGENKAPITAL**		
	Modpost for takstfinansierede aktiver	-44,3	-45,5
	Modpost for selvejende institutioners aktiver	-15,6	-25,2
	Modpost for skattefinansierede aktiver	-3.194,1	-3.237,1
	Reserve for opskrivninger	-35,1	-33,6
	Balancekonto	-606,8	-779,0
	I alt	**-3.895,9**	**-4.120,3**
12	**HENSATTE FORPLIGTELSER**	**-905,9**	**-989,8**
13	**LANGFRISTEDE GÆLDSFORPLIGTELSER**	**-1.254,0**	**-1.234,6**
	NETTOGÆLD FONDS, LEGATER, DEPOSITA M.V.	**-24,0**	**-24,0**
14	**KORTFRISTEDE GÆLDSFORPLIGTELSER**	**-539,2**	**-581,9**
	PASSIVER I ALT	**-6.619,1**	**-6.950,6**

Hoved- og nøgletal

Oversigt over væsentlige økonomiske nøgletal Beløb mio. kr.	Regnskab 2016	Regnskab 2015	Regnskab 2014	Regnskab 2013	Regnskab 2012
Regnskabsopgørelsen (- = indtægt/overskud)					
Resultat før anlæg og afdrag m.v.	-388,8	-267,6	-361,0	-321,9	-138,2
Resultat af det skattefinansierede område	-132,2	126,2	-106,7	-188,6	55,5
Resultat af forsyningsvirksomheder, drift	-16,3	-13,1	-12,9	-7,4	-10,4
Resultat af forsyningsvirksomheder, anlæg	13,0	6,5	6,2	15,5	11,4
Balance, aktiver					
Anlægsaktiver i alt	6.129,9	5.956,8	5.725,2	5.664,6	5.623,4
Omsætningsaktiver i alt	820,7	662,3	778,4	412,4	233,4
Likvide beholdninger	152,9	71,3	224,7	59,2	52,1
Balance, passiver					
Egenkapital	4.120,3	3.895,9	4.071,1	3.400,2	3.327,1
Hensatte forpligtigelser	989,8	905,9	655,2	1.161,8	1.038,1
Langfristet gæld	1.234,6	1.254,0	1.231,6	1.229,2	1.173,3
- heraf ældreboliger	368,8	385,6	398,6	411,2	334,8
Kortfristet gæld	581,9	539,2	522,6	263,2	297,3
Nøgletal					
Gennemsnitlig likviditet pr. indbygger (kr.)	4.095	4.664	4.775	3.608	2.326
Langfristet gæld pr. indbygger (kr.)	12.891	13.203	13.035	13.028	12.549
Skatteudskrivning					
Udskrivningsgrundlag pr. indbygger (kr.)	152.832	149.655	147.642	147.854	139.332
Udskrivningsprocent kommuneskat	25,7	25,7	25,8	25,8	25,8
Grundskyldspromille	23,7	23,7	24,6	24,6	24,6
Indbyggertal	95.776	94.985	94.485	94.350	93.817

Udvikling i kommunens generelle økonomiske stilling

Driftsudgifter
Siden regnskabet for 2009, hvor serviceudgifterne oversteg budgettet væsentligt, så har serviceudgifterne ligget væsentligt under budgetterne, hvilket også er gældende for 2016 regnskabet.

For 2016 kan Viborg Kommune således aflægge et årsregnskab, der viser et mindreforbrug på serviceudgifterne på 113 mio. kr. i forhold til det **oprindelige** budget og 199 mio. kr. i forhold til det **korrigerede** budget. (Den største forskel på det oprindelige og det korrigerede budget er, at det korrigerede budget indeholder overførte overskud fra tidligere år).

Overskuddet før anlæg og afdrag på lån mv. udgør 389 mio. kr. mod oprindeligt budgetteret 232 mio. kr.

Anlægsudgifter
De skattefinansierede anlægsudgifter i 2016 udgør 295 mio. kr. ekskl. jordforsyningen. Der er igen i 2016 tale om et højt anlægsniveau set i forhold til tidligere års niveau, og som overskuddet før anlæg og afdrag på lån mv. på de 389 mio. kr. har kunnet finansiere.

Jordforsyningen udviser et overskud på 39 mio. kr. i 2016, som hovedsagelig fremkommer i form af udskydelse af jordkøb samt forsinkelser i byggemodningsprojekter. Der er i 2016 solgt bolig- og erhvervsgrunde for knap 60 mio. kr., hvilket er 15 mio. kr. mere end oprindeligt budgetteret og væsentligt mere end i 2015.

Udvikling i resultat efter anlæg og netto lån (nye lån fratrukket afdrag på lån)

1.000 kr. (- = overskud)	R2014	R2015	**R2016**	B2017	B2018
Resultat før anlæg og afdrag mv.	-361,0	-267,6	**-388,8**	-195,9	-228,8
Skattefinansierede anlæg	254,7	405,8	**295,3**	214,0	234,2
Nye lån fratrukket afdrag på lån	-14,6	-47,6	**-22,1**	20,7	31,0
Netto udgift	240,1	358,2	**273,2**	234,7	265,2
Resultat efter anlæg og netto lån	-120,9	90,6	**-115,6**	38,8	36,4

Som der fremgår at tabellen, er der i 2016 et overskud efter anlæg og netto lån (nye lån og afdrag på lån) på 115,6 mio. kr. Der var i budget 2016 forventet et mindre underskud. Årsagen til overskuddet kan hovedsagelig forklares med mindreforbruget på serviceudgifterne på 113 mio. kr. i forhold til oprindeligt budgetteret. I budget 2017 og 2018 forventes det ikke, at overskuddet kan dække anlæg og netto lån.

Likviditeten
Efter en periode fra 2008 til 2012 med fald i den gennemsnitlige likviditet var der i 2013 og 2014 tale om stigning i den gennemsnitlige likviditet, som ved udgangen af 2014 udgjorde 451 mio. kr. I 2015 og 2016 er den gennemsnitlige likviditet igen en smule faldende og ved udgangen af 2016 udgør den gennemsnitlige likviditet 392 mio. kr.

Faldet i likviditeten hænger primært sammen med det høje anlægsniveau set i forhold til det oprindelige anlægsbudget. Selvom der har været et højt anlægsniveau i 2016, er der fortsat behov for at overføre et mindreforbrug på skattefinansieret anlæg på 155 mio. kr., hvoraf de 69 mio. kr. overføres til 2017 og de 86 mio. kr. indarbejdes i budgettet for 2018-2021. Til sammenligning blev der overført 199 mio. kr. fra 2015 til 2016. At likviditeten ikke er faldet yderligere skyldes, at de afholdte driftsudgifter er lavere end forudsat i budgetterne. En væsentlig del af disse mindreforbrug er ønsket overført til drift i 2017 og 2018. For ikke at belaste med udgifter, der risikerer at give problemer med overholdelse af de statslige rammer samt for at sikre den fremtidige likviditet, er overførslerne reduceret til det mest nødvendige. Af det samlede mindreforbrug på serviceudgifterne i 2016 på 199 mio. kr., overføres de 73 mio. kr. ikke, hvoraf de 37 mio. kr. udgør et uforbrugt puljebeløb afsat til områder med særlige problemstillinger. Af de resterende 126 mio. kr. overføres 105 mio. kr. til driftsaktiviteter i 2017 og 21 mio. kr. til driftsaktiviteter i 2018.

Ved udgangen af 2016 var den faktiske likvide beholdning på 153 mio. kr.

I 2017-budgettet forventes den gennemsnitlige likviditet at falde med 10 mio. kr. frem til udgangen af 2017 og yderligere 110 mio. kr. i perioden 2018-2019 for igen at stige lidt i 2020. Ved udgangen af 2020 forventes den gennemsnitlige likviditet således at være reduceret til ca. 300 mio. kr.

Udvikling i kommunens generelle økonomiske stilling

Overførsel af uforbrugte driftsbevillinger på 126 mio. kr. og uforbrugte anlægsbevillinger på 155 mio. kr. i 2016 betyder, at den **disponible** kassebeholdning er væsentlig mindre end den gennemsnitlige kassebeholdning. Den disponible kassebeholdning udgør 120 mio. kr. ved udgangen af 2016 og vil ifølge budgettet for 2017-2020 være faldende i budgetperioden.

Langfristet gæld
Når der ses bort fra ældreboliger og leasinggæld, så har der været en forøgelse af gælden med 22 mio. kr., idet der er optaget nye lån på 81 mio. kr. og afdrag på lån har udgjort 59 mio. kr. Ved udgangen af 2016 udgør gælden 819 mio. kr.

Leasinggælden er i 2016 nedbragt med 25 mio. kr., og ved udgangen af 2016 udgør leasinggælden 47 mio. kr.

I den kommende 4-års periode er der samlet set budgetteret med, at der netto afvikles på kommunens langfristede gæld.

Opsummering
Viborg Kommune har i øjeblikket en sund økonomi, som i de seneste år er sikret via budgetoverholdelse.

Byrådet har en målsætning om, at overskuddet før anlæg og afdrag på lån mv. skal udgøre mindst 200 mio. kr. For 2016 er denne målsætning overholdt. I det oprindelige budget for 2016 var der budgetteret med et overskud før anlæg og afdrag på lån mv. på 232 mio. kr. Regnskabsresultatet viser et overskud på 389 mio. kr.

Den gennemsnitlige likviditet har været stigende i både 2013 og 2014, men falder en smule i 2015 og 2016.

Byrådets målsætning for 2016 om, at den gennemsnitlige likviditet skal udgøre min. 200 mio. kr. er opfyldt. Fremadrettet forventes denne målsætning fortsat at kunne nås. Der forventes dog samlet for budgetperioden et fald i såvel den gennemsnitlige som den disponible likviditet. Presset på likviditeten afhænger i høj grad af, om de overførsler, der er lagt op til ved regnskabsafslutningen på både drift og anlæg, forventes anvendt i den kommende budgetperiode, eller om der kan forventes overførsler af tilsvarende størrelse også de kommende år.

Selv om Viborg Kommunes økonomi er stabil og sund, er det fortsat vigtigt, at der er fokus på, at budgetterne overholdes, ellers kan likviditeten fremadrettet komme under alvorligt pres.

Politisk organisation

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Kulturel virksomhed	1.681	1.924	1.813	1.655	-158
Politik - Fælles formål	431	442	442	465	23
Kommunalbestyrelsesmedlemmer	19.390	29.287	20.123	18.057	-2.066
Kommissioner, råd og nævn	617	558	1.076	530	-546
Valg	3.187	6	219	155	-64
Diverse tilskud mv.	647	1.932	1.966	1.920	-46
Erhvervsudvikling, turisme og landdistrikter	23.907	28.979	28.978	20.927	-8.051
Puljer	0	43.626	37.011	0	-37.011
I alt	**49.860**	**106.754**	**91.628**	**43.710**	**-47.918**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 47,7 %. Mindreforbruget udgør 47,9 mio. kr.

Hovedårsagen er en pulje på 37 mio. kr., der er budgetlagt til "særlige udfordringer" (budgetbuffer).

Erhvervsudvikling, turisme og landdistrikter viser et mindreforbrug på 8,1 mio. kr., hvor hovedparten af mindreforbruget består af:

- Investeringsfremmeindsats i Viborg Kommune, der udgør 3,0 mio. kr.,
- den såkaldte udviklingspulje, der udgør 2,6 mio. kr.
- TV julekalender i Viborg, der udgør 1,8 mio. kr.
- Animation i Viborg, der udgør 1,7 mio. kr. Det er besluttet at forlænge indsatsen udover den oprindelige budgetperiode.
- Støtte til realisering af landskabsplanen for Mønsted Kalkgruber, der udgør 0,5 mio. kr.

Der er dog et merforbrug på projektet "Hærvejen – En international destination for cykel og vandreturisme" på 2,9 mio. kr. som skyldes at projektets endelige tilskud først forventes udbetalt fra NaturErhvervstyrelsen i 2017.

Politisk organisation

Fokusområder

Der er stor interesse for og opbakning til den fælles markedsføringsstrategi. Således var det foreslåede aktivitetsniveau for 2016 langt større, end der var budget til.

PR-delen
Antallet af omtaler i øvrige medier er faldet med 6,9% i forhold til 2015. Det skyldes, at antallet af omtaler i 2015 var ekstraordinært højt pga. den massive omtale der var som følge af offentliggørelsen af, at Apple vil bygge et stort datacenter i Foulum. Antallet af omtaler ligger dog stadig højere end målsætningen for 2016.

Den gennemsnitlige *PR-score** for omtale i øvrige medier (alle andre end lokale medier) lå i 2015 på +32. I 2016 lå den gennemsnitlige PR-score ligeledes på +32. Det er fortsat højere end den gennemsnitlige PR-score for kommuner, styrelser og stat hos Infomedias kunder, som ligger på +25, og også højere end målsætningen for 2016 på +28.

Status på indsatsmål for markedsføringsindsatsen:

1. Der blev udarbejdet – og gennemført – en samlet markedsføringsplan i samarbejde med VER, VisitViborg, Viborg Handel, Kulturlivet, Viborg Uddannelsesråd m.fl. Aktiviteterne i denne plan understøttede den fælles markedsføringsstrategi, som er afledt af Udviklingsstrategien.

2. Der er udarbejdet en fælles markedsføringsplan for 2017 i samarbejde med VER, VisitViborg, Viborg Handel, Kulturlivet, Viborg Uddannelsesråd m.fl. Endvidere er der planlagt aktiviteter til særlig markedsføring af Bjerringbro.

3. Der kunne ikke gennemføres en fælles benchmark-analyse med andre kommuner, da ingen af de kommuner Viborg Kommune spurgte, ønskede at deltage. Derfor fik Viborg Kommune gennemført sin egen analyse, som også indeholdt sammenligninger med en række andre kommuner.

4. Der har også i 2016 været fokus på omtale i nationale og regionale medier, hvilket også underbygges af, at antallet af omtaler i disse medier ligger højere end målsætningen.

5. De sociale medier indtænkes fortsat i højere og højere grad som en del af markedsføringen, og i flere og flere af markedsføringsaktiviteterne.

* PR-score: Infomedia arbejder med en numerisk værdi som "kvalitets måleværdi" for medieomtale. PR-scoren bygger på fem faktorer, der er afgørende for omtalens kvalitet: læsertal, eksponering i overskrift, eksponering i artiklen, størrelse på artiklen samt hvorvidt artiklen er positiv, neutral eller negativ. Den samlede PR-score i en analyse beregnes som et gennemsnit af alle artikler/indslags PR-score.
Til måling af Infomedias PR-score benyttes en skala på fem trin. Skalaen går fra: +100 (meget positiv) til -100 (meget negativ).

Politisk organisation

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
Omtalen af Viborg Kommune i regionale og nationale medier skal øges hvert år i forhold til nulpunktsmålingen i 2014.	2500 omtaler	2.747 omtaler.	
Viborg Kommunes PR-score* for medieomtale skal forbedres hvert år i forhold til nulpunktsmålingen i 2014.	+28	+32	
Kendskabsgraden** for Viborg Kommune skal øges hvert år i forhold til nulpunktsmålingen i 2014.	72%	82%	

* PR-score: Infomedia arbejder med en numerisk værdi som "kvalitets måleværdi" for medieomtale. PR-scoren bygger på fem faktorer, der er afgørende for omtalens kvalitet: læsertal, eksponering i overskrift, eksponering i artiklen, størrelse på artiklen samt hvorvidt artiklen er positiv, neutral eller negativ. Den samlede PR-score i en analyse beregnes som et gennemsnit af alle artikler/indslags PR-score. Til måling af Infomedias PR-score benyttes en skala på fem trin. Skalaen går fra: +100 (meget positiv) til -100 (meget negativ).

** Kendskabsgrad: Kendskabsgraden til Viborg defineres i Kendskabs- og Omdømmeanalysen som den andel af befolkningen, der nævner Viborg Kommune, når der spørges om, hvilke kommuner i Region Midt, respondenten kan nævne.70% af respondenterne nævner Viborg Kommune, og dermed er kendskabsgraden til Viborg Kommune på 70%. Kendskabsgraden siger IKKE noget om hvad kommunen er kendt for.

Administrativ organisation

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Fagforvaltninger og stabe - løn	310.316	285.831	307.908	307.714	-194
Fagforvaltninger og stabe - øvrige udgifter	15.904	11.948	17.345	12.622	-4.723
Fælles administrationsudgifter	69.059	73.778	76.574	65.367	-11.207
Øvrige administrative udgifter	32.004	33.501	35.021	31.871	-3.150
Puljer	11.075	23.608	18.186	4.474	-13.712
Diverse indtægter	-4.702	-4.374	-4.374	-4.923	-549
Diverse udgifter	4.242	3.416	3.775	3.456	-319
I alt	**437.896**	**427.708**	**454.435**	**420.581**	**-33.854**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 92,6%. Mindreforbruget udgør 33,9 mio. kr.

På politikområdet indgår en række forskellige puljer. Som det fremgår af tabellen, er der vedrørende puljer et mindreforbrug på 13,7 mio. kr. Der er bl.a. tale om flg. puljer: barselsudligning, arbejdsskadeforsikring, tjenestemandspensioner, overførsel af administrationsomkostninger for drift af anlægsprojekter samt diverse kompetenceudviklingspuljer.

På fælles administrationsudgifter og øvrige administrative udgifter er der samlet et mindreforbrug på 14,3 mio. kr., hvor de største mindreforbrug vedrører udgifter til IT-systemer, kommunens kort, arkivering, konkurrenceudsættelser, markedsføring af virksomheden m.v.

Ovenstående poster hører under de såkaldte centrale konti. En række af disse mindreforbrug vil ikke blive overført til 2017.

Forvaltninger og stabe har i alt et mindreforbrug på løn og øvrige udgifter på 4,5 mio. kr.

Administrativ organisation

Fokusområder

Dobbelt ambition og en smartere kommune

Viborg Kommune har i 2016 fortsat arbejdet med den dobbelte ambition om både effektivisering og vækst. Projektet "en smartere kommune", hvor der arbejdes med effektivisering, samtidig med at trivsel og kvalitet sikres, er udbredt til store dele af den kommunale organisation. Det har krævet og kræver fortsat arbejde med virksomhedskulturen. I forlængelse heraf er der identificeret felter, hvor udviklingen yderligere kan understøttes fx vedr. tavlemøder.

Indkøbs- og Udbudspolitik

I april 2016 blev der holdt et temaarrangement for Byrådet vedrørende bl.a. konkurrenceudsættelser. Arrangementet blev fulgt op af en sag på Økonomi- og Erhvervsudvalgets møde den 11.5.2106, hvor der blev besluttet, at der foretages et samlet genudbud af rengøringsopgaverne med kontraktstart ca. 1. august 2019, at det nuværende niveau for opfølgning af klausuler videreføres (Scenarie 1), at forvaltningen indleder dialog med arbejdsmarkedets parter omkring opfølgning på uddannelsesklausuler ved bygge- og anlægsopgaver, og at Viborg Kommune fortsætter med de nuværende økonomiske krav til leverandører.

Viborg Kommune arbejdede i 2016 med at implementerer de sidste dele af politikken. Byrådet godkendte på mødet den 15.6.2016 en revidering af den del af politikken, der vedrører bygge- og anlægsopgaver. Ændringerne vedrører en justering af trappemodellens tærskelværdier, samt en præcisering af uddannelseskrav. Håndværkerlisten på viborg.dk blev i oktober 2016 relanceret. Her blev tilføjet uddannelseskrav og krav om løn- og ansættelsesforhold (arbejdsklausul).

Sagsbehandlingstider

De aktuelle frister for sagsbehandlingstider fremgår af kommunens hjemmeside (http://kommune.viborg.dk/Om-kommunen/Fakta-og-tal/Sagsbehandlingstider). Der er i alt på tværs af forvaltningerne ca. 150 mål for sagsbehandlingstider.

Der ses overskridelser af de vedtagne mål for 4 sagsbehandlingstider på Ældreområdet, 6 på Socialområdet og 2 på Familieområdet. Alle andre sagsbehandlingstider overholdes.

På ældreområdet er der kun tale om ganske få sager, hvor sagsbehandlingstiderne ikke er overholdt. Problemerne med overholdelse på Ældre- og Socialområdet skyldes i overvejende grad forsinkelser i forhold til rekvirerede lægelige oplysninger. Forvaltningen arbejder intenst på at løse udfordringerne, og sagsbehandlingstiderne følges nøje.

I både Socialafdelingen og Familieafdelingen arbejdes der med omorganisering og effektivisering af arbejdsgange (lean) med henblik på, at alle frister for sagsbehandlingstider kan overholdes.

Digital selvbetjening

Viborg Kommunes digitaliseringsstrategi fra 2010 og kommunens service- og kanalstrategi blev i april 2016 afrapporteret til Byrådet. Digitale selvbetjeningsløsninger og offentlig digital post er nu hverdag på næsten alle områder. Kommunens hjemmeside er fortsat et vigtigt omdrejningspunkt i den digitale kommunikation med borgere og virksomheder. Besøgstallet på hjemmesiden er øget med ca. 20 % i forhold til 2015. Implementering af løsning til tidsbestilling i Borgerservice er forberedt til ikrafttræden i starten af 2017.

Administrativ organisation

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
IKU'ens indikator	26 %	Kommunens faktiske IKU for 2016 er på 27,4 % - altså lidt over måltallet	
Digital kommunikation med borgerne Målsætningen for anvendelse af obligatorisk digital selvbetjening ligger mellem 70 og 95 % afhængig af, hvilken løsning, der er tale om. Desuden skal 80 % af borgerne være tilsluttet offentlig digital post.	70 %	Målsætningen for obligatorisk digital selvbetjening er opfyldt for de fleste løsninger. Der har på enkelte områder været en opbremsning i anvendelsen af selvbetjeningsløsningerne. Samlet set er selvbetjeningsgraden for de obligatoriske digitale services på 69,2 %. På mange områder er tallet væsentligt over, mens der på andre områder er mange telefoniske og personlige henvendelser. 88,9 % af borgerne over 15 år er tilmeldt digital post, mens 11,1 % er fritaget.	
Sagsbehandlingstider At de opstillede maksimale sagsbehandlingstider overholdes	Sagsbehandlingstider overholdes	Viborg Kommunes mere end 150 fastsatte mål for sagsbehandlingstider overholdes, med enkelte undtagelser (i alt 12 sagstyper), hvor der har været konstateret overskridelser i 2016. Forvaltningen arbejder intenst på at løse udfordringerne, og sagsbehandlingstiderne følges nøje.	

Facility Management

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Ejendomsvedligeholdelse (planlagt og periodisk):					
Rådhuset (drift)	6.408	6.398	6.298	6.730	432
Rådhusbetjente	3.339	3.020	3.164	2.512	-652
Rådhuskantine	726	818	1.090	577	-513
Kontraktstyring, rengøring	810	766	879	865	-14
Kørselskoordinator	201	500	504	997	493
Pulje rengøring	4.924	980	-1.797	-1.723	74
Planlagt vedligeholdelse	29.927	29.390	30.437	30.816	379
Fællesudgifter	5.524	4.827	4.559	4.799	240
I alt	**51.858**	**46.699**	**45.134**	**45.573**	**439**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 101,0 %. Merforbruget udgør 0,4 mio. kr.

Merforbruget skyldes bl.a. at der er udgifter for ikke realiserede energibesparelser samt udgifter til implementering af et bestillingssystem på kørselsområdet.

Facility Management

Fokusområder

På politikområdet "Facility Management" er der følgende fokus i budgetåret 2016:

Bygningsvedligehold
Forvaltningen vil inden for rammerne af givne bevillingerne fortsat prioriterer midlerne til bygningsvedligehold i forhold til det samlede byggetekniske behov og under hensyntagen til bygningernes funktion, arbejdsmiljøet og brugernes trivsel.

Energibesparende foranstaltninger
Forvaltningen vil, inden for rammerne af givne bevillinger, fortsat have fokus på at nedbringe energiforbruget (el, vand og varme) i kommunens bygninger.

Kontraktstyringsenheden
Viborg Kommune har en kontraktstyringsenhed, der har til opgave at sikre, at kontrakterne overholdes.

I 2016 vil der være fokus på:

- Kontrol, tilsyn og opfølgning med kvaliteten af opgavens udførelse
- Kontrol og tilsyn i forhold til kontraktens vilkår i øvrigt, eks. vedr. arbejdsmiljø og personale
- Dialog med leverandørerne generelt.

Facility Management

Effektmål

<table>
<tr><th></th><th>Mål i 2016</th><th colspan="2">Resultat</th></tr>
<tr><td>Tilfredsstillende rengøringskvalitet på kommunens institutioner
Kontraktstyringsenheden skal kunne give karakteren 3 point i gennemsnit over årets målinger.
Karaktergivningen henviser til den løbende kvalitetskontrol, se mere herom i effektmålsskabelon.</td><td>100 %</td><td>Viborg Kommune har i 2016 udført 192 uanmeldte kontroller. Samlet karaktergennemsnit er 2,94, svarende til 98% opfyldelse af målet. Karaktererne fordeler sig således:

<table><tr><td>Karakter</td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td></tr><tr><td>Antal</td><td>5</td><td>41</td><td>103</td><td>42</td></tr></table></td><td></td></tr>
</table>

Skoler og klubber

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Folkeskoler	630.215	625.620	652.120	632.770	-19.351
Syge- og hjemmeundervisning	-1.501	-1.392	0	0	0
SFO	60.327	65.816	56.421	52.841	-3.581
Befordring	31.463	30.536	33.504	32.208	-1.296
Specialundervisning i regionale tilbud	665	1.177	1.177	878	-299
Specialområdet	50.564	47.125	44.962	37.848	-7.114
Efter- og videreuddannelse i folkeskolen	243	4.501	3.952	1.412	-2.539
Bidrag til statslige og private skoler	60.617	60.279	62.352	62.108	-244
Efterskoler og ungdomskostskoler	19.629	19.391	20.569	20.550	-19
Klubber	33.043	30.397	32.351	31.066	-1.286
Idrætsfaciliteter for børn og unge	683	1.735	692	647	-45
Ungdomsrådet	93	102	133	98	-35
Teatre	260	210	201	243	42
Servicejob	-98	0	0	-152	-152
I alt	**886.204**	**885.497**	**908.435**	**872.519**	**-35.916**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 96,0 %. Mindreforbruget udgør 35,9 mio. kr.

Af det samlede mindreforbrug kan 10,5 mio. kr. henføres til de enkelte skoler og klubber. Hovedparten ligger inden for de automatiske overførselsregler.

Det resterende mindreforbrug skyldes bl.a. det mellemkommunale område samt midler til fortsat kompetenceudvikling ift. målsætning 2020.

Skoler og klubber

Fokusområder

Kerneopgaven på skoleområdet
Læring for alle som overordnet mål **er** vores fælles kerneopgave/mission på skole-og klubområdet. Dette er også grundstenen i skolereformen og al videreudvikling af området. Derfor er det også omdrejningspunktet for de øvrige fokusområder.

Læring
Den fælles strategi for læring på 0-18-årsområdet er videreudviklet til *Et fælles grundlag for børns læring.* Grundlaget er sat i spil på skole- og klubområdet og afprøves tæt på praksis. Målet er få et fælles sprog omkring børns læring til understøttelse af både det tvær- og monofaglige samarbejde i skoler- og klubber.

Kompetenceudvikling
Viborg Kommunes Plan for kompetenceudvikling 2014-2020 forfølges stadig. Der er fokus på såvel krav om fuld kompetencedækning som videreudvikling af ledere og medarbejderes kapaciteter i forhold til arbejdet med kerneopgaven *læring for alle*. Planen bygger på en bred tilgang til læring og kompetenceudvikling. Den centrale understøttelse fokuserer særligt på initiativer, der forfølger planenes hovedoverskrift *Lær i egen og andres praksis*. Planen justeres årligt for at sikre progressionen frem mod 2020.

Faglig Progression
Progressionstænkningen er helt centralt omdrejningspunkt i alle vores udviklingsinitiativer. Vi skal fortsat have fokus på den faglige progression for børn og unge. Her skal i særdeleshed arbejdes med at tage udgangspunkt i det enkelte barns/unges forudsætninger.

Tidlig indsats og forebyggelse
Der et fortsat fokus på den tidlige indsats. Dette fokus har resulteret i et øget samarbejde mellem skole og dagtilbud med henblik på at lette overgangen mellem skole og dagtilbud. Samarbejdet fokuserer også på læring i og af hinandens praksisser. Fremadrettet bliver dette samarbejde understøttet af *Fælles grundlag for børns læring*.

Sprogindsats
Indsatsen har været båret af det tætteres samarbejde mellem skole og dagtilbud og understøttes fremadrettet af vores nye enhed PPL (Pædagogisk praksis og læring).

Forældresamarbejdet
Forældresamarbejdet er i fokus i en række af vores udviklingsprojekter og vil fortsat være helt centralt. Vi samler løbende op på erfaringerne fra projekterne og sætter dem i spil i andre sammenhænge. Forældrenes centrale rolle i forhold til børn og unges læringsbaner er også integreret i Fælles grundlag for børns læring.

Fritidstilbud
Der arbejdes fortsat på at videreudvikle og tilpasse fritidstilbud i lyset af folkeskolereformen. Samarbejde mellem pædagoger og lærere er i fokus i såvel skoler som SFO og vil også være det fremadrettet.

Ungdomsklubberne
Der er udarbejdet en Uddannelsesstrategi for Viborg Kommune i 2016. I arbejdet med denne skal vi have drøftelser af, hvilken rolle vores klubber skal have i udmøntningen af strategien. Klubberne har en vigtig plads i både børns og unges dannelse og i det forebyggende arbejde.

Anlæg
Anlægsopgaverne på området skrider planmæssigt fremad.

Flygtninge
Antallet af nytilkomne flygtninge blev i 2016 ikke så stort som forventet. Opgaverne har dog stadig et væsentligt omfang for at sikre bedst mulig inklusion af børnene i fællesskaberne i skole og fritidsliv. Derudover har det vist sig at mange af flygtningebørnene har haft traumatiserende oplevelser og kræver en særlig indsats i det daglige, ikke mindst for at kunne reducere nødvendigheden for at placere børnene i økonomisk tunge specialtilbud.

Skoler og klubber

Effektmål

<table>
<tr><th></th><th>Mål i 2016</th><th>Resultat</th><th></th></tr>
<tr><td>TOPI – Tidlig opsporing og indsats

Andelen af børn, der mellem hver af de tre årlige målinger flytter sig mod en grøn markering i trivselsundersøgelsen stiger. Der tages udgangspunkt i målingerne fra oktober 2014. For de skoler der har tilknyttet en SFO-klub vil der blive indberettet en fælles måling.</td><td>2 % ift. 2015</td><td>Det fremgår af årets måling, at 13 % af børnene flytter sig i positiv retning. Målet er derfor til fulde indfriet.</td><td></td></tr>
<tr><td>Forældrenes oplevelse af skole/hjemsamarbejdet og inddragelse i klubben

Forældre, der generelt har en positiv oplevelse af skole/hjemsamarbejdet og positiv oplevelse af klubbens forældreinddragelse stiger. Der tages udgangspunkt i målingerne fra 2014, hvor forældrene er blevet spurgt om følgende:

”På en skala fra 1-10, hvordan oplever du da samarbejdet mellem hjem og skole/klub generelt? ” (Gennemsnitlig oplevelse af samarbejdet)
Baseline 2014:
Skoler: 7,26
Klubber: 6,53</td><td>Der er en fortsat positiv udvikling.</td><td>Fokusområdet er ikke længere en del af mål og midler, og vi har derfor ingen målinger her.</td><td></td></tr>
<tr><td>Elevtrivsel

Elevtrivslen på skolerne skal stige. Der tages udgangspunkt i målingen (via TNS Gallups portal) fra skoleåret 2014/2015.

• Andelen af elever i 0.-3. kl. der svarer ’ja, meget’, ’ja, tit’ og ’nej’ (ift. ro og orden) skal øges
• Andelen af elever i 4.-9. kl. der svarer ’helt enig’ og ’meget tit’ skal øges</td><td>Stigning på 2 procentpoint ift. 2014/2015</td><td><table><tr><th colspan="3">Ro og orden - svarene vises i %</th></tr><tr><th>Er det svært at høre, hvad læreren siger i timerne?</th><th>Viborg Kommune 0 - 3 klasse 2015</th><th>Viborg Kommune 0-3 klasse 2016</th></tr><tr><td>Ja, tit</td><td>12</td><td>9</td></tr><tr><td>Ja, nogle gange</td><td>40</td><td>41</td></tr><tr><td>Nej</td><td>49</td><td>50</td></tr></table>
Fortsættes på næste side…</td><td></td></tr>
</table>

Skoler og klubber

<table>
<tr><th></th><th>Mål i 2016</th><th>Resultat</th><th></th></tr>
<tr><td>Fortsat…</td><td></td><td>Formuleringen i målet stemmer ikke overens med den måde eleverne spørges på, som det fremgår af ovenstående. Der er kun sket en stigning på 1 % i andelen, der svarer, at det ikke er svært at høre, hvad læreren siger. Målet er således ikke nået.
<table>
<tr><th colspan="3">Ro og orden - svarene vises i %</th></tr>
<tr><th>Er det let at høre, hvad læreren siger i timerne?</th><th>Viborg Kommune 4-9 klasse 2015</th><th>Viborg Kommune 4-9 klasse 2016</th></tr>
<tr><td>Aldrig</td><td>1</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Sjældent</td><td>2</td><td>3</td></tr>
<tr><td>En gang i mellem</td><td>16</td><td>12</td></tr>
<tr><td>Tit</td><td>44</td><td>40</td></tr>
<tr><td>Meget tit</td><td>38</td><td>44</td></tr>
</table>
Formuleringen i målet stemmer ikke overens med den måde eleverne spørges på, som det fremgår af ovenstående. Der er sket en sket en stigning i andelen, der svarer ”meget tit” på 6 %, men til gengæld et fald i andelen, der svarer ”tit” på 4 %. Målet er derfor kun delvist nået.</td><td></td></tr>
<tr><td>Faglig progression i dansk (læsning) i de nationale tests
I de nationale tests er der følgende nationale mål:
• Andelen af de allerdygtigste elever skal øges år for år (kategorien: Fremragende præstation)
• Mindst 80 % af eleverne skal være gode til at læse (Kategorierne: Fremragende - , Rigtig god- og God præstation)
• Andelen af elever med dårlige resultater skal reduceres år for år (Kategorierne: Ikke tilstrækkelig- og Mangelfuld præstation).

Baseline 2014/2015 (samlet måltal for 2.-8. kl).</td><td>• Andelen af de dygtigste elever stiger
• Andelen der er god til at læse stiger 1 procentpoint
• Andelen af elever med dårlige resultater falder</td><td>
<table>
<tr><th></th><th colspan="4">14/15</th><th colspan="4">15/16</th></tr>
<tr><th></th><th>2.</th><th>4.</th><th>6.</th><th>8.</th><th>2.</th><th>4.</th><th>6.</th><th>8.</th></tr>
<tr><td>Andel af de allerdygtigste elever</td><td>2</td><td>11</td><td>5</td><td>15</td><td>8</td><td>8</td><td>6</td><td>12</td></tr>
<tr><td>Andelen af de gode elever</td><td>76</td><td>70</td><td>76</td><td>82</td><td>79</td><td>67</td><td>74</td><td>77</td></tr>
<tr><td>Andelen af de dårligste elever</td><td>10</td><td>12</td><td>8</td><td>6</td><td>7</td><td>14</td><td>7</td><td>9</td></tr>
</table>
Målene er nået på 2. klassetrin, de er ikke nået på 4. klassetrin, delvist på 6. klassetrin, men er igen nået på 8. klassetrin.

Fortsættes på næste side…</td><td></td></tr>
</table>

Skoler og klubber

<table>
<tr><th></th><th>Mål i 2016</th><th>Resultat</th></tr>
<tr>
<td>Fortsat…

Faglig progression i matematik i de nationale tests

I de nationale tests er der følgende nationale mål:

• Andelen af de allerdygtigste elever skal øges år for år (kategorien :Fremragende præstation)
• Mindst 80 % af eleverne skal være gode til at regne (Kategorierne: Fremragende -, Rigtig god- og God præstation)
• Andelen af elever med dårlige resultater skal reduceres år for år (Kategorierne: Ikke tilstrækkelig- og Mangelfuld præstation).

Baseline 2014/2015 (samlet måltal for 3.og 6. kl).</td>
<td>• Andelen af de dygtigste elever stiger
• Andelen der er god til at regne stiger 1 procentpoint
• Andelen af elever med dårlige resultater falder</td>
<td>
<table>
<tr><th></th><th colspan="2">14/15</th><th colspan="2">15/16</th></tr>
<tr><th></th><th>3. kl.</th><th>6. kl.</th><th>3. kl.</th><th>6. kl.</th></tr>
<tr><td>Andel af de allerdygtigste elever</td><td>6</td><td>10</td><td>8</td><td>10</td></tr>
<tr><td>Andelen af de gode elever</td><td>75</td><td>81</td><td>74</td><td>81</td></tr>
<tr><td>Andelen af de dårligste elever</td><td>11</td><td>9</td><td>12</td><td>9</td></tr>
</table>

Alle mål er nået
</td>
<td></td>
</tr>
</table>

Dagtilbud

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Fælles formål	53.042	34.961	64.487	54.793	-9.694
Dagpleje	93.392	116.549	82.507	83.265	758
Vuggestuer	0	0	0	0	0
Børenhaver	0	0	0	0	0
Integrerede institutioner	225.434	209.552	225.199	217.302	-7.897
Specialpædagogisk bistand	4.377	3.707	4.663	4.668	6
Særlige dagtilbud	4.664	7.706	5.682	6.432	750
Tilskud private institutioner	37.095	39.090	39.224	39.160	-64
I alt	**418.005**	**411.565**	**421.761**	**405.621**	**-16.140**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 96,2 %. Mindreforbruget udgør 16,1 mio. kr.

På de decentrale enheder er der et samlet mindreforbrug på 5,9 mio. kr., hvilket bl.a. skyldes, at de decentrale opsparer midler til børnetallet stiger igen.

Hovedparten ligger inden for de automatiske overførselsregler.

Herudover er der et mindreforbrug til bl.a. specialområdet, renovering af legepladser samt pulje til tværgående og forebyggende foranstaltninger (0,35% pulje). En stor del af disse mindreforbrug skyldes forskydning i udgifterne mellem årene.

Dagtilbud

Fokusområder

Tidlig indsats
Der er i 2016 arbejdet med et særligt fokus på indsatsen i forhold til de børn, der kræver en særlig indsats. I det arbejde er det tværfaglige en naturlig del.

Der er gennem deltagelse i VIDA sket et kompetenceløft i det pædagogiske personales arbejde med børnenes handlekompetencer. Derudover har VIDA bidraget med ny læring om struktur og systematik med sin eksperimenterende tilgang.

Der er i 2016 fortsat blevet arbejdet med at styrke personalegruppernes arbejde med de yngste børn indenfor alle relevante parametre, der kan fremme børnenes læring og trivsel.

Overgange mellem tilbud
Der har i 2016 været et øget fokus på de forskellige overgange, som børn i forskellige aldre gennemgår. Der er med hjælp fra et samlet lederseminar blevet et større samarbejde mellem bl.a. dagtilbud og skole. Samtidig er der flere skoler, der har benyttet sig af muligheden for at samarbejde med en ressourcepædagog omkring en blid opstart i skole.

Sprogindsats
Sprogindsatsen i 2016 er blevet understøttet af forskellige kurser og materialer, der på forskellig vis understøtter alle børns sprogudvikling. Samtidig har der været fokus på at skabe et godt sprogmiljø for de flersprogede børn, hvor der er blevet arbejdet med sociale dimensioner sideløbende med sprogudviklingen.

Pædagogisk praksis i hele åbningstiden
Der har i 2016 været en særlig bevidsthed om fordelingen af pædagogiske aktiviteter gennem hele barnets dag i dagtilbuddet.

Bæredygtige institutionsenheder og balance mellem dagpleje og vuggestue
Der er skabt en fornuftig balance på området, så forældrene i højere grad kan få opfyldt deres ønske om enten dagpleje eller vuggestue. Udvikling i fødselstal er ændret i opadgående retning, men specielt børnehaverne vil i et par år opleve et væsentligt fald i antallet af børn. Faldet er jævnt fordelt i kommunen

Fokus på børnene
Der har været opmærksomhed på, hvordan der bedst muligt kan balanceres mellem de forskellige krav til dokumentation og nærheden med børnene.

Flygtninge
I 2016 er de ekstra midler, der er blevet tildelt dagtilbud med mange flygtningebørn blevet anvendt til forskellige tiltag. De har bl.a. gjort det muligt at enkelte pædagoger har arbejdet med børnene i mindre grupper, skabt tryghed, givet særlig omsorg og har kunnet guide forældrene i det at have et barn i dagtilbud. Derudover har der gennem 2016 været særlig opmærksomhed på sprogarbejdet med flygtningebørnene.

Dagtilbud

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
TOPI – Tidlig opsporing og indsats Andelen af børn, der mellem hver af de tre årlige målinger flytter sig mod en grøn markering i trivselsundersøgelsen stiger. Der tages udgangspunkt i målingerne fra 2015.	2 % ift. 2015	I forhold til TOPI-målingen oktober 2015 har 736 børn bevæget sig i positiv retning indtil målingen september 2016. Det svarer til 6,9%.	
FCCERS og ECCERS Evaluering af læreplanerne FCCERS og ECCERS skal vise en forbedring af scoren på læreplanstemaerne "Krop og bevægelse", "Kulturelle udtryksformer" og "Natur og naturfænomener". Udgangspunktet for målingen er evalueringen af læreplaner fra 2012. (Målet er, at scoren for alle temaer ligger mellem 5-7 – fra god til udmærket praksis)	10 % ift. 2014	Resultaterne i FCCERS (0-3 år) viser, at "Krop og bevægelse" i 2016 sammenlignet med 2012 er uændret. For "Kulturelle udtryksformer" er der sket en forringelse på 6,7% og når det gælder "Natur og naturfænomener" ses der er forringelse på 7,1%. Resultaterne i ECERS (3-6 år) viser, at "Krop og bevægelse" i 2016 er forbedret med 8,2% sammenlignet med 2012. For "Kulturelle udtryksformer" er det uændret. I forhold til "Natur og naturfænomener" er der en fremgang på 9,5% sammenlignet med 2012.	
Sprogindsats Alle dagplejere og pædagoger i vuggestuer deltager i kurser vedr. sprog, og der udpeges en sprogvejleder på hver institution. Alle børn sprogscreenes omkring 3-års alderen. De børn, der her vurderes til at have behov for en sprogindsats, sprogvurderes igen, når de bliver 5 år. Andelen af børn, der ved 3-års sprogscreeningen bliver vurderet til at have behov for en "Fokuseret indsats", falder ved 5-års screeningen. Første måling foretages i 2015 med udgangspunkt i 3-årige i 2013. Baseline: 10,7 % af de 3-årige blev i 2013 vurderet til at have behov for en fokuseret indsats.	20 % (Udgangspunkt i 3-årige i 2014)	Andelen af børn, der som 3-årige havde brug for en fokuseret indsats var 98 børn. I 2016 er andelen af de 5-årige, der har behov for fokuseret indsats faldet til 79 børn. Det svarer til et fald på 19,4%.	

Ungdomsskoler

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Ungdomsskolevirksomhed	16.243	14.045	14.744	14.413	-331
I alt	**16.243**	**14.045**	**14.744**	**14.413**	**-331**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 97,8 %.
Mindreforbruget udgør 0,3 mio. kr.

Samlet mindreforbrug er inden for de automatiske overførselsregler.

Ungdomsskoler

Fokusområder

Ungdomsskolen har et stort ønske om til stadighed at være en aktiv medspiller i dels udviklingen af Viborg Kommunes ungetilbud og dels i forhold til de unges dannelse og uddannelse.

Brobygningsuddannelsen for tosprogede
Her har vi arbejdet med de unges integration i dansk uddannelseskultur bl.a. gennem følgende indsatser
- Alle BBU-klasser har en venskabsklasse i 10CV, hvor der foregår aktiviteter i fællesskab og deltagelse i hinandens undervisning
- Når BBU-unge har gode grundkompetencer i matematik og engelsk integreres de i 10CV i de faglige lektioner og går til afgangsprøve.

Forskolen og EGU
Forskolen og EGU indsatsen har fokuseret på effektivisering i forbruget af undervisningstimer i forhold til flere fag-faglige undervisningsdage og "turbo-forløb" med udgangspunkt i FVU-undervisning i dansk og matematik – har resulteret i, at en større gruppe gik til eksamen og bestod adgangskravet til en ungdomsuddannelse. Vi har også arbejdet med udvikling af samarbejdet med andre institutioner (VUC, Sprogskolen og Mercantec) gennem brobygning, lærerudveksling m.m., der kan bidrage til udvikling af de unges kompetencer - specielt i forhold til de unges "studiekompetencer" og de unges egen lyst og motivation for uddannelse.

Fritidsundervisning/Ungdomsklubber
Vores mål har været, at bibringe klubansatte/fritidsunderviserne forståelse for relationsarbejdet – og give dem værktøjer, som de kan gøre brug af i det daglige arbejde i fritidsafdelingen.
Vi har allieret os med eksterne konsulenter, der har arbejdet med klubansatte/fritidsunderviserne gennem to kursusdage, og hvor fokus har været på relations pædagogikken. Her blev der konkret arbejdet med, hvordan den enkelte ansatte kan udvikle sit møde med de unge gennem praktiske forløb, der tager udgangspunkt i de unges mindset og deres forudsætninger for at indgå i sociale sammenhænge.

Heltidsundervisningen (HU)
Bandt rigtig mange indsatser har vi haft fokus på metoden til udvikling af de unges mindset, idet den kan anvise veje til, hvordan vi understøtter, at eleverne udnytter deres læringspotentiale bedre. Der er arbejdet med øvelser/aktiviteter, der har fokus på et udviklende mindset, der giver eleverne større robusthed, bedre trivsel og tro på at det nytter noget at yde en indsats.

10CV
Der er også arbejdet med Mindset i 10CV. Desuden har IT-didaktikken været et væsentligt omdrejningspunktet for den didaktiske tænkning på 10CV. IT er tænkt meningsfyldt ind i den unges oplevelse af læringen på 10CV. Målet er at øge elevernes aktivitet i undervisningen og at lærerens rolle forandrer sig fra traditionel formidler til i højere grad vejleder i elevaktiviteter – en indsats, der har skabt positive resultater både i forhold til de unges faglige standpunkt og deres oplevede trivsel.
Der er arbejdet med fælles forberedelse i fagteams, og det IT-didaktiske vejlederteam har arbejdet med vejledning af fagteamene i forhold til
- Flipped Classroom implementeres i årsplanen i alle prøvefagene.
- Anvendelse af touch-skærme i dansk og engelsk faglokalerne samt miniprojektorer i matematik og udvikling af didaktisk evidens omkring brugen heraf**.**
- udvikling af didaktisk evidens omkring kollaborativ brug af Officepakken - OneNote, Word, PowerPoint og Excel**.**

EUD10
EUD10 er et samarbejde mellem Erhvervsskolerne i Viborg og 10CV. I EUD10 foregår undervisningen dels på Mercantec/SOSU (30%) og på 10CV (70%), og er for unge, der er motiverede for at tage en erhvervsuddannelse, men ikke er uddannelsesparate. Uddannelsesafklaring har været højt prioriteret gennem mange U&J forløb både på 10CV og på de to erhvervsuddannelser. På ungdomsskolen har vi etableret 2-lærerordning i fagene dansk, engelsk og matematik for at styrke de unges faglige udvikling.

Ungdomsskoler

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
TOPI – Tidlig opsporing og indsats Andelen af unge, der mellem hver af de tre årlige målinger flytter sig mod en grøn markering i trivselsundersøgelsen stiger. Der tages udgangspunkt i målingerne fra oktober 2015.	2 % i forhold til 2015	TOPI er fuldt integreret på Viborg Ungdomsskoles 10. klasse tilbud fra skoleåret 2015/2016, dermed bliver skoleåret 2015/2016 baseline. Antal elever 129 Gul markering Oktober 22% Rød markering oktober 4% Positive bevægelser 27 stk. Negative bevægelser 8 stk. **Giver samlet set positive bevægelser på 14,7% - altså væsentligt mere en forventet.** Nye elever starter hvert eneste år i 10. klasse. Det er derfor tvivlsomt, om det giver mening at sammenligne udvikling fra skoleår til skoleår. I skoleåret 2015/2016 er der TOPI-måling på 129 elever. Oktober 2015 udgør gul markering 22% og rød markering 4% - altså væsentlig tungere end gennemsnittet for Viborg Kommune (13%/3%). Til sammenligning er oktobertallet for den nye årgang 2016/2017 er 25% gule og 11% røde ud af 166 unge mennesker. Umiddelbart virker årgang 2016/2017 til at være langt mere udfordret.	
Elevtrivsel på ungdomsskolen (uden fritidsdel) Den oplevede elevtrivsel i ungdomsskolen stiger. Der tages udgangspunkt i målingerne fra 2014, hvor de unge er spurgt til, hvor glade de er for at gå i skole (andelen der har svaret, at de er meget glade eller glade for at gå i skole). Baseline 2014: Ungdomsskolen: 91,3 % (147/161 elever)	Andelen af unge, der er glade for at gå i skole stiger med 1 procentpoint	10CV lavede i foråret 2016 den samme undersøgelse som resten af skoleområdet. Vi kan dermed for første gang i dette talmateriale sammenligne tallene, med hvad der bliver svaret generelt i 4-9 klasse 2016. Af samme grund kan vi ikke sammenligne med baseline for, 2014 idet spørgsmålene er forandret. 2016 bliver dermed ny baseline: Social trivsel - Er du glad for din skole? Aldrig 0% Sjældent 2% En gang i mellem 20% Tit 49% Meget tit 26% Resultaterne fra 10CV ligner umiddelbart resultatet for 4-9 klasse 2016. Hvis man vælger at se 10CVs elevgruppe lidt pessimistisk, som en restgruppe, der ikke var klar til ungdomsuddannelserne efter 9. klasse, er det ret positivt, at de lever op til svarene i de yngre aldersgrupper.	

Ungdomsskoler

	Mål i 2016	Resultat	
Deltagelse i ungdomsskolens fritidstil-bud Andelen af unge fra og med 7. klasse til det fyldte 18. år, der benytter ungdomsskolens fritidstilbud, stiger. Der tages udgangspunkt i målinger fra 2015. Baseline 2015: 43,6%	1 % i forhold til 2015	I 2016 har 44,6% af målgruppen benyttet sig af Ungdomsskolens fritidstilbud, og dermed en fremgang på godt 1 procentpoint. Altså opfylder vi målet. Årsagen er dels at der er startet nye målrettede tiltag op i fritidsundervisningen – bl.a. dansk, matematik og engelsk for to-sprogede unge – og dels at vores "Åben Skole" tilbud har fået godt fat med valgfag, temadage og andre trivselsfremmende tiltag.	

Tandpleje

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Kommunal tandpleje	33.354	31.145	31.916	31.422	-494
I alt	**33.354**	**31.145**	**31.916**	**31.422**	**-494**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 98,5 %.
Mindreforbruget udgør 0,5 mio. kr.

Samlet mindreforbrug er inden for de automatiske overførselsregler.

Tandpleje

Fokusområder

Sundhedstandklinikken i Sundhedscentret.
I 2016 har det været et vigtigt fokusområde, at udnytte klinikkens mange muligheder, så tandplejen kan udføre sit arbejde på en mere effektiv måde. Ny teknologi og nye samarbejdsformer er blevet trænet og indarbejdet til gavn for den enkelte borger. Den nye klinik har også betydet, at tandplejen nu kan behandle flere omsorgs- og specialtandplejepatienter, der således ikke længere skal henvises til regionen eller private udbydere.

Forebyggelse af huller i tænderne hos de 20 procent af børn og unge, der er mest udsat for at få karies
Vi arbejder i dag med røde/gule/grønne risikogrupper. De børn og unge, der er i rød risikogruppe modtager individuelt tilpassede tandplejeprogrammer, der satser på at forstærke de ressourcer den enkelte har og tilbyder forebyggende behandlinger, der kan hjælpe den enkelte i de perioder, hvor mundhygiejne er besværliggjort i en periode.

Nedbringelse af antallet af udeblivelser.
I 2016 har SMS-påmindelse ved alle aftaler være med til nedbringelse af udeblivelser. Vi har i samarbejde med vores IT-leverandør udarbejdet et system, der gør det muligt at booke tid til undersøgelse direkte fra en smartphone. Det har været nødvendigt at foretage nogle tilrettelser i fagsystemet TK2 for at gøre brugerinterfacet så let som muligt. Systemet ventes fuldt udrullet i løbet af 2017.

Forældreinddragelse
Forældre eller værge er nu med til alle undersøgelser og behandlinger og journalsystemet er nu tilrettet, så alle forældre kan se deres børns journaler på en pc eller smartphone. Systemet testes i øjeblikket, men forventes udrullet i 2017.

Udvikling af teknikker til tidlig korrektion af tandstillingsanomalier.
Teknikken med tidlig identifikation, opsporing og behandling af tilsyneladende ubetydelige tandstillingsfejl blev implementeret i Viborg Kommune i 2015. I 2016 har vi afholdt to temaaftner for både offentlige og private klinikker, hvor metoden er blevet videreudviklet med kompetenceudvikling.

Der er lagt vægt på træning i at få det maksimale udbytte af de forskellige teknikker, så antallet af store behandlinger og behandlingstiden for børnene kan bringes så langt ned som muligt

Tandpleje

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
Forbedret tandsundhed Målet er, at antallet af 18-årige uden fyldninger, huller eller tandtab stiger. I 2014 udgjorde andelen af denne målgruppe: 59% Antallet af 18-årige i Zone 1 og 2, svarende til ingen eller ubetydelig karies stiger til:	62 % af de 18-årige	I 2016 var antallet af 18 årige med ingen eller ubetydelig karies 67% det er 5 procentpoint over målet, og er det flotteste resultat til dato på nogen årgang.	
Nedbringelse af antallet af udeblivelser Antallet af udeblivelser falder. Udgangspunktet bliver en måling i 2014.	9 %	Antallet af udeblivelser faldt i 2016 til 6,6%. Det er 2,4 procentpoint bedre end det estimerede mål.	

Familieområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
PPR	25.320	25.086	25.052	24.058	-994
Sundhedsplejen	16.435	16.205	17.135	16.442	-693
Refusion særligt dyre enkeltsager	-5.476	-4.116	-5.397	-3.922	1.475
Opholdssteder m.v. for børn og unge	15.948	18.981	16.128	10.911	-5.217
Forebyggende foranstaltninger for børn og unge	69.764	67.566	74.841	67.554	-7.287
Plejefamilier	59.036	61.850	63.371	65.596	2.225
Døgninstitutioner for børn og unge	36.749	32.676	32.942	33.664	722
Sikrede døgninstitutioner m.v. for børn og unge	6.038	5.056	4.650	6.723	2.073
Botilbud	146	0	0	0	0
Ledsageordninger	163	0	160	79	-81
I alt	**224.123**	**223.304**	**228.882**	**221.105**	**-7.777**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 96,6 %. Mindreforbruget udgør 7,8 mio. kr.

Resultatet skyldes hovedsagelig et fald i udgifter til anbringelser på døgninstitutioner i forhold til tidligere år.

En del af mindreforbruget anvendes til etablering af handicapinstitution på autismeområdet.

Familieområdet

Fokusområder

Familieområdet består af: Familieafdeling, Dagbehandling, Døgnområdet, PPR og Sundhedsplejen.

Tidlig indsats 0-6 år og forebyggelse
Sundhedsplejen udgør en central aktør for tidlig og forebyggende indsats 0-6 år. I 2016 har Sundhedsplejen implementeret Familieiværksætterne som generelt tilbud til alle førstegangsfødende.
Derudover har Sundhedsplejen samarbejde med jordemodercentret om koordineret tværfaglig indsats til sårbare gravide.

Kvalitet i sagsbehandlingen
Fokus har i 2016 været på at få implementeret det administrationsgrundlag, som vil blive udarbejdet i 2015, men også i høj grad på den socialfaglige metode ICS, som er den grundlæggende metode i Familieafdelingens faglige arbejde. Der har desuden været arbejdet på forsat at opdyrke netværk, og at anbringelser skal ske i plejefamilier fremfor institutioner.

Forskning og erfaringer med viden der virker
Forskningsbaserede metoder samt viden og erfaring om, hvad der virker inddrages i alle overvejelser om indsatser og foranstaltninger. Alle afdelinger arbejder desuden med effektmålinger, hvor det er muligt.

Ungeområdet
En prioritering af vores indsats til unge var medvirkende til etablering af ny afdeling i Familie & Rådgivning, nemlig Ungeindsats. Her er Viborg Kommunes tilbud til unge forankret med det formål at sikre kvalificerede indsatser med fokus på uddannelse og beskæftigelse.

Trivsel og læring
Familie- og Rådgivning har haft fokus på at understøtte de bedst mulige rammer for inkluderende fællesskaber, blandt PPR gennem bred kompetenceudvikling af pædagogisk personale, understøttelse af læring og ved at sætte fokus på fællesskaber samt understøtte visionen om at skabe læring for alle børn gennem øget inkluderende praksis.

Sprogindsats
I 2016 har der været fokus på at styrke sprogindsatsen på tværs af dagtilbud, skole og familie- og rådgivning. Vi har fokuseret på sammenhæng i indsatser for at optimere børns sproglige udvikling i nært samarbejde med forældrene. Fokus har været på en samskabende tilgang, hvor der er sammenhæng i såvel den generelle som den særlige sprogindsats. Desuden har vi haft et særligt fokus på flersprogede børn og det gode sprogmiljø, trivsel i fællesskabet og overgang fra dagtilbud til skole.

Flygtninge
Antallet af nytilkomne flygtninge blev i 2016 ikke så stort som forventet. Opgaverne har dog stadig et væsentligt omfang for at sikre bedst mulig inklusion af børnene i fællesskaberne i såvel institution, skole som fritidsliv. Derudover har det vist sig at mange af flygtningebørnene har haft traumatiserende oplevelser og kræver en særlig indsats i det daglige, ikke mindst for at kunne reducere nødvendigheden for at placere børnene i økonomisk tunge specialtilbud.

Sundhed
Særligt Sundhedsplejen har været engageret i indsatsen for forebyggelse af overvægt hos børn og unge. Konkret er prøvehandlinger med et centralt tilbud til familier med overvægtige børn igangsat. Derudover har indsatser af generel forebyggende karakter været afprøvet i en daginstitution i Karup-området. Disse har blandt andet omfattet vægtscreeninger og forældremøder om emner.
Indsatsen for et styrket samarbejde mellem kommune, almen praksis og børne- og ungdomspsykiatrien har blandt andet resulteret i etablering af koordinatorfunktion i PPL (tidligere PPR).

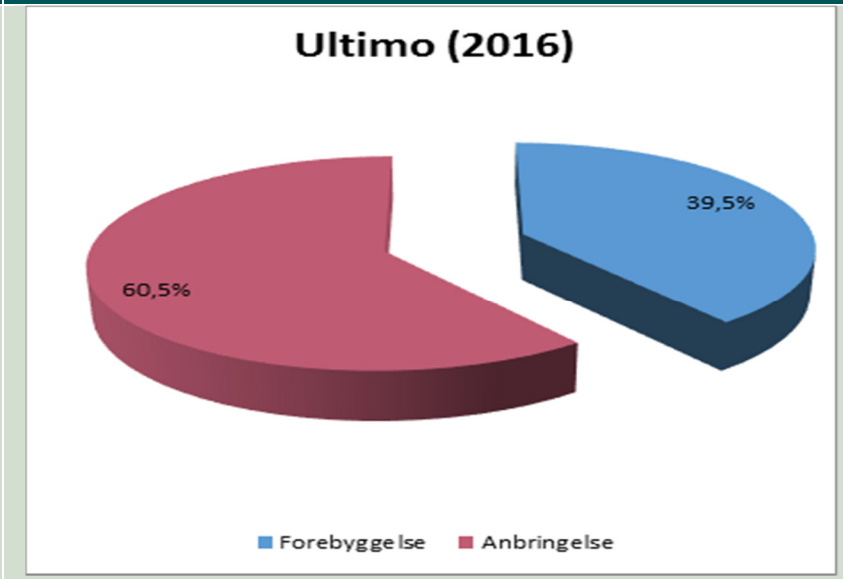
Velfærdsteknologi med fokus på mestring og sundhedsfremme.
Velfærdsteknologi og nye løsninger indgår og afprøves, hvor det er hensigtsmæssigt. Afdelingerne i Familie & Rådgivning samarbejder tæt med B&Us velfærdsteknologiske konsulent herom.

Familieområdet

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
TOPI – Tidlig opsporing og indsats Andelen af børn, der mellem hver af de tre årlige målinger flytter sig mod en grøn markering i trivselsundersøgelsen stiger. Der tages udgangspunkt i målingerne fra 2015.	2 %	Dagtilbudsområdet I forhold til TOPI-målingen oktober 2015 har 736 børn bevæget sig i positiv retning indtil målingen september 2016. Det svarer til 6,9%, og betyder, at målet om de 2 %, der skulle have flyttet sig mod en grøn markering i trivselsundersøgelsen i den grad er opfyldt. Skoleområdet Det fremgår af årets måling, at 13 % af børnene flytter sig i positiv retning. Målet er derfor til fulde indfriet.	
Familieiværksætterne I 2014 har Familieiværksætterne, som er et kursusforløb tilbudt til førstegangsforældre, været afprøvet som pilotprojekt. Familieiværksætterne tilbydes efter pilotprojektet til alle førstegangsfamilier i Viborg Kommune. Der afventes på resultaterne af et forskningsprojekt fra Aarhus Kommune, hvorfor der indtil disse forelægger måles på gennemførsel af det samlede kursusforløb.	85 %	Udbredelsen af Familieiværksætterne som et tilbud til alle førstegangsfødende har været en stor opgave, primært for Sundhedsplejen, som er tovholder. Opgørelse for 2016 77 familier ud af 446 har fravalgt Familieiværksætterne svarende til 17 %. Manglende information samt tid og lyst udgør den væsentligste årsag til, at disse familier har fravalgt tilbuddet. Af de 369 familier, der er begyndt i tilbuddet har 30 valgt at stoppe, svarende til 8 %. Også her angiver familierne manglende tid og lyst som den væsentligste årsag til frafaldet.	

Familieområdet

	Mål i 2016	Resultat	
Øget brug af forebyggende tiltag frem for anbringelser Udgiftsfordelingen mellem forebyggende tiltag og anbringelser ændres. Baseline for 2011 var 71,4% på anbringelser og 28,4% på forebyggelse. Der tages udgangspunkt i fordelingen fra 2011.	55 % på anbringelser 35 % på forebyggelse	 Udgiftsfordelingen mellem forebyggende tiltag og anbringelser er for 2016: Forebyggelse: 39,5 % Anbringelse: 60,5 % Fordelingen er stort set identisk med 2015 og altså stadig i positiv udvikling i forhold til 2011, som udgør baseline, idet der anvendes færre ressourcer på anbringelser og flere på forebyggende tiltag. Blandt forebyggende tiltag handler det blandt andet om øgede tiltag i primære forebyggende tiltag (råd og vejledning) såsom fremskudte socialrådgivere og skolefraværskonsulenter.	

B&U's overførselsområde

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Overførselsområdet	13.907	15.000	11.186	12.148	962
I alt	**13.907**	**15.000**	**11.186**	**12.148**	**962**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 108,6 %.
Merforbruget udgør 1 mio. kr.

B&U's overførselsområde

Fokusområder

Overførselsområdet omhandler Servicelovens §§ 41 og 42 (merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med børn og unges funktionsnedsættelse). Området er organisatorisk tilknyttet Familie og Rådgivning.

For uddybende beskrivelse af særlig fokus og indsatsområder, henvises derfor til politikområde: Familieområdet.

Ældreområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Kommunal genoptræning, kørsel til læger og speciallæger mm	21.194	21.781	22.442	21.128	-1.314
Ældreboliger	-8.786	-8.200	-8.200	-9.671	-1.471
Pleje og omsorg m.v.	585.598	601.158	608.642	600.218	-8.424
Forebyggende indsats	31.340	33.076	35.060	31.716	-3.343
Hjælpemidler og Hjælpemiddelservice	50.187	51.873	52.833	46.918	-5.915
Øvrige	997	-13.732	5.433	3.175	-2.258
I alt	**680.529**	**685.956**	**716.209**	**693.484**	**-22.725**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 96,8 %.

Mindre forbruget, der udgør 22,7 mio. kr., er fremkommet på følgende måde:

Driften viser et mindre forbrug på 14,4 mio. kr.

- Ikke forbrugte puljemidler med ekstern finansiering (Værdighedsmilliard og andre puljemidler fra ministerier ol.) på 6,4 mio. kr.
- Der er disponerede beløb i 2016 for 5,7 mio. kr., som først bliver indkøbt/udmøntet i 2017. (Restindkøb af elektronisk låsesystem, efteruddannelse mm.)
- Samlet resultat for alle institutioner under Ældreområdet – mindre forbrug på 2,3 mio. kr.

Visitationen viser et mindre forbrug på 8,1 mio. kr.

- Køb af personlig og praktisk hjælp hos eksterne og interne leverandører viser et merforbrug på 3,5 mio. kr.
- Tilbageholdt beløb til finansiering af tvist omkring moms og et mindre ikke forbrugt beløb på en rammekonto i alt 2,2 mio. kr.
- Forbedrede indkøbsaftaler, færre boligsager mm. bevirker, at udgiften til hjælpemidler er 5,3 mio. kr. mindre end budgetteret.
- Forvaltningen har gennem længere tid arbejdet med at nedbringe udgifterne til lejetab, hvor aftaler og øget samarbejde med boligselskaberne er den væsentligste forklaring på mindre forbruget på 1,7 mio. kr.
- Færre kørsler til træning og aktivitet mm. udgør mindre udgifter på 2,4 mio. kr.

Øvrige områder – mindre forbrug på 0,2 mio. kr.

- Der er mindre udgifter til begravelseshjælp og befordring til læge.

Ældreområdet

Fokusområder

Udarbejdelse af sektorpolitik på Omsorgsområdet
Viborg Kommunes Senior- og Værdighedspolitik blev godkendt i Byrådet den 15. juni 2016.

Den demografiske udvikling og ressourcetildeling
Det er velkendt, at vi står overfor en demografisk udfordring. De næste mange år vil der blive flere ældre og særligt antallet af +80-årige vil stige.

I forbindelse med budgetforliget for 2017-2020 bliver der tilført Ældreområdet 6,5 mio. kr. til dækning af den demografiske udfordring

I og med at kapaciteten på friplejehjemmene udvides med minimum 39 pladser i 2017, vil det alt andet lige også være en økonomisk udfordring for Omsorgsområdet.

Neurorehabilitering i Viborg
På tilbuddet er der i 2016 arbejdet med at fastholde en høj kvalitet og videreudvikling af neurorehabiliteringen, som et sammenhængende koordineret forløb.

Der er arbejdet med særlig fokus på kerneopgaven, hvor neuropædagogik, værdier og målsætning, anvendes som fælles forståelsesramme og terminologi. Pædagogisk dagtilbud er velintegreret i Neurorehabilitering Toftegårdens samlede tilbud. Borgere har gennem dagtilbuddet etableret sociale netværk i rammer der tilgodeser mulighed for deltagelse i meningsfyldte aktiviteter.

Neurorehabilitering Toftegården, CKU, Hjerneskadeforening og Hjerneskadekoordinator, har indgået samarbejde om etablering af tilbud til pårørende og med baggrund i stor succes i 2016, fortsætter tilbuddet i 2017.

En borger - Et forløb
I dialog med borgerne har vi fokus på borgernes egen oplevelse af deres behov, ressourcer og mestringsevne. I det flerfaglige samarbejde afklarer og understøtter vi borgerens evne til at mestre deres aktuelle situation, hvilket er helt centralt ift. borgernes evne til at anvende egne ressourcer.

Initiativer til forebyggelse af ensomhed hos ældre i eget hjem
I 2016 fortsatte de forebyggende medarbejdere med at have fokus på ensomhed i de lovpligtige forebyggende besøg hos ældre + 75 år og sårbare ældre + 65 år.

Siden screeningen og registreringen heraf blev påbegyndt i august 2015 er der afviklet 2.712 besøg hvoraf 387 borgere har indvilget i at ladet sig teste for ensomhed.

Borgerne som er ensomme i middel eller svær grad tilbydes en opfølgende samtale efter ca. ½ år. Alt efter hvad den enkelte borgere har frembudt i samtalen er borgeren blevet tilbudt f.eks. individuel samvær i form af besøgsven, telefonkæde eller samvær i gruppe f.eks. spisegruppe, kontakt til Aktivitetspersonale m.m.

Enke/enkemandsbesøg er fortsat og i alt er 150 borgere blevet tilbudt besøg 6 uger efter de er blevet alene og 104 har sagt ja tak. Til marts udarbejdes en samlet rapport omkring ensomhed, som efterfølgende forelægges Ældre- og Sundhedsudvalget

Demens
I 2016 har demensteamet sammen med repræsentanter fra Sundhed & Omsorg samt 6 andre kommuner deltaget i demensalliancen i forhold til at blive en demensvenlig kommune. Dette arbejde fortsætter også i 2017. Der har endvidere været afholdt demensskole, cafeaftener og netværksmøde for frivillige og det er lykkedes at undgå venteliste på borger- og pårørende henvendelser i 2016.

2016 har endvidere været præget af organisatoriske ændringer, grundet stor udskiftning i demensteamet, hvilket har påvirket dokumentationen i forhold til effektmålet.

Ældreområdet

Velfærdsteknologi
I 2016 har fokus været på, at de velfærdsteknologiske løsninger fortsat skal understøtte borgerne i deres aktuelle livssituation og understøtte værdighed, selvhjulpenhed og livskvalitet. De velfærdsteknologiske løsninger skal understøtte og supplere de øvrige målsætninger og indsatsområder. Vi vil fremadrettet skabe sammenhængskraft med andre afdelinger i Job & Velfærd, andre forvaltninger og andre sektorer. Vi vil være med til at udvikle og teste nye velfærdsteknologier sammen med erhvervsområdet og vidensinstitutioner.

Rehabilitering og mestringsevne på plejecentrene
I dialog med den enkelte borger og pårørende har vi fokus på borgers egen oplevelse af deres behov, ressourcer og mestringsevne. I det flerfaglige samarbejde afklarer og understøtter vi borgerens evne til at mestre deres aktuelle situation hvilket er helt centralt ift. borgernes evne til at anvende egne ressourcer. Sammen med den enkelte borger/ pårørende, sættes meningsfulde og relevante mål, der skaber værdi for den enkelte borgers hverdagsliv.

Ældreområdet

Effektmål

<table>
<tr><th></th><th>Mål i 2016</th><th>Resultat</th><th></th></tr>
<tr><td>Svært hjerneskadedes grad af selvhjulpenhed (Neurorehabilitering Toftegården)

Graden af selvhjulpenhed måles på antal timer, borgeren har brug for hjælp ved indskrivning og antal timer ved udskrivning

a. Reduktion i hjælpebehov</td><td>10</td><td>a. Graden af selvhjulpenhed er vurderet ud fra godkendte visitations- og takstmodel. Modellen er baseret på anbefalede ICF målinger for voksne med erhvervet hjerneskade, Voksenudredningsmetoden, forløbsprogrammer 2011 og faglig visitationsretningslinje 2014.

Fra indskrivning til udskrivning på midlertidig plads på Neurorehabilitering Toftegården - Reduktion i hjælpebehov:

<table><tr><td>Reduktion i %</td><td>Baggrund for data</td></tr><tr><td>19 %</td><td>10 borgere</td></tr></table>
Målingen efter 6, 12 og 18 måneder foretages for borgere, der i forlængelse af midlertidig plads, er fortsat i dagtilbud eller bor på fast plads på neurorehabiliteringen. Reduktion i hjælpebehov:
<table><tr><td>Måneder</td><td>Reduktion i %</td><td>Baggrund for data</td></tr><tr><td>6 mdr.</td><td>35 %</td><td>9 borgere</td></tr><tr><td>12 mdr.</td><td>52 %</td><td>4 borgere</td></tr><tr><td>18 mdr.</td><td>77 %</td><td>1 borger</td></tr></table></td><td></td></tr>
<tr><td>Styrkelse af pårørende og netværkets ressourcer omkring mennesket med demens

a. Kontakt til nære pårørende til ny diagnosticerede borgere (efter epikriser er modtaget)
b. Antal sager hvor der er givet rådgivning til familie og andet netværk
c. Antal pårørende der er undervist f.eks. på temadage, demensskole eller besøgsaftener
d. Antal pårørende der har deltaget i pårørende grupper</td><td>250

150

200

40</td><td>a. Grundet organisatoriske ændringer har det ikke været muligt at opgøre tallet i 2016.

b. 200

c. 160

d. Grundet organisatoriske ændringer har det ikke været muligt at starte pårørendegrupper op i 2016. Der planlægges opstart af to pårørende grupper i 2017.</td><td></td></tr>
</table>

Ældreområdet

	Mål i 2016	Resultat	
Velfærdsteknologi – Virtuel hjemme- og sygepleje a. Antal borgere der har modtaget virtuelle ydelser b. Andel af borgere der modtager virtuelle ydelser på eget udstyr	300 10	a. 388 b. Der er ingen af de aktuelle borgere, som modtager virtuelle ydelser, som gør det på eget udstyr. Dette skyldes at borgernes eget udstyr, etc. i så fald man har noget, ikke er gearet til, at kunne håndtere disse teknologier/ydelser. Denne del af effektmålet udgår i 2017.	
Initiativer til forebyggelse af ensomhed hos ældre a. Antallet af ældre, som oplever ensomhed mindskes på baggrund af den målrettede indsats b. Antallet af ensomme som bliver henvist til spisegruppe eller aktivitetstilbud øges	10 % 10 %	a. Det har ikke været muligt at screene på den samme gruppe (antal) af borgere, da der har været dødsfald, demens, flytning eller borgere som ikke ønsket at deltage i anden screening. Den overordnede screening er endnu ikke færdig da man stadig mangler en del tilbagemeldinger fra udvalgte borgere. Der forventes en færdig rapport ultimo marts 2017, som Ældre- og Sundhedsudvalget efterfølgende får forelagt. b. Tallet er øget fra 25 personer i 2015 til 51 personer i 2016 (104 %)	

Ældreområdet

	Mål i 2016	Resultat	
Rehabiliteringsforløb på Rehabiliteringscentret Der arbejdes med fokus på borgerens funktionsniveau efter endt træningsforløb på Rehabiliteringscentret a. Borgerne har hævet deres funktionsniveau efter endt træningsforløb	60 %	a. Der foreligger ikke mulighed for at trække statistik elektronisk. Ud fra en manuel registrering i september måned, og ud fra de observationer terapeuterne på RCV har gjort sig i løbet af hele 2016. Er det en helt klar opfattelse at effektmål på de 60% opfyldes i væsentlig grad. Der er lavet en nedslagsmåned i september 2016, hvor der er set på de borgere, som kommer med en genoptræningsplan. Borgerne er scoret ud fra Fællessprog 2 ved start og slut.	

Gruppe	Borgerprofil	Antal	Fremgang
Gruppe A	Afgrænset funktionsevnenedsættelse og god mestringsevne	3	uændret
Gruppe B	Kompliceret funktionsevnenedsættelse og god mestringsevne	2	Forbedret
Gruppe C	Afgrænset funktionsevnenedsættelse og nedsat mestringsevne	15	9 uændret 5 forbedret 1 forværret
Gruppe D	Kompliceret funktionsevnenedsættelse og nedsat mestringsevne	2	1 forbedret 1 uændret

Ovenstående tabel er registreringer ud fra Fællessprog 2(FS II) Denne model bruger terapeuterne ikke i deres funktionsevnevurdering. Deres opleves er således, at flere af borgerne opnår væsentlige forbedringer.

Disse forbedringer af funktionsevne niveau håber vi på RCV, kan synliggøres tydeligere, ved at vi i løbet af 2017 begynder at arbejde med borgerprofiler samt at FS III kommer som fælles dokumentations parameter.

Sundhedsområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Stationær somatik	157.151	157.608	155.044	158.354	3.310
Ambulant somatik	144.872	141.840	139.452	137.521	-1.931
Stationær psykiatri	3.996	4.341	3.652	3.866	214
Ambulant psykiatri	14.163	15.404	13.661	14.027	366
Praksissektoren (sygesikring)	26.177	24.659	25.235	26.120	885
Genoptræning under indlæggelse	7.827	7.715	7.095	7.607	512
Ambulant specialiseret genoptræning	1.871	2.148	941	1.288	347
Kommunal og privat genoptræning §140	10.502	10.394	10.409	10.516	107
Vederlagsfri fysioterapi	14.939	14.743	15.381	15.438	57
Sundhedsfremme og forebyggelse	9.137	9.538	11.936	10.789	-1.147
Øvrige	5.719	5.552	5.626	4.521	-1.105
I alt	**396.355**	**393.942**	**388.432**	**390.048**	**1.616**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 100,4 %.

Merforbruget udgør 1,6 mio. kr., og er fremkommet på følgende måde:

Kommunal medfinansiering viser et merforbrug på 3,7 mio. kr. (I forhold til det oprindelige budget er der et mindre forbrug på 4,1 mio. kr.)

- De største afvigelser i forhold til det korrigeret budget vedrører de somatiske patienter.

Øvrige udgifter på politikområdet viser et mindre forbrug på 2,1 mio. kr.

- Forebyggelsespakker (herunder politisk besluttet pulje) mindre forbrug på 0,6 mio. kr.
- Pulje til styrketræning (pulje etableret under Ældremilliarden) mindre forbrug på 0,5 mio. kr.
- Færre kørsler til træning (træning efter sygehusindlæggelser) mindre forbrug på 0,4 mio. kr.
- Flere personer i ressourceforløb i Daghus Syd (psykiatrisk fysioterapi) og dermed flere indtægter end budgetteret i alt 0,6 mio. kr.

Sundhedsområdet

Fokusområder

Et samarbejdende sundhedsvæsen
Det samarbejdende sundhedsvæsen har flere sider. Højst prioriteret er borgerperspektiv, hvor fokus er på et sammenhængende og smidigt behandlingsforløb, hvor borgerens bevægelse mellem sektorerne er gnidningsfrit. Etableringen af det gnidningsfrie flow mellem sektorerne er en kontinuerlig proces, hvor de enkelte sektorers systemer og medarbejdere opbygger evnen til ar samarbejde og udveksle relevante informationer. Et stort skridt i denne proces var implementeringen af Fælles Medicin Kort (FMK), som fuldt udrullet til 2016 sikrede praktiserende læger, hospital og kommune en fælles platform med altid opdaterede oplysninger, om borgerens aktuelle medicin.

En anden side af det samarbejdende sundhedsvæsen er sundhedsaftalen mellem region og kommuner, som danner rammen for udviklingen af samarbejdet. Implementeringen af Sundhedsaftalen 2015-2018 har i 2016 kørt for lidt nedsat tempo, idet samarbejdsstrukturerne medio 2016 blev omorganiseret, så samarbejdet fremadrettet er decentraliseret og sker i klyngeregi. Sundhedsaftalen er fortsat forankret centralt i Sundhedskoordinationsudvalget med deltagelse af regionsråd og byrådene, men udvikling og implementering i højere grad sker i klyngeregi. For Viborg Kommune tegner dette lovende perspektiver, da afsættet i Midtklyngen er et tillidsfuldt og dynamisk samarbejde mellem kommuner og hospital. Tilsvarende er det positivt, at det fremtidige samarbejde har fokus på det tværfaglige perspektiv, hvor somatisk og psykisk sygdom ses i sammenhæng med sociale og arbejdsmarkedsmæssige problemstillinger.

Den tværgående sundhedspolitik
Den tværgående sundhedspolitik er fortsat rammen om mange af de forebyggende og sundhedsfremmende indsatser.
Der er med afsæt i den tværgående sundhedspolitik og anbefalingerne i forebyggelsespakkerne i samarbejde med øvrige forvaltninger bl.a. sat fokus nedbringelse af antallet af rygere samt antallet af overvægtige borgere i kommunen.

Rygestopkurser og sunde madværksteder er tilbud i Sundhedscentret, som der fortsat er søgning til. Nye åbne tilbud i 2016 er livsstilssamtaler og åben vejning. I samarbejde med Viborg Idrætsråd er der udviklet et nyt tilbud om et forløb for borgere med ønske om at ændre livsstil og blive inspireret hertil - Fit for Life. Derudover er der arbejdet med forebyggelse af overvægt blandt børn i 0. klasse i et samarbejde med sundhedsplejen. Sundhedscentret har i samarbejde med biblioteket afviklet et projekt KulturRask med nye former for kulturelt samvær for borgere med kroniske smerter, angst og depression samt ensomhed– guided højtlæsning m.m. I 2016 har forebyggelse af misbrug blandt unge også være et indsatsområde. Det tværgående samarbejde indenfor dette område førte til en tværkommunal konference i december 2016. I 2017 skal der følges op på ideerne fra konferencen.

Fysisk aktivitet har også været fokusområde i 2016 bl.a. med afvikling af Alle Børn Cykler og arbejdet med at gøre Viborg Kommune til Cykelkommune.

Hygiejne
Antallet af borgere med MRSA, vokser og kræver en særlig behandling og indsats i kommunen, hvorfor det er nødvendigt med et højt vidensniveau blandt medarbejderne og et tæt samarbejde med regionens specialenheder.

Sundhed og Omsorgs samarbejde med den regionale MRSA-enhed i Region Midt. Region Midts MRSA-enhed blev etableret medio 2014 og er forankret på Århus Universitetshospital. De hjælper hospitaler og kommuner med den nyeste viden og indsats om MRSA. Sundhed g omsorg har også benyttet MRSA-enheden i konkrete borgerforløb for at sikre, at MRSA ikke spredes, eksempelvis når borgeren er udskrevet og skal træne på center, hvor borgeren får en stor kontaktflade til mange andre ældre i træningssalen.
Sundhed og Omsorg samarbejder desuden med Hygiejnesygeplejerskerne på Regions Hospital Midt og kommunale sygeplejersker deltager i de hygiejnekurser som udbydes herfra.

Tidlig Opsporing
I Sundhedsaftale 3 indgår værktøjer til Tidlig Opsporing af Begyndende Sygdom (TOBS). Sundhed og omsorg planlægger at implementere værktøjerne til tidlig opsporing af begyndende sygdom (TOBS) i første halvår af 2017. Der er planlagt kick-off undervisning af alle sygeplejersker og assistenter i foråret 2017. Undervisningen varetages af en overlæge, som har været med til at udvikle redskaberne i TOBS. Herefter

følger undervisning af alle hjælpere og assistenter i et redskab, som skal sikre, at tidlig opsporing begynder hos den medarbejdere, der observerer en ændring af borgerens habituelle tilstand. De allerede implementerede borgertavler på plejecenter og i hjemmeplejen skal understøtte, at der holdes fokus på de udsatte borgere, her indføres en triagering, hvor borgerne grupperes i grøn, gul og rød.

Fælles indsats for borgere med kroniske sygdomme
I 2016 er der ændret på organiseringen af undervisning og fysisk træning i forløbsprogrammerne. Det har betydet at ventelister stort set er fjernet. Der har kørt et LEAN-projekt med lænde/ryg forløbsprogrammet med Jobmarkedsafdelingen og Sundhedscentret, hvilket har betydet flere henvisninger her. I 2015 overtog Sundhedscentret Hjerterehabilitering Fase 2 fra hospitalet og henvisningerne hertil er øget i 2016.
Ligeledes er antallet af borgere der ønsker at deltage i kræftrehabilitering øget 2016.

Samlet set er antallet af henvisninger til forløbsprogrammerne for kroniske syge borgere steget markant i 2016.

År	Henvisninger i alt	Hjerte	Kræft	Lænde/ryg
2014	208	7	29	4
2015	432	174	43	13
2016	684	272	110	41

Sundhedsområdet

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
Antallet af forebyggelige indlæggelser skal årligt reduceres med 10 % årligt i 2015-2018. Der måles med udgangspunkt 2013, hvor der var 2.116 forebyggelige indlæggelser blandt kommunens borgere.	1.735	Der forelægger endnu ikke tallet for hele 2016. I perioden januar til og med november har der været 1.664 forebyggelige indlæggelser. Årets resultat forventes at være ca. 1.800 indlæggelser, hvorfor målet for 2016 ikke opfyldes. Samlet ses i perioden 2013 til 2016 en faldende tendens i antallet af forebyggelige indlæggelser.	
Styrket af sundhedstilstanden blandt borgere med kronisk sygdom - KOL-, diabetes type II- og hjertekarsygdomme. (Måles via de praktiserende lægers registrering af værdier på 4 forskellige indikatorer)	Viborg Kommune skal være blandt den tredjedel af danske kommuner med de bedste værdier.	Statens Serum Institut (SSI) og Datatilsynet har påpeget, at DAMD alene er godkendt til indsamling af data for de sygdomsspecifikke områder KOL, diabetes, hjertesvigt og depression. DAK-E har siden 30/9-2014 stoppet for al dataindsamling via Sentinel Datafangst fra almen praksis. Programmet er siden omskrevet, så datavideregivelsen understøtter lovgivning på området. Genoptagelse af dataindsamlingen afventer politisk afklaring af hvilke områder og hvilke data, der eventuelt skal indsamles til kvalitetsudvikling i almen praksis.	
Andelen af borger ved udgangen af 2016, som modtager personlig pleje i eget hjem, og som har fået tilbudt en ernæringsvurdering.	70 %	I 2016 blev 65 % af de borgere, der modtager personlig pleje fra kommunal leverandør, tilbudt ernæringsvurdering. Medregnes de borgere, der modtager personlig pleje fra privat leverandør, er andelen 64 %. Ud af de adspurgte takkede 22 % nej til ernæringsvurdering.	
Som implementering af forebyggelsespakkerne etableres åbne borgerrettede tilbud om sundheds/livsstilssamtale (primært KR(A)M) i regi af sundhedscentret – hjælp til fx vægttab, kom i gang med motion, rygestop. Tilbuddet skal hjælpe borgerne i gang selv – eller videre i andre relevante tilbud, og består af 1-2 individuelle samtaler.	100 borgere henvender sig vedr. dette og har ved en follow-up efter 6 mdr. forbedret deres sundhedstilstand.	**Rygestopkurser** – 70 deltagere / 25 er stoppet med rygning. **Livstilsamtaler** – 42 deltagere / Ud af 17 deltagere i evaluering har 12 angivet effekt. **Åben vejning** – 92 deltagere / 25 har deltaget flere gange på grund af god effekt. **Sunde madværksteder** – 250 deltagere (ingen effekt mål) Endvidere aktiviteter som **Fars Køkkenskole** med deltagelse af 24 fædre og 27 børn (50 % evaluerer positiv forandring) og **Lær at tackle kurser** om angst og depression med 72 deltagere.	

Beskæftigelsestilbud

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Faste ejendomme	101	0	356	136	-220
Ungdommens Uddannelsesvejledning	8.460	8.282	8.505	7.157	-1.348
Produktionsskoler	3.760	4.419	4.419	5.148	729
Beskyttet beskæftigelse	-1.674	-1.328	212	-485	-697
Løn til forsikrede ledige m.fl. ansat i kommuner	1.657	1.896	1.896	1.177	-719
Servicejob	0	26	598	0	-598
I alt	**12.304**	**13.295**	**15.986**	**13.133**	**-2.853**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 82,2 %.

Mindreforbruget på 2,9 mio. kr. fordeler sig med 2,1 mio. kr. på decentrale konti og 0,7 mio. kr. på centrale konti.

På de decentrale konti er 1,3 mio. kr. af mindreforbruget registreret under Ungdommens Uddannelsesvejledning, men hovedparten af mindreforbruget vedrører det 2-årige TULU-projekt. Resten af mindreforbruget på de decentrale konti på 0,8 mio. kr. vedrører Trepas.

På de centrale konti er der mindreforbrug vedrørende løn til forsikrede ledige ansat i kommuner på 0,7 mio., udgifter til midlertidig boligplacering af flygtninge på 0,2 mio. kr. og et overført mindreforbrug fra tidligere på 0,5 mio. kr. er ikke anvendt. Mindreforbruget reduceres af et merforbrug på udgifter til produktionsskoler på 0,7 mio. kr.

Beskæftigelsestilbud

Fokusområder

De 3 største områder inden for politikområdet er:

Ungdommens uddannelsesvejledning, Beskyttet beskæftigelse og løn til forsikrede ledige, ansat i løntilskudsjob hos Viborg Kommune.

Ungdommens Uddannelsesvejledning:
Unge indsatsen i Viborg Kommune har høj prioritet og i 2015 blev der nedsat en politisk styregruppe med det formål at nedbringe ungeledigheden i Viborg Kommune.

Indsatsen vil bestå af to hovedspor:

1. Den aktuelle udfordring: Nedbringelse af det nuværende antal unge under 30 år på offentlig forsørgelse

2. Forebyggende indsats: Forebyggelse med henblik på, at færre unge under 30 år starter på offentlig forsørgelse.

Der er i løbet af 2016 implementeret indsatser, der hurtigt og med relativt små justeringer i indsatsen og tilrettelæggelsen kan reducere antallet af ledige unge.

Desuden er der udarbejdet handlingsplaner for indsatser, der på lidt længere sigt kan forebygge og reducere ledigheden blandt unge. Byrådet har i forbindelse med budget 2017 behandlet og godkendt handlingsplanerne, som sættes i drift i 2017.

Ungdommens Uddannelsesvejledning indgår i denne tværgående indsats og bidrager til at fastholde et konstant fokus på at unge kommer i uddannelse.

Beskytte beskæftigelse:
Antallet af borgere i beskyttet beskæftigelse har i 2016 været rimeligt stabilt og normeringen er derfor fastholdt også for 2017.
Tilgangen kommer via unge, der afslutter STU-forløb og som har brug for opkvalificering og træning i arbejdspladskultur m.v. forud for evt. ansættelse i løntilskudsjob for førtidspensionister eller som en del af et ressourceforløb.

Løn til forsikrede ledige ansat i løntilskudsjob hos Viborg kommune:
Den faldende ledighed kombineret med regelændringer på beskæftigelsesområdet betyder, at færre ledige bliver ansat i kommunale løntilskudsjob i forhold til tidligere år (93 personer i 2015 mod 63 i 2016). Inden for politikområdet blev budgetrammen med 1,5 % jf. den politiske beslutning, men samtidig er kommunerne gennem "Lov og cirkulæreprogrammet" kompenseret for reduceringen i løntilskuddet til kommunale løntilskudsjob..

Beskæftigelsestilbud

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
Beskæftigelsesministerens mål for 2016 ikke udmeldt – målet for 2015 er bibeholdt: **Flere unge skal have en uddannelse.** Nationalt mål om 95 % af en ungdomsårgang gennemfører en ungdomsuddannelse skal opnås inden. Faktisk opnået ungdomsuddannelse i 2013 5 år efter 9. kl. *Status: 73,2 %* Lokalt: Flere unge i job/uddannelse – dvs. færre tilmeldt jobcentret.	95 % 1100	Jf. Undervisningsministeriets prognosemodel ligger Viborg højt i forhold til andelen af unge der har gennemført en ungdomsuddannelse 6 år efter 9. klasse. Viborg ligger på 79 % - og nogle gennemfører en videregående uddannelse uden en registrering af en ungdomsuddannelse – her ligger Viborg på 82 %. 1602 unge er tilmeldt jobcentret – Der er sket et fald på unge på uddannelseshjælp, hvor indsatsen jf. TULU-handlingsplanen primært har haft sit fokus. Stigningen er primært ledige omfattet af integrationsloven samt unge, der via ressourceforløb er omfattet af en flerårig indsats.	
UU har kontakt til alle 15-17 årige, der ikke er i gang med uddannelse, job eller aktiviteter, der understøtter målet. (Måles 2 gange årligt via stikprøve ud fra lister over unge, der ikke følger deres uddannelsesplan)	100 %	Der foretages ugentlig opfølgning på 15-17 årige kontakten af UU-vejlederne, og det sikres, der er kontakt til 100% af unge der ikke følger uddannelsesplanen. 2 gange årligt er der foretaget ledelseskontrol af kontakten, og det kan konkluderes at der rent faktisk rettidigt er kontakt og iværksættes aktivitet for alle unge 15-17 årige der ikke følger deres uddannelsesplan.	
UU orienterer alle forældre om unges karriere og uddannelsesmuligheder gennem orienteringsarrangementer. (Måles via udlevering og optælling af billetter til arrangementerne)	85 % deltager	Orienteringsarrangementerne er i 2016 ændret til uddannelsesmesse i Bjerringbro og Viborg. Der blev ikke udleveret billetter til arrangementet, men begge steder var der en hidtil uset opbakning fra forældre. For at sikre bedst mulig information til forældre er der desuden ved forældre møder i 7., 8., og 9. klasse foretaget en gennemgang af uddannelsessystemet.	
Løntilskud til førtidspensionister (skånejob) En stigning af antallet af løntilskud til førtidspensionister (skånejob) på 5 % pr. år. Status dec. 2014: 171 – mål 2015: 206	220	Der er i dec. 2016 189 førtidspensionister ansat i løntilskudsjob. Der er lavet aftale om et tættere samarbejde mellem social- og arbejdsmarkedsområdet med fokus på, at flere førtidspensionister er aktive i en eller anden form for beskæftigelse.	

Målingen af de 95 % af en ungdomsårgang, der gennemfører en ungdomsuddannelse opgøres én gang årligt.

Socialområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Erhvervsejendomme	10	0	1	1	0
Driftsikring af boligbyggeri	1.122	1.153	1.153	1.240	87
Specialpædagogisk bistand til voksne	8.758	7.623	7.623	8.145	522
Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov	9.158	10.721	13.607	8.941	-4.666
Kommunal genoptræning og vedligeholdelsestr.	0	200	0	0	0
Kommunal tandpleje	3.420	3.529	3.529	3.650	121
Andre sundhedsudgifter	1.034	516	516	299	-217
Indtægter fra den centrale refusionsordning	-7.240	-9.056	-9.056	-10.030	-974
Plejefamilier og opholdssteder mv. for børn og unge	2.136	1.879	1.879	2.630	751
Ældreboliger	-5.027	-5.533	-6.033	-6.097	-64
Pleje og omsorg mv. af ældre og handicappede	38.190	34.425	34.550	38.170	3.620
Forebyggende indsats for ældre og handicappede	220.402	212.804	208.812	209.570	759
Rådgivning og rådgivningsinstitutioner	395	2.661	2.661	353	-2.308
Botilbud for personer med særlige sociale problemer	6.981	7.915	8.538	9.515	977
Alkoholbehandling og behandlingshjem for alkoholskadede	1.914	2.286	2.462	1.251	-1.211
Behandling af stofmisbrugere	19.607	17.472	17.952	16.613	-1.339
Botilbud til længerevarende ophold	41.142	47.617	47.229	39.350	-7.879
Botilbud til midlertidigt ophold	31.748	26.947	29.259	31.609	2.350
Kontaktperson- og ledsageordninger	4.881	6.285	5.850	5.694	-156
Beskyttet beskæftigelse	21.502	21.839	22.235	20.944	-1.291
Aktivitets- og samværstilbud	42.527	39.996	43.786	40.901	-2.886
Øvrige sociale formål	3.906	8.290	2.983	3.714	731
I alt	**446.567**	**439.569**	**439.535**	**426.463**	**-13.072**

Socialområdet

Regnskabsresultat

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 97,0 %.

Mindreforbruget udgør 13,1 mio. kr. og kan specificeres således:

Decentralt (driften) - mindreforbrug på 10,6 mio. kr.
5,9 mio. kr. vedrører handicap, hvor de største mindreforbrug vedrører STU og Katrinehaven, 1,7 mio. kr. vedrører psykiatri, hvor de største mindreforbrug vedrører Bostøtte Viborg og Center for Mestring, mens der er merforbrug vedrørende Søhuset og Stokrosevej. På udsatteområdet er der et mindreforbrug på 1,3 mio. kr., som primært vedrører Vibohøj og Rusmiddelcenter Viborg. Endelig er der på øvrige området et mindreforbrug på 1,7 mio. kr., som primært vedrører velfærdsteknologi.

Centralt (visitationen) - mindreforbrug på 1,8 mio. kr.
Mindreforbruget kan især forklares med, at der er modtaget et engangsbeløb fra Region Midtjylland på 2,7 mio. kr. i forbindelse med afklaring af feriepengeforpligtelse på overtagede regionale tilbud.

Øvrige - mindreforbrug på 0,7 mio. kr.
Mindreforbruget vedrører primært puljer med ekstern finansiering og i mindre grad ældreboliger.

Socialområdet

Fokusområder

Organisation
Politikområdet Socialområdet består af de tre områder - handicap, psykiatri og udsatte - samt socialafdelingen, der er myndighed på området.

Inden for Socialområdet leveres en bred vifte af tilbud til borgere, der har eller er i risiko for at få begrænsninger i deres fysiske, psykiske og/ eller sociale funktionsevne.

For nogle borgere er der tale om kortvarige forløb, mens andre borgere har behov for en længerevarende og mere omfattende støtte.

Målgrupper, faglige metoder og teknologiske løsninger er under stadig udvikling, hvorfor der kontinuerligt arbejdes på at udvikle og levere fleksible og målrettede tilbud til borgene ud fra nærhedsprincippet og princippet om mindst mulig indgriben.

Fokusområder på tværs af Socialområdet
Viborg Byråd godkendte Viborg Kommunes Socialpolitik for 2015-2019 d. 1. september 2015. Der er i 2016 arbejdet med hvert af Socialpolitikkens fire temaer:

- Mødet mellem borger og kommune
- Mestring og medansvar
- Netværk og aktivt medborgerskab
- Beskæftigelse og uddannelse

I 2016 blev der udarbejdet en samlet udviklingsplan for hele Socialområdet. Den understøtter implementeringen af Socialpolitikken. Der arbejdes stadig med implementeringen af udviklingsplanen.

Effektmålene for 2016 var en videreførelse af effektmålene fra 2015. Der er arbejdet nye effektmål for 2017.

Øget recovery og egenmestring
Det arbejdes ud fra en recovery-orienteret tilgang og med rehabilitering som den overordnede faglige ramme i tilbuddene i Socialområdet.

Rehabilitering handler om, at den enkelte borger i størst muligt omfang genvinder, udvikler eller vedligeholder sin funktionsevne, så borgeren opnår størst mulig grad af selvhjulpenhed (www.socialstyrelsen.dk).

Dette fordrer en tæt kobling til den beskæftigelsesrettede indsats, hvorfor samarbejdet med Arbejdsmarkedsområdet har været i fokus i 2016.

Tendensen, særligt for de unge, er at der med afsæt i de nye beskæftigelsesreformer arbejdes hen mod en højere grad af fastholdelse og inklusion på arbejdsmarkedet i eksempelvis mikrofleksjob.

Med den nye førtidspensionsreform fra 2013 er udgangspunktet, at borgere under 40 år ikke skal tilkendes førtidspension, men skal støttes i at bevare en tilknytning på arbejdsmarkedet ved et bedre tværsektorielt samarbejde mellem Arbejdsmarkedsområdet og tilbuddene på Socialområdet.

Denne tendens betyder, at tilbuddene på Socialområdet er under stadig forandring, hvor trenden går mod øget egenmestring samt et mere rummeligt arbejdsmarked.

Socialområdet

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
Implementering af Viborg Kommunes Socialpolitik	Udarbejde effektmål for 2017-2020 inden for de 4 hovedtemaer: • Mødet mellem borger og kommune • Mestring og medansvar • Netværk og aktivt medborgerskab • Beskæftigelse og uddannelse	Social og Arbejdsmarkedsudvalget har i forbindelse med budget 2017-2020 godkendt effektmålene, som ud over at dække de 4 temaer i socialpolitikken knytter sig til regeringens 10 mål for social mobilitet.	
Øget recovery og egenmestring	Min. 50 % af borgerne i midlertidige botilbud oplever en forbedring af livskvalitet, selvbestemmelse, evner og mestring og dermed reduceret støttebehov. Der etableres en samarbejdsmodel med Jobcentret om fleks- og skånejobs for borgere inden for HPU.	Det har ikke været muligt at måle udviklingen i den oplevede livskvalitet, da det ikke har været muligt at følge op hos borgere, der er flyttet fra de midlertidige botilbud. Der er lavet en beskrivelse, som er iværksat pr. 1. januar 2017	
Styrket frivillighedsindsats	Min. 10 % af borgere oplever en styrkelse af deres sociale relationer i samspillet med frivillige. Antallet af frivillige i Socialområdet skal samlet øges med min. 10 %	Der har været et øget fokus på frivillighed, hvilket forventes at medføre en stigning i antallet af frivillige. Blandt andet er Socialområdet blevet tættere knyttet til De Frivilliges Hus. Der er uddannet peerstøtter, hvoraf en række af disse er blevet ansat i Center for Mestring. Der er generelt et øget fokus på samarbejdet med frivillige.	

Socialområdet

	Mål i 2016	Resultat	
Forebyggelse af livstilssygdomme	Alle rygere inden for Socialområdet gives tilbud om til at deltage i et rygestopforløb Min. 25 % af deltagerne i rygestopforløbene er røgfrie ½ år efter endt forløb Der afvikles min. 5 sundhedsfremmende aktiviteter inden for hhv. handicap, psykiatri og udsatte.	Størstedelen af alle borgere inden for Socialområdet, der ryger, har fået tilbud hjælp til at stoppe. Der har blandt andet været afholdt rygestopkurser i Center for Mestring. Det har ikke været muligt at opgøre den procentvise succes af disse kurser. Der vil løbende blive tilbudt hjælp til rygestop. Der er afviklet en række sundhedsfremmende tiltag inden for alle dele af Socialområdet.	
Styrket indsats for implementering af velfærdsteknologi	Min. 25 % af borgerne oplever en forbedring af deres livskvalitet, strukturering af hverdagen og egenmestring pga. ibrugtagning af Ipads og infoskærme på socialområdet. Min. 5 % af medarbejderne i Socialområdets tilbud oplever en reducering af fysisk belastende arbejdsopgaver ved hjælp af velværdsteknologiske arbejdsredskaber	Anvendelse af velfærdsteknologi inden for Socialområdet er øget gennem en række projekter. Det vurderes at have forbedret borgernes livskvalitet. Samtidig er indsatsen for en tværgående koordinering inden for både Socialområdet samt på tværs af hele Job og Velfærd opprioriteret det seneste år. Inden for handicap er der sat fokus på fordring af arbejdsmiljøet gennem velfærdsteknologiske løsninger. Det er sket gennem to temadage i januar 2017.	

Pensioner og boligstøtte

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Førtidspensioner:					
Førtidspension med 65 pct. kommunal medfinansiering - tilkendt efter regler gældende fra 1. januar 2003	0	61.038	58.535	58.807	272
Førtidspension tilkendt før 1. juli 2014	34.738	358.898	355.503	352.847	-2.656
Førtidspension med 65 pct. kommunal medfinansiering - tilkendt efter regler gældende før 1. januar 2003	66.805	0	0	0	0
Førtidspension med 65 pct. kommunal medfinansiering - tilkendt efter regler gældende fra 1. januar 2003	291.786	0	0	0	0
Øvrige områder:					
Personlige tillæg m.v.	8.905	9.384	7.834	8.465	631
Boligstøtte	69.588	69.597	69.634	69.476	-158
Sociale formål	1.995	2.655	2.110	1.985	-125
I alt	**473.817**	**501.572**	**493.616**	**491.580**	**-2.036**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 99,6 %.

Mindre forbruget udgør 2,0 mio. kr., og er fremkommet på følgende måde:

Udgifter til førtidspensioner viser et mindre forbrug på 2,4 mio. kr.

- Mindre forbruget vedrører førtidspensioner, som er tilkendt før 1. juli 2014.

Udgifter til personlige tillæg, sociale formål og boligstøtte udgør samlet et merforbrug på 0,4 mio. kr.

Pensioner og boligstøtte

Om politikområdet

Der beskrives ikke fokusområder og effektmål for politikområdet Pensioner og boligstøtte.

Førtids- og folkepension udgør indkomstgrundlaget for en stor gruppe borgere, og pensionen kan suppleres med bl.a. helbredstillæg og trangsbestemt personlige tillæg.
Et stort udbud af lejeboliger både til unge og til pensionister er en del af tilbuddet til borgerne, og boligstøtte giver mange borgere mulighed for bo i lejlighederne.

Ydelserne inden for pensioner (førtids- og folkepension) og boligstøtte er lovbestemte.

Der blev pr. 1. januar 2013 indført nye regler om førtidspensioner, som betyder, at unge under 40 år ikke længere skal have førtidspension, men i stedet skal have en helhedsorienteret og tværfaglig indsats i et eller flere ressourceforløb. Personer over 40 år kan fortsat få tilkendt førtidspension - men som udgangspunkt skal de først deltage i et ressourceforløb.
Hvis det helt åbenbart ikke tjener noget formål at forsøge at udvikle arbejdsevnen, kan kommunen tilkende førtidspension, uden at borgeren først har været igennem et ressourceforløb.

Refusion på førtidspensionsområdet.
Førtidspensionsreglerne er ændret ad flere omgangen og der er forskellige regler for statsrefusion til hver regelsæt – statsrefusionen udgør 50 % for nogle grupper, 35 % for andre og bevillinger efter 1. juli 2014 placeres ind på refusionstrappen med 80, 40, 30 og 20 % refusion.

Den største del af tilkendelserne efter 1. juli 2014 får kommunerne 20 % statsrefusion for, idet kun meget få personer får bevilget en førtidspension uden første at have modtaget andre former for offentlig forsørgelse forud for pensionen.

Ultimo 2016 er der 4.036 personer på førtidspension.

	Dec 2016
I alt	**4.036**
16-19 år	20
20-24 år	70
25-29 år	151
30-34 år	192
35-39 år	240
40-44 år	366
45-49 år	540
50-54 år	665
55-59 år	848
60-64 år	924
65+ år	20

Tallene indeholder også de personer, hvor staten finansierer 100%.

Udbetaling Danmark
Udbetaling Danmark administreres af ATP og har ansvaret for følgende udbetalinger:

- folkepension,
- førtidspension,
- boligstøtte,
- barselsdagpenge
- familieydelser
- begravelseshjælp
- fleksydelse og
- delpension.

Opgaver, der fortsat varetages af kommunen:

- Personlige tillæg og enkeltydelser,
- Almindelig helbredstillæg f.eks. medicin,

Udvidet helbredstillæg til fodpleje, tandproteser og briller.

Arbejdsmarkeds- og overførselsområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Erhvervsgrunduddannelser	10.030	5.439	5.439	4.786	-653
Integrationsprogram og introduktionsforløb m.v.	14.196	-2.983	-3.828	785	4.613
Kontanthjælp til udlændinge omfattet af integrationsprogrammet og integrationsydelse	25.569	34.688	28.493	40.592	12.099
Sygedagpenge	138.773	137.776	137.776	143.107	5.331
Sociale formål	1.733	1.967	1.967	2.300	333
Kontant- og uddannelshjælp	83.290	175.358	169.155	160.401	-8.754
Kontanthjælp vedrørende visse grupper af flygtninge	3	-2	-2	0	2
Afløb og tilbagebetalinger mv. vedr. aktiverede kontant- og uddannelseshjælpmodtagere	68.545	-46	-46	271	317
Dagpenge til forsikrede ledige	163.345	185.340	173.640	150.212	-23.428
Midlertidig arbejdsmarkedsydelsesordning og kontantydelsesordning	65	384	384	1.325	941
Revalidering	6.907	11.618	11.618	6.498	-5.120
Løntilskud m.v. til personer i fleksjob og personer i løntilskudsstillinger	125.407	176.009	143.351	113.327	-30.024
Ressourceforløb og jobafklaringsforløb	53.011	69.289	71.077	86.958	15.881
Ledighedsydelse	0	0	32.658	33.835	1.177
Driftsudgifter til den kommunale beskæftigelsesindsats	51.520	45.649	49.123	64.895	15.772
Beskæftigelsesindsats for forsikrede ledige	9.719	7.891	6.111	7.159	1.048
Seniorjob til personer over 55 år	11.146	11.788	11.788	11.867	79
Beskæftigelsesordninger	32.193	37.401	32.371	25.188	-7.183
I alt	**795.450**	**897.566**	**871.075**	**853.507**	**-17.568**

Arbejdsmarkeds- og overførselsområdet

Regnskabsresultat

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 98,0 %.

Mindreforbruget udgør 17,6 mio. kr. i forhold til det korrigerede budget.

De væsentligste afvigelser er på følgende funktioner:

- Et merforbrug på 12,1 mio. kr. vedr. kontanthjælp til udlændinge og integrationsydelse og et mindreforbrug på 8,8 mio. kr. vedr. kontant- og uddannelseshjælp, som hænger sammen med indførelsen af integrationsydelsen.
- Et merforbrug på sygedagpenge på 5,3 mio. kr., som skyldes at den forudsatte nedgang i sygedagpenge modtagere ikke realiseret.
- Et mindreforbrug vedr. dagpenge til forsikrede ledige på 23,4 mio. kr. I forhold til det oprindelige budget er mindreforbruget 35,1 mio. kr.
- Et mindreforbrug til fleksjob og personer i løntilskudsstillinger på 30,0 mio. kr. fordi færre er skiftet fra den gamle til den nye fleksjobordning end forventet. Statsrefusionen er større på den gamle fleksjobordning end den nye.
- Et merforbrug til ressourceforløb og jobafklaringsforløb på 15,9 mio. kr. på grund af, at stigningen i antallet af helårspersoner på både ressourceforløb og jobafklaringsforløb har været væsentligt højere end forventet og den forventede afgang har været mindre end forventet.
- Et merforbrug på 15,8 mio. kr. vedr. driftsudgifter til den kommunale beskæftigelsesindsats. Heraf vedrører 2,5 puljer med ekstern finansiering, som udlignes i 2017. Den resterende del af merforbruget skyldes, at refusionsreglerne er ændret fra 2016, således at udgifter til mentorer indgår under driftslofterne, som samtidig er reducerede.
- Et mindreforbrug vedr. beskæftigelsesordninger på 7,2 mio. kr., primært vedrørende udgifter til jobrotation.

Arbejdsmarkeds- og overførselsområdet

Fokusområder

Beskæftigelsespolitiske udfordringer
Udviklingen på arbejdsmarkedet i Viborg er gået som forventet – der er et fald i arbejdsstyrken samtidig med, at der er en stigende arbejdskraft-efterspørgsel efter faguddannet arbejdskraft.
Ledigheden er faldet i løbet af 2016 – men der er store udfordringer pga. et mismatch mellem lediges kompetencer og efterspørgslen på arbejds-kraft.

Langtidsledigheden er faldet samtidig med det generelle fald i ledighe-den.

Der har været en tilgang af unge og af flygtninge. Der har i et samarbejde på tværs af forvaltninger og organisationer været stort fokus på at ned-bringe ungeledigheden og antallet af unge på uddannelseshjælp er fal-det. Der er aftalt handlingsplaner, som skal forebygge ledighed blandt unge – handlingsplanerne sættes i drift i 2017.

Beskæftigelsesindsatsen er lagt om med et fokus på den samlede varig-hed på offentlig forsørgelse – en konsekvens af de ændrede regler for statsrefusion af kommunens udgift til forsørgelsesudgifterne. Samtidig er der fokus på at ledige og sygemeldte i endnu højere grad gennem virk-somhedsbaseret indsats skal støttes i at vende tilbage i job/uddannelse. Det har betydet, at langt flere ledige og sygemeldte er i gang med virk-somhedspraktik end tidligere – en stigning på 22,5 % (Fra 367 helårs personer i 2015 mod 450 helårspersoner i 2016).

Gennem særlige projekter samt et generelt skifte af fokus er flere så-kaldte svage ledige – aktivitetsparate ledige, kommet i virksomhedspra-ktik. Ikke mindst er indsatsen for ledige på ressourceforløb lagt om og flere kommer således i virksomhedspraktik og bringes herigennem i kontakt med arbejdsmarkedet, hvilket vi tror på motiverer til at skifte den offent-lige forsørgelse ud med en indtægt gennem ordinært arbejdstimer.

Jobcenter Viborg har igen i 2016 succes med at holde en lav ledighed blandt fleksjobberettigede og har øget antallet af fleksjob – flest med få ugentlige timer i løbet af 2016.

Andelen af sygedagpengemodtagere i Viborg kommune er relativ høj, hvorfor vi gennem benchmarking med andre kommuner er i gang med at justere indsatsen mhp. at kunne forbedre resultaterne i 2017.

2016 er det sidste hele år, hvor Viborg kommune er frikommune og inden for beskæftigelsesområdet skal vi igen i 2. halvår af 2017 vende tilbage til at følge reglerne for tidspunkter, varighed og indhold i samtaler og ak-tivering for de forskellige målgrupper.

Der er i løbet af 2016 aflagt virksomhedsbesøg på 1959 forskellige virk-somheder (1301 i private virksomheder med min. 2 ansatte) og samar-bejdsgraden med virksomheder (dvs. virksomheder m. ledige/syge-meldte i tilbud) er steget fra 40 % i jan-nov 2015 til 42 % i tilsvarende periode 2016.

1. juli 2016 fik vi nye regler for indsatsen på integrationsområdet, som betyder at indsatsen i løbet af året er skiftet fra næsten udelukkende at bestå at danskundervisning suppleret med anden supplerende undervis-ning mhp. på en senere udplacering i virksomhedsbaseret indsats til at bestå af en udplacering direkte i virksomheder parallelt med danskunder-visningen. Samtidig med denne ændring af indsatsen er flygtninge kom-met på integrationsydelse i stedet for kontanthjælp. Integrationsydelsen er lavere og svarer i niveau til S.U.

Arbejdsmarkeds- og overførselsområdet

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
Beskæftigelsesministerens mål for 2016 Borgere i udkanten af arbejdsmarkedet skal tættere eller ind på arbejdsmarkedet bl.a. gennem en styret tværfaglig indsats	.		
Langtidsledigheden skal bekæmpes			
Lokale mål: Antal på ledighedsydelse o. 18 mdr. skal reduceres. Status jan 2015: 128	max. 75 pers.	På grund af den ændrede statsrefusion måles nu på antallet på ledighedsydelse o 12 mdr., hvor refusionen falder 20 %. Der er stadig 0 % i refusion for ledige visiteret til ordningen før 1. juli 2014 – men i Viborg er der kun 2-3 personer tilbage. **Status: 68 o. 12 mdr**.	
Der skal skabes flere fleksjob. Status jan 2015: 1245	1575 fleksjob	Status antal helårs 2016: **1532 personer i fleksjob**	
Reducere langtidsledigheden (Ledig 80 % af tiden inden for 52 uger) Status januar 2015: 448 personer.	350 personer.	Status dec. 2016: **335 personer**	
Virksomhedsstrategi og målsætninger. 1. Der skal etableres en koordineret kontakt til en større del af kommunens virksomheder.	Kontakt med min. **1400** virksomheder med over 2 ansatte.	Der er besøgt 1301 private virksomheder og 135 er kontaktet, men har ikke ønsket besøg. Status kontakt til 1436 virksomheder.	
2. Virksomhederne skal opfatte Jobcenter Viborg som en foretrukken og professionel samarbejdspartner. (Årlig survey og/eller opsamling via andre undersøgelser DI/Dansk byggeri/Erhvervskontoret f.eks.)	Tilfredshed blandt virksomhederne med Jobcentrets service på landsplan ligger vi blandt de **25 bedste**.	Styrelsen for Arbejdsløshed og Rekruttering (STAR) har i foråret 2014, 2015 og 2016 gennemført en landsdækkende undersøgelse, hvor resultatet af tilfredsheden kun kan ses ned på landsdelene – Viborg ligger i landsdel Vestjylland med en tilfredshed på 59 %. Højest ligger Nordjylland og lavest hovedstaden – på landsplan er tilfredsheden 57 %. Viborg er faldet fra en 21 plads i 2015 til en **49 plads** i DI' Erhvervsklimaundersøgelse – hovedforklaringen på faldet er adgang til arbejdskraft, brug af private leverandører og information og dialog med kommunen – altså ikke forhold der kun er rettet mod Jobcentrets service.	

Arbejdsmarkeds- og overførselsområdet

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
Andel af ledige og sygemeldte Andelen af ledige og sygemeldte er lavere eller minimum på samme niveau som i 2011. *Kontant-/uddannelseshjælp:2,9 %* *Forsikrede ledige:3,2 %* *Sygedagpenge: 2,6 %*	*Kontanthjælp: 2 %* *Udd.hjælp: 0,9 %* *Forsikrede ledige:* *2,0 %* *Sygedagpenge:* *2,0 %*	Kontanthjælp: 1,9 % Uddannelseshjælp: 1,1 % Forsikrede: 1,9 %. Sygedagpenge: 2,2 %. Andelen sygedagpenge er faldet, men ligger over målet.	
Gennemsnitlig varighed på offentlig forsørgelse Den gennemsnitlige varighed på offentlig forsørgelse er bedre eller minimum på samme niveau som i 2011. *Kontant-/uddannelseshjælp: 31,5 uger* *Forsikrede ledige:18,5 uger* *Sygedagpenge: 10,9 uger*	*Kontanthjælp: 34 uger* *Udd.hjælp: 27 uger* *Forsikrede ledige:* *13,5 uger* *Sygedagpenge:* *10,5 uger*	Kontanthjælp: 31,7 uger (OBS! flygtninge er flyttet på integrationsydelse 1. juli 2016) Uddannelseshjælp: 28,1 uger Forsikrede: 14,8 uger Sygedagpenge: 10,8 uger Varigheden for forsikrede ledige er faldet på trods faldet i ledigheden, som ofte betyder, at andelen af langtidsledige er højere end nyledige og dermed at varigheden stiger – men for ingen af målgrupperne er målet opnået.	
Fastholdelse i job/uddannelse Fastholdelsen i job/uddannelse 3 mdr. efter afslutningen på offentlig forsørgelse er bedre eller minimum på samme niveau som i 2011: *Kontanthjælp:49,3 %* *Forsikrede ledige:54,1 %* *Sygedagpenge:52,9 %*	*Kontanthjælp:60 %* *Forsikrede ledige:60 %* *Sygedagpenge:55 %*	Status efter 1. kvartal 2016: Kontanthjælp: 46,3 % Forsikrede: 77,3 % Sygedagpenge: 56,1 % Fastholdelsesmålet er ikke nået på kontanthjælpsområdet, men er nået på de 2 andre målgrupper	

Kultur

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Folkebiblioteker	41.352	42.230	40.925	39.486	-1.439
Museer	7.167	7.072	7.352	5.580	-1.772
Biografer	170	171	171	171	0
Teatre	1.875	1.766	2.059	2.075	16
Musikarrangementer	7.158	7.107	7.722	7.607	-115
Andre kulturelle opgaver	25.793	27.459	28.406	25.127	-3.279
Fritidsfaciliteter udenfor folkeoplysningsloven - ferieaktiviteter	139	110	61	4	-58
I alt	**83.654**	**85.915**	**86.696**	**80.049**	**-6.647**

Regnskabet for politikområdet viser et mindreforbrug på 6,6 mio. kr. svarende til en afvigelse på 7,7%. De største mindreforbrug er på funktionerne: Folkebiblioteker, Museer og Andre kulturelle opgaver.

Mindreforbruget på Folkebiblioteker skyldes mindreforbrug på fælles konti under Kultur-og fritidsudvalget. Ligeledes er der et mindreforbrug på Viborg Bibliotekerne svarende til 2,1% af deres korrigerede budget. Mindreforbrugene er disponerede i 2017.

Mindreforbruget på Museer, skyldes indtægter vedr. Olsen-Banden udstillingen.

De største mindreforbrug under Andre kulturelle opgaver ses på kontoen "Pulje til mindre investeringer og renoveringsopgaver", som er en tidligere anlægspulje, der blev delt ligeligt mellem Kultur-og fritidsudvalgets to politikområder. Søgningen til puljen indenfor kulturområdet, har i 2016 ikke været så stor, som på idrætsområdet, hvor der har været et mindre merforbrug.

I 2016 blev der under Andre kulturelle opgaver oprettet en Eventfond med et budget på 1 mio. kr. – denne million indgår ligeledes som en del af mindreforbruget for 2016.

Kultur

Fokusområder

Kultur- og Fritidsudvalget evaluerede i efteråret 2016 de indsatserne på de temaområder som blev udpeget i kulturstrategi 2013-2017. Udvalget konstaterede at langt hovedparten af målsætningerne er blevet indfriet indenfor strategien 4-årige periode, samt at nye opgaver er blevet tilføjet. F.eks. er Musicalskolen blevet forankret under KFU i 2016.

Biblioteker
Alle Viborg Bibliotekernes afdelinger, dvs. Hovedbiblioteket i Viborg samt de ni lokalbiblioteker, fungerer nu som "åbne biblioteker", hvor borgerne kan logge sig ind fra 7 – 22 alle ugens dage, ud over den betjente åbningstid.

Viborg Bibliotekerne har i 2016 gennemført en brugertilfredshedsundersøgelse der bl.a. viser, at brugernes samlede tilfredshed med biblioteket er steget siden 2014-undersøgelsen. I benchmark med andre kommuners biblioteker, ligger Viborg Bibliotekerne markant over gennemsnittet.

Events
Herudover er der fokus på events bl.a. Snapstinget, Generation Handball og Viborg Animations Festival, ligesom Kulturudvalget på området fortsat vil have fokus på at bakke op om den mangfoldighed af tilbud, der er en afgørende forudsætning for, at Viborg Kommune kan være attraktiv for såvel nuværende borgere som tilflyttere.

Udviklingsarbejdet med etableringen af "Viborg Sport & Event" med centrum omkring Tingpladsen intensiveres med ny organisering og igangsætning af anlægsarbejderne omkring Tingpladsen, hvor der i perioden 2016-2019 skal gennemføres et stort anlægsprojekt, som sikrer sammenhænge og tidsvarende rammer for kultur, sport og events centralt i Viborg. Endvidere er der i 2016 blevet taget konkrete initiativer i forhold til realiseringen af Domkirkekvarteret som nyt kulturcentrum i Viborg.

Regional kulturaftale og Kulturby 2017
Endelig indgår Viborg Kommune i den regionale kulturaftale mellem Horsens, Randers, Silkeborg og Viborg Kommuner, som er indgået med Kulturministeriet. Der skal være fokus på fortsat at udvikle samarbejdet mellem kommunerne både inden for aftalens rammer og også på andre områder, hvis der er muligheder herfor. Der indgås en aftale for 2016-2017. Fra 2018 forventes Århus Kommune at indgå i samarbejdet omkring den regionale kulturaftale Østjysk Vækstbånd.

Århus er udnævnt til europæisk kulturhovedstad i 2017 og i forbindelse hermed er indgået en samarbejdsaftale om udvikling af kulturelle aktiviteter og arrangementer i forbindelse med kulturåret. Viborg Kommune indgår i dette arbejde, således at der skabes et tæt samspil i regionen om det store kulturprojekt.
.

Kultur

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
Etablering af Viborg Sport & Event. Ny organisation etableres i 2015-2016. Lokalplan Anlægsarbejder igangsættes	10 %	Ny organisation under udvikling. Der er ikke udarbejdet lokalplan for Tingvejsprojektet. Der er ikke iværksat anlægsarbejder i 2016. Se BYR 21-12-2016 sag nr. 7	
Events Afvikling og fortsat udvikling af Snapsting, Viborg Animationsfestival og Generation Handball. Udvikling af Hærvejsløbet	100 %	Der er i efteråret 2016 iværksat et udviklingsforløb for de tilbagevendende events med henblik på forretningsudvikling og vækstunderstøttende initiativer.	
Viborg Bibliotekerne Øge fysiske besøg med 2,5 %. Øge antallet af unikke digitale brugere med 25 %. Øge tilfredsheden med "inspiration" med 4,9 point Øge tilfredsheden med "biblioteksrummet" med 5,6 point.	100 % 45 % 50 % 100 %	Vi har endnu ikke det præcise besøgstal, men estimeret ud fra de første 11 måneder af 2016, vil stigningen ligge på 8-10 %. Antallet af unikke brugere steg med 11 % i 2016, hvilket er meget positivt, men dog kun 45 % af målsætningen. Vi opnåede 4,3 point (en stigning fra 3,9) Vi opnåede 5,8 point (en stigning fra 4,6)	
Kulturby 2017 – Århus **Ny regional kulturaftale** Udvikling af Aarhus 2017 aktiviteter	100% 70%	Viborg Kommunes "Return on investment" prognose for kulturbyaktiviteter viser en ROI på 152%. I 2016 er der pågået forhandlinger blandt Viborg, Randers, Silkeborg, Horsens og Aarhus kommune om indgåelse af kulturregional aftale fra 2018. Forhandlingerne er ikke afsluttet.	

Folkeoplysning og idrætsanlæg

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Stadion og idrætsanlæg	12.799	10.177	10.670	11.827	1.157
Andre fritidsfaciliteter	15	18	21	224	203
Idrætsfaciliteter for børn og unge	42.686	43.062	33.246	32.512	-734
Folkeoplysningen - Fælles formål	2.058	2.329	2.930	2.434	-496
Folkeoplysende voksenundervisning	3.512	3.590	3.866	3.462	-404
Frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde	6.056	6.269	6.509	6.129	-380
Lokaletilskud	12.015	12.094	21.094	21.310	216
Fritidsaktiviteter udenfor folkeoplysningsloven	271	334	552	400	-152
I alt	**79.412**	**77.873**	**78.888**	**78.299**	**-589**

Samlet set på politikområde Folkeoplysning og Idrætsanlæg er der et mindreforbrug på ca. 600.000 kr. svarende til en afvigelse på 0,7 % i forhold til det korrigerede budget.

De største afvigelser ses på funktionerne: Stadion og idrætsanlæg, Idrætsfaciliteter for børn og unge samt på Folkeolysningsområdet.

På Stadion og idrætsanlæg er de største merforbrug på fælleskonti ca. 400.000 kr. samt Generation Handball, hvor der er et akkumuleret merforbrug på ca. 750.000 kr. Heraf er der et overført mindreforbrug fra 2015 på ca. 500.000 kr.

Mindreforbruget på funktionen Idrætsfaciliteter for børn og unge er størst på grønneområder/boldbaner. (513.000 kr.), ligesom der er et mindreforbrug på de selvejende haller på 336.000 kr. De selvejende haller på denne funktion, skal ses sammen med de selvejende haller på Lokaletilskudskontiene.

Folkeoplysningsområdets mindreforbrug skyldes hovedsageligt overførsler fra tidligere år. På funktionen Lokaletilskud er der samlet set et merforbrug på 216.000 kr. En del af denne funktion skal ses sammen med Idrætsfaciliteter for børn og unge, hvor de selvejende haller hører til. Lokaletilskudsdelen til hallerne har et merforbrug på 1.470.000 kr., mens der på folkeoplysningens lokaletilskud er et mindreforbrug på 1.254.000 kr. Samlet set er der i 2016 et merforbrug på de selvejende haller på ca. 1,1 mio. kr.

Folkeoplysning og idrætsanlæg

Fokusområder

Breddeidrætskommune
Viborg Kommune var i 2010 og 2011 en del af det store breddeidrætskommuneprojekt på landsplan. Projektet blev støttet af Kulturministeriet og eksterne fonde. Projektet blev afsluttet i 2012.

I forlængelse heraf opnåede Viborg Kommune i januar 2012 at blive udnævnt til "Årets Idrætskommune" af Dansk Idrætsforbund.

Opfølgning, fastholdelse og udvikling af tilbuddene på breddeidrætsområdet har derfor fortsat stor fokus og der samarbejdes med såvel centrale aktører på idrætsområdet, som DIF og DGI og med lokale aktører som Viborg Idrætsråd og DGI-Midtjylland.

Viborg Byråd godkendte eventstrategi i september måned 2013.

Det ventes, at revision af idrætspolitikken kan igangsættes i løbet af 2016.

Eliteidrætsudøvere og talentudvikling
I Viborg Kommunes idrætspolitik er fastsat en række indsatsområder og et af disse er en satsning på arbejde med eliteidrætsudøvere og talentudvikling. I samarbejde med Team Danmark og Viborg Idrætsråd etableredes "Viborg Elite" i 2014 og perioden 2015-2017 vil være den periode, hvor Viborg Elite skal manifestere sig med markante resultater inden for talentudviklingen på idrætsområdet.

Generation Handball
I 2014 afvikledes Generation Handball, et international håndboldstævne for spillere i alderen 10-18 år for første gang. Stævnet skabes og udfoldes i samarbejde med lokale, nationale og internationale aktører og videreudvikles med flere deltagere i projektperioden, som løber frem til 2017.

Samarbejde på tværs
I forbindelse med events og projekter er der fokus på at samarbejde på tværs med lokale foreninger, lokale idrætsorganisationer, andre kommuner, eksempelvis kommunerne i kulturby-samarbejdet (Randers, Herning og Silkeborg) og de store idrætsorganisationer på landsplan.

Fastholde lokaletilskud til foreninger
På folkeoplysningsområdet er der primært fokus på at fastholde lokaletilskuddene på det nuværende niveau, således at kommunen dermed kan understøtte, at foreningerne fortsat kan have gode rammer for deres foreningsaktiviteter.

Folkeoplysningspolitik
Viborg Byråd godkendte på møde den 25. september 2013 ny folkeoplysningspolitik og arbejdet med at videreudvikle denne visionære politik på området, hvor Folkeoplysningsudvalget arbejder med nye temaer hver år.

Faciliteter og investeringer
Byrådet har i budgetperioden afsat investeringspuljer til energiinvesteringer og forbedringer af klubhuse, spejderhytter, idrætshaller m.v. og investeringerne skal medvirke til at rammerne på området er tidssvarende og drives med lavest mulige driftsomkostninger.

Tilsvarende videreføres investeringerne i boldbaneanlæg m.v. også i budgetperioden med fortsatte investeringer i kunstgræsfodboldbaner og lysanlæg m.v.

Events
Viborg Kommune involveres også i budgetperioden i større og mindre events på området i 2016. Eksempler fra 2015 er finalen om det danske mesterskab i amerikansk fodbold ("Mermaid Bowl"), landskampe i fodbold på Viborg Stadion og samarbejdet med Danmarks Radio om fanarrangementerne i forbindelse med VM i herrehåndbold.

Folkeoplysning og idrætsanlæg

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
Elite og talent udvikling Målet er at skabe et eliteidrætsmiljø i et samarbejde med foreninger, uddannelsesinstitutioner, erhvervsliv, Viborg Idrætsråd og andre aktører på området. Eliteidrætsklasser etableret på Nordre Skole i 2014. Første måling på effekt af eliteidrætsklasser inden for de med Team Danmark aftalte satsningsidrætter	100 %	Projektet er realiseret og gennemført. Der er i 2016 evalueret på forløbet med meget positive tilbagemeldinger i forhold til de fastsatte mål for projektet. I forbindelse med budgetlægningen 2018-2021 medtages forslag om videreførsel af Viborg Elite.	
Energiinvesteringer m.v. i klubhuse, selvejende idræts – og svømmehaller mv. Det gennemføres energiinvesteringer for i alt godt 18 mio. kr. i budgetperioden. Målet er at gennemføre en række projekter inden for området, som skal opfylde konkrete målbare effektmål. Investeringerne påbegyndes i 2015 og gennemføres i hele budgetperioden. Mål er eksempelvis mindre forbrug på energi, bedre miljø samt besparelse på drift – og lokaletilskud til foreninger og selvejende haller. Resultat af analyse foreligger medio 2015. I gangsætning af investeringer ultimo 2015 – og i hele 2016. Tilskud reduceres i forhold til besparelserne ved investeringerne	66 %	Projektet kører planmæssigt. Med baggrund i beslutning i forbindelse med budgetvedtagelse for perioden 2017-2020 om at videreføre projektet i denne periode med yderligere bevillinger er tidsplanen rykket, således at projektet først afsluttes i 2017 eller 2018.	
Forbedret og mere effektiv administration på aftenskole- og foreningsområdet Viborg Kommune tilslutter sig webportalen aftenskole.nu, der har til formål at lette administration mv. Målet er at skabe en mere enkel og gennemskuelig model for aftenskole området, og øge antallet af digitale tilmeldinger. Tilsvarende etableres ny webadgang for lokalebooking i offentlige lokaler for foreninger m.fl. i 2014 og effekten af digital lokalebooking opnås i 2015 og 2016. Al booking af lokaler skal ske via webportal.	%	Projektet er afsluttet og i drift	

Grønne områder

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Grønne områder og naturpladser	9.035	10.286	9.762	9.692	-70
Andre fritidsfaciliteter	-76	-54	-73	-95	-22
Skove, bynære	302	412	405	295	-110
Skadedyrsbekæmpelse	6	6	0	6	6
I alt	**9.267**	**10.650**	**10.094**	**9.898**	**-196**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 98,1 %. Mindreforbruget udgør 0,2 mio. kr.

Mindreforbruget skyldes, at tilskudsordningen til renovering af brand-damme og gadekær er nystartet og forventes realiseret i 2017.

Grønne områder

Fokusområder

På politikområdet Grønne områder er der følgende fokus i budgetåret 2016:

Realisering af Natur- og Parkpolitik
Realisering af indsatsområderne i den vedtagne Natur- og Parkpolitik sker primært i to faser:

I første fase udarbejdes en Natur- og Parkplan (arealanvendelsesplan), hvor der ultimo 2016 er indgået kontrakt med et konsulentfirma, som skal styre processen og levere en færdig Natur- og Parkplan.Natur- og Parkplanen forventes færdiggjort i 2017.

Indkøring af aktiviteter på og drift af Sønæs
I 2015 er anlægsarbejdet afsluttet og Sønæs indviet. Aktivitetsprogrammet for det første år er gennemført som planlagt. Programmet er tænkt som en inspiration for lokale foreninger og organisationer, der på frivillig basis forventes at videreføre relevante aktiviteter på Sønæs.

Udvikling af Nørresøbadet og søerne
I 2016 er der arbejdet videre med udvikling af Nørresøbadet og søerne på grundlag af forarbejderne gennemført i 2015.

Fornyelse af Nørresøbadet er blevet drøftet med initiativgruppen og forskellige løsningsforslag har i flere omgange været forelagt TU i løbet af 2016. Senest er der i november 2016 truffet beslutning om, at godkende en løsningen, der indeholder følgende: Oprensning af bundforhold i badeområder, udlæg af sandstrand og sandbund, belysning i området, lav beplantning langs bagskel, eng/frøblanding/jordbehandling ved bassin, grill og borde/bænkesæt samt renovering af badebro.

Forvaltningen forventer at renoveringsprojektet kan realiseres til sommeren 2017

Drift og vedligehold af parker og grønne områder
Der er gennemført en række mindre vedligeholdelsesopgaver i parkerne samt gennemført tyndingsprojekter i de bynære skove i Viborg. En planlagt revision af informationsmateriale om parker og grønne områder er udskudt grundet nye opgaver i løbet af året bla. udmøntning af ekstrabevillingen til den 4-årige grønne vedligeholdelsespulje.

Udviklingsplan for legepladser i Viborg
Der er i 2015 og 2016 startet op på udarbejdelsen af en udviklingsplan for legepladserne i Viborg Kommune. I 2016 har der været afholdt workshops og arbejdet med realisering af en ny legeplads på Borgvold. Udviklingsplanen forventes færdiggjort i 2017. På det grundlag arbejdes der videre med en handleplan/prioritering med overslag på realisering og evt. fundraising.

Grønne områder

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
Realisering af Natur- og Parkpolitikken (tværgående effektmål med KMU's Plan-, natur- og miljøområdet) De 33 indsatser i Natur- og Parkpolitikken skal realiseres.	20 %	18 %	
Omdannelse af Sønæs Omdannelse af Sønæs til et nyskabende, rekreativt område med fokus på klimatilpasning, vandets kredsløb i byen, aktiviteter og læringsmiljø.	100 %	100 %	

Trafikområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Fælles formål	1.082	-749	-1.907	-541	1.366
Arbejder for fremmed regning	-429	-71	-183	-99	84
Driftsbygninger og -pladser	209	213	227	205	-22
Parkering	-478	-1.063	295	-217	-511
Vejvedligeholdelse	49.200	48.940	48.575	50.979	2.404
Belægninger m.v.	38.658	32.176	32.916	25.295	-7.621
Kollektiv trafik	37.159	36.614	36.856	37.207	352
Havne og lystbådehavne	85	25	-53	-40	13
Park og Vejservice	-3.378	-1.581	784	-3.868	-4.652
Vintertjeneste	14.649	20.172	19.976	18.042	-1.933
I alt	**136.757**	**134.676**	**137.485**	**126.964**	**-10.521**

Regnskabet for politikområdet viser et mindreforbrug på 10,521 mio. kr. Det skyldes et mindreforbrug på 4,652 mio. kr. på Park og Vejservice og et mindreforbrug på 1,933 mio. kr. på Vintertjeneste. Hertil kommer at der er udvist forsigtighed på blandt andet asfaltkontoen med henblik på at sikre budgetoverholdelse i 2016.

Det bemærkes at en del af mindreforbruget på Park og Vejservice skal anvendes til betaling af 2% effektiviseringen i 2017 på 2,876 mio. kr. jf. udbuddet som Park og Vejservice vandt i 2013.

Trafikområdet

Fokusområder

Park og Vejservice
I forbindelse med udbuddet af Park og Vejservice's arbejder, har der siden 2014 været fokus på udmøntning af det udbudte arbejde. Det er lykkes i fuldt omfang, idet regnskaberne i de forløbne år har vist, at Park- og Vejservice har generet de overskud der var forudsat i forbindelse med udbuddet. I 2016 udgør overskuddet godt 3,8 mio. kr. En række effektiviseringstiltag er gennemført i 2016 med fine resultater. Eksempelvis idriftsætning af systemet "Giv et Praj" med tilhørende digitalisering af bestillersystemet, samt udvikling af en nye metode til hækklipning, således hele processen sker i en arbejdsgang. Effekten er både mere effektivisering og bedre arbejdsmiljø. Fremadrettet er fokus at fortsætte denne udvikling og forbedre resultatet yderligere gennem fortsat udvikling af innovative løsninger og andre effektiviseringstiltag.

Forvaltningen arbejder på at færdiggøre en revideret trafiksikkerhedsplan, der har fokus på at øge trafiksikkerheden via kampagner og fysiske tiltag på de steder, hvor der er en overhyppighed af ulykker.

Trafikplanlægningen indeholdelsen trafiksikkerhedsmæssige analyser og forslag til løsninger
I den planmæssige del af trafiksikkerhedsarbejdet er der taget udgangspunkt i de landspolitiske mål, der satser på en 50 % reduktion i 2020 i forhold til tallene fra 2010 (lokalt målt som et gennemsnit af tallene fra 2009, 2010 og 2011). Det er et meget flot og ambitiøst mål, som kun kan nås med en målrettet indsats. Det har betydet, at der fra 2016 og i de følgende år er afsat betydelige midler til at forbedre de fysiske forhold på de kryds og strækninger, hvor der sker en overhyppighed af trafikuheld forårsaget af de fysiske forhold ved vejanlægget og at disse midler kan bruges målrettet. I den sammenhæng er fokus rettet mod at få lavet en prioritering, der begynder, hvor vi får mest trafiksikkerhed for de investerede kroner. Dertil kommer brug af målrettede kampagner til at ændre uheldig trafikadfærd. Konkret er der eksempelvis sket ombygning af krydsene ved Kirkebækvej/Indre Ringvej samt Rødevej/Gl. Skivevej.

På Løgstørvej er der foretage ændre afmærkning med henblik at sikre bilisterne mod overhaling i vejkurver med begrænset oversigt. I forbindelse med byfornyelsesprojektet i Karup er der også gennemført trafiksikkerhedsmæssige foranstaltninger

Trafikplanlægningen for hele Kommunen har forløbet gennem hele 2016 og er blevet udsat, således den nu først forventes helt færdig ultimo 2017. Det skal klarlægges, hvilke udfordringer der gælder for de forskellige trafikarter, herunder bl.a.:

- Behov for en yderligere udbygning af modulvogntogsnettet?
- Hvordan sikres bedre fremkommelighed for erhvervs- og personbil befordringen?
- Hvordan sikrer vi en tilpas kollektiv trafikbetjening, når der samtidig er politisk krav om besparelser på området?
- Skal der sættes mere fokus på vilkårene for de bløde trafikanter og hvordan imødekommer man mange borgeres ønsker om flere cykelstier?

Kollektiv trafik
Den kollektive trafik har gennem de seneste år undergået en del forandringer. I 2016 blev Rejsekortet fuldt implementeret. Køreplanstrukturen i Viborg by samt lokalruterne blev yderligere trimmet i 2016 og der har været fokus på at få indarbejdet de besparelser og effektiviseringer, som der er truffet politisk beslutning om at gennemføre

Ekstra indsats for "grøn vedligeholdelse i opland
Der blev afsat ekstra midler til at øge serviceniveauet på den "grønne vedligeholdelse" i oplandet. Midlerne er fordelt på baggrund af politiske fastsatte principper for, hvor indsatsen skal gøres.

Trafikområdet

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
Fremme af cyklismen Cykeltrafikken fremmes og antallet af cyklister stiger, hvilket ses ved, at mindst hver 5. tur foretages på cykel. Forventet målopfyldelse inden 2020, jf. Cykelpolitik 2011-2020	16 %	Der er foretaget målinger over cykeltrafikken i den centrale del af Viborg siden 2012. Disse målinger viser, at årsdøgntrafikken for cyklister samlet set er Stigende. I 2015 var der en stigning på 4,3 % i forhold til udgangsåret 2012. Tilsvarende er stigningen for 2016 på 6,09 %.	
Øget trafiksikkerhed i Viborg Kommune 50 % reduktion i antal personskader i trafikken på kommunevejene i Viborg Kommune i 2020 i forhold til tallene fra 2010. (mål som et gennemsnit af 2009, 2010 og 2011)	*30 %* *(max. 48 personskader)*	I perioden fra 1/1 til den 31/12 2016 er der foreløbigt registreret 38 personskadeuheld på kommunevejene i Viborg Kommune.	
Kvalitet, komfort og værdi af kommunale veje Vejene værdi fastholdes til samme niveau som opgjort i 2010 De i alt 75 km overordnede trafikveje bringes i "god stand", således at alle de overordnede trafikveje er i kategorien "God stand" De i alt 105 km øvrige trafikveje og lokalveje forbedres, så alle vejene af denne type mindst er i kategorien "Acceptabel stand" Der er **ingen** kommunale veje i kategorien "Uacceptabelt stand".	 Senest ultimo 2016 - -	 Der er ca. 20 km. af de overordnede veje, som mangler at blive istandsat, for at de kan sættes op i kategorien "god stand". Der er ca. 40 km. af de øvrige trafikveje og lokalveje, som mangler at blive istandsat, for at de kan sættes op i kategorien "acceptabel stand" 2,5 km ligger i kategorien "uacceptabelt stand"	

Kommunale ejendomme

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Byggegrunde, jordforsyning*	-371	-276	-276	-322	-46
Beboelse, udlejning**	-3.261	-3.825	-2.988	-329	2.659
Erhvervsejendomme, udlejning	32	-717	-717	67	784
Andre faste ejendomme	-5.001	-2.359	-2.338	-5.542	-3.204
Øvrige***	2.347	2.505	2.505	2.482	-23
I alt	**-6.254**	**-4.672**	**-3.814**	**-3.644**	**170**

* Boligformål - byggegrunde, erhvervsformål - byggegrunde, ubestemte ubebyggede arealer
** Incl. fælles formål, faste ejendomme
*** Byfornyelse, driftssikring af boligbyggeri og andre fritidsfaciliteter

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 95,5 %. Mindreindtægten udgør 0,2 mio. kr.

Ejendomsområdet (beboelsesejendomme, erhvervsejendomme og andre faste ejendomme) viser et merforbrug på 239.000 kr., hvilket primært er en følge af nye bestemmelser i lejeloven og boligreguleringsloven om henlæggelser til fremtidig vedligehold af beboelsesejendomme.

Merudgifterne til henlæggelser vedrørende beboelsesejendomme opvejes delvis af en målrettet driftsøkonomisk styring af andre faste ejendomme, som isoleret set viser et betydeligt overskud.

De relativt store regnskabsmæssige afvigelser på enkeltområder i forhold til budgetterne er dels en følge af ovennævnte pligtmæssige henlæggelser og dels en følge at budgetterne ikke er tilpasset de løbende ændringer i ejendomsmassen.

Kommunale ejendomme

Fokusområder

På politikområdet "Kommunale Ejendomme" er der følgende fokus i budgetåret 2016:

Ejendomsadministration
Området omfatter drift og administration af en række kommunale ejendomme, herunder bl.a. offentlige toiletter, beboelsesejendomme, kasernebygningerne og ledigblevne ejendomme, som enten skal sælges eller overføres til anden kommunal anvendelse.

I 2016 vil der være fokus på følgende områder:
- Målrettet driftsøkonomisk styring af politikområdets ejendomme
- Afhændelse af ledigblevne ejendomme.

Målrettet indsats for håndtering af de budgetmæssige forhold - i forbindelse med tomgangsdrift - og afhændelse af ledigblevne ejendomme.

Byfornyelse
Viborg Kommune har igangværende by- og områdefornyelsesprojekter i Karup, Møldrup, Stoholm, Rødkærsbro, Klejtrup og Viborg Baneby. Det forventes, at Transport-, Bygnings- og Boligministeriet meddeler reservation af støtte til en kommende områdefornyelse i Fjordklyngen.

Pulje til byfornyelse i mindre byer
Der forventes udmeldt pulje til ansøgning om støtte til mindre projekter. Midlerne skal anvendes til forskønnelse af de mindre byer (alle kommunens byer bortset fra Viborg og Bjerringbro)

Puljen Landsbyfornyelse
I 2016 er meddelt tilsagn om statsstøtte på 1.5 mio. kr. pr. år, så der med kommunens egen finansiering er 2,2 mio. kr. til nedrivning og renovering af bygninger. Beløbet skal være udmøntet inden udgangen af 2017. Der forventes meddelt statsstøtte på et tilsvarende beløb i 2017. Der er i budgettet sikret den nødvendige kommunale egenfinansiering. Beløbet forventes at skulle være udmøntet medio 2018.

Indsatsen sigter mod en højnelse af boligstandarden i landsbyerne. Puljemidlerne giver både mulighed for istandsættelse af nedslidte ejendomme og nedrivning af boliger, hvor boligstandarden er ringe. Indsatsen vil dermed medføre, at landsbyerne i højere grad vil opleves attraktive som bosætningsmulighed.

Derudover meddeles der kontant støtte til bevaringsværdige lejeboliger efter byfornyelseslovens kap. 3 og 5, og til bevaringsværdige andels- og ejerboliger efter kap. 4.

I 2017 forestås præmiering af smukke bygninger.

Såfremt der iagttages nye bygninger, der skal sikres bevaret, indberettes disse til SAVE-systemet (register over bevaringsværdige bygninger).

Kommunale ejendomme

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
Udbygning af sociale relationer samt fysisk forskønnelse i landsbyerne • Videreførelse af områdefornyelsesprojekter i Viborg Kommune. • Udbygning af sociale relationer i landsbyer med områdefornyelse. Projektperioden er 5-årig med evaluering i 2020.	100 %		
Økonomisk ansvarlig udlejning af kommunale udlejningsejendomme • Det skal sikres, at bruttodriftsomkostningerne på kommunale udlejningsejendomme som minimum kan dækkes af lejeindtægterne	100 %	Ejendomsområdet (beboelsesejendomme, erhvervsejendomme og andre faste ejendomme) viser et regnskabsmæssigt nettooverskud på 5.804.000 kr.	

Forsyningsområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Generel administration	-29	0	-3.966	0	3.966
Ordninger for dagrenovation - restaffald	-4.401	-7.411	-2.850	-3.495	-645
Ordninger for glas, papir og pap	-2.269	-1.605	-1.605	-2.529	-924
Ordninger for farligt affald	-252	332	337	64	-273
Genbrugsstationer	261	-2.373	-2.559	-4.410	-1.851
Øvrige ordninger og anlæg	-6.470	-4.116	-4.643	-5.941	-1.298
I alt	**-13.160**	**-15.173**	**-15.286**	**-16.311**	**-1.025**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 106,7 %. Mindreforbruget udgør ca. 1 mio. kr.

Afsætning af materialer (jern, pap, papir, alu) har i 2016 resulteret i en samlet merindtægt på ca. 2,3 mio. kr. Desuden har der været et prisfald på brændbart affald på 47 kr. pr. tons i forhold til budgetteret, hvilket har betydet en mindre udgift til forbrænding på ca. 1,4 mio. kr.

Det skal nævnes, at der på dagrenovationsområdet har været et merforbrug på ca. 3,9 mio. kr. i forhold til oprindeligt budget. Dette skyldes, at der ikke som planlagt er indført14-dagstømning med containere og skelordning pr. 1/7 2016 Dette har medført, at der fortsat har været udgifter til indkøb af sække samt manglende besparelse på transport.

Forsyningsområdet

Fokusområder

På politikområdet "Forsyning" er følgende fokusområder igangsat for 2016:

Strategien for affaldsområdet
Planlagte tiltag for dagrenovationshåndtering samt ændringer i emballagesortering og -indsamling med forventet implementering i marts 2017 blev udsat på baggrund af Regeringens forslag til ny forsyningsstrategi jf. beslutning på Klima- og Miljøudvalgets møde den 29. september 2016 (sag nr. 6). Der arbejdes fortsat i henhold til gældende Affaldshåndteringsplan 2014-19.

Centrale tiltag for affaldsområdet 2016:

- Fortsat implementering af undergrundscontainerløsninger ved etageboliger i Viborg Kommune er videreført som planlagt i 2016.
- Der er i 2016 bygget ny genbrugsstation i Bjerringbro, som åbnes for offentligheden den 27. januar 2017.
- Planlægning af affaldsindsamling i Viborg midtby som et særligt bevaringsværdige område er videreført. Tiltaget planlægges implementeret i 2017-18.
- Der er sket fortsat udvikling vedr. kvaliteten i farligt affaldshåndtering med baggrund i de øgede mængder, der håndteres i kommunen. F.eks. er mængden af håndteret forurenet byggeaffald steget med ca. 300 % i forhold til 2015.

For alle ordninger har der været fokus på tilgængelighed og integration i nærmiljøet.

Informationsstrategi på affaldsområdet
Der er i løbet af 2016 arbejdet på en nytænkning af Viborg Kommunes informationsstrategi på affaldsområdet. Informationsstrategien udvikles løbende, og der arbejdes videre med indsatsen i 2017 jf. den gældende Affaldshåndteringsplan 2014-2019. Initiativer vil løbende blive implementeret i perioden frem til 2019, hvor en ny affaldshåndteringsplan forventes udarbejdet. Strategien omfatter udvikling af digitale nyhedsbreve, sms-service, mobile informationssites, mulighed for online køb af service samt visualisering af affaldsmængder og affaldsudvikling m.m.

Forsyningsområdet

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
Kvaliteten af affaldsordninger Kvaliteten skal fastholdes eller stige jf. brugertilfredsheden med Kommunens affaldsordninger. En høj brugertilfredshed anses som direkte indikator for, at Kommunens affaldsordninger benyttes. Niveauet ønskes fastholdt eller forbedret uanset ændringer, der foretages i Kommunens affaldsordninger herunder prioriteringer i miljø, økonomi og service. Målt er at minimum 92% af borgere i Viborg Kommune er tilfredse med Revas' dagrenovationsordning.	100 %	Målet vurderes at være opfyldt. Der er sidst foretaget burgerundersøgelse for dagrenovationsområdet i 2013. Der arbejdes løbende med at fastholde og forbedre dagrenovationsordningen i Viborg Kommune. Pga. udsættelse grundet Regeringens forslag til forsyningsstrategi forventes implementering af ny indsamlingsordning først gennemført primo 2018. Der vil herefter blive iværksat en opfølgende tilfredshedsundersøgelse. Der er i 2016 foretaget genbrugspladsundersøgelse, hvor kundetilfredsheden for borgere er opgjort til 97 %, mens kundetilfredsheden for erhverv er opgjort til 97,3 %.	
Genanvendelse af husholdningsaffald Den procentmæssige fordeling af affald til hhv. genanvendelse, forbrænding og deponering, skal påvirkes så der opnås nationale mål jf. den nationale ressourcestrategi på 50 % genanvendelse af alt husholdningsaffald i 2022. Fra 2012 til 2022 skal der ske en stigning i den genanvendelige mængde husholdningsaffald fra 30 % til 50 %. En øgning af genanvendelsen forventes at stige i "ryk" ved indførelse af nye ordninger og/eller fraktioner.	93 %	Målet vurderes at være delvist opfyldt (baseret på Revas-tal). Den opgjorte genanvendte mængde af husholdningsaffald hos Revas i 2016 udgør ca. 33,5 %. Samlet for Viborg Kommune er tallet senest opgjort for 2014 via Affaldsdatasystemet (ADS) og viser en genanvendelsesprocent på 43 %. Begge ovenstående procentsatser er opgjort for 7 fokusfraktioner i husholdningsaffaldet (organisk affald, papir, pap, glas, træ, plast og metal) jf. retningslinjerne i den nationale ressourcestrategi. Med implementering af ny indsamlingsordning primo 2018 forventes genanvendelsesprocenten at stige.	

Plan-, natur og miljøområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Grønne områder og naturpladser	671	438	438	524	86
Naturforvaltningsprojekter	4.795	7.106	7.378	7.189	-189
Skove	1.089	702	702	886	184
Vandløbsvæsen	4.997	5.192	5.192	4.989	-203
Miljøbeskyttelse m.v.	3.776	3.381	5.499	4.882	-617
Skadedyrsbekæmpelse	843	-126	-1.058	-833	225
I alt	**16.171**	**16.693**	**18.151**	**17.638**	**-513**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 97,2 %. Mindreforbruget udgør 0,5 mio. kr.

Mindreforbruget skyldes et overført mindreforbrug fra 2015. I 2017 vil beløbet blive brugt på bl.a. revurderinger af miljøgodkendelser på husdyrbrug, lokalplanlægning og indsatsplaner på drikkevand.

Plan-, natur og miljøområdet

Fokusområder

På politikområdet "Plan, natur og miljø" er der følgende fokus i budgetåret 2016:

Vand- og Natura 2000 planer
Den kommunale del af de statslige Vandområdeplaner gennemføres med baggrund i bekendtgørelser udstedt i medfør af Lov om vandplanlægning, mens den kommunale del af Natura 2000 planerne gennemføres i form af realisering af de kommunale handleplaner.

Med nye 2. generation af Natura 2000 planerne i april 2016 startede kommunernes arbejde med at udarbejde kommunale handleplaner for realisering af de kommunale opgaver i 2. generation af Natura 2000 planerne. Udkast til de 8 handleplaner indenfor Viborg Kommune blev sendt i høring i oktober 2016.

Arbejdet med færdiggørelse af handleplanerne forløber planmæssigt og fortsættes i 2017.

Viborg Naturpark
De overordnede rammer for naturparken faldt på plads i 2016. Planlægningen af konkrete delprojekter i naturparken er gået i gang, og borgere og andre interessenter inddrages og deres projektideer koordineret via Naturparkens brugerråd.

Realisering af Natur- og Parkpolitik
Den vedtagne Natur- og Parkpolitik realiseres.

I første fase udarbejdes en Natur- og Parkplan (arealanvendelsesplan), hvor der ultimo 2016 er indgået kontrakt med et konsulentfirma, som skal styre processen og levere en færdig Natur- og Parkplan. Natur- og Parkplanen forventes færdiggjort i 2017.

I 2016 blev der udarbejdet et etapeopdelt skitseprojekt af Vandkorridorprojektet med visionen om at skabe en vandkorridor fra Nørresø til Hald Sø Skitseprojektet blev oversendt til det politiske budgetseminar i 2016.

Klimatilpasningsplan
I 2016 blev 2. fase af Viborg Kommunes klimatilpasningsplan færdiggjort og sendt til politisk vedtagelse med:

- Prioritering af indsatsen i de udpegede risikoområder
- Handlingsplan med samlet prioritering af indsats
- Udarbejdelse af tillæg til kommuneplanen

KMU godkendte klimatilpasningsplanen januar 2017 og den forventes godkendt i Byrådet den 25. januar 2017. Realiseringen af handlingsplanen er påbegyndt i 2016 fortsættes i overensstemmelse med prioriteringen i 2017.

Revision af vandløbsregulativer
Kommunen er som vandløbsmyndighed forpligtiget til at revidere regulativerne for de kommunale vandløb.

Som baggrund for en vurdering af behov for ændringer af de bestående regulativer og fastlæggelse af vedligeholdelsesbestemmelserne i nye regulativer, er der gennemført opmålinger af en del af de kommunale vandløb, bl.a. Skals Å, Vorning Å samt flere mindre vandløb.

Skabelon for nye regulativer er udarbejdet i samarbejde med følgegruppe. Skabelon forventes politisk godkendt primo 2017.

Udtagning af lavbundsarealer og naturgenopretning bl.a. i Nørreådalen
Der er udpeget en lang række især å-nære arealer i Viborg Kommune på et nationalt lavbundskortet. Det drejer sig bl.a. om Nørreå-dalen og arealer omkring Fiskbæk Å, Skals Å, Karup Å og Simested Å. Endvidere forudses det, at et kommende større LIFE-projekt om ådale, som kommunen forventer at deltage i sammen med andre kommuner og Naturstyrelsen, vil skulle benytte lavbundsjorde-ordningen som en del af finansieringen.

Plan-, natur og miljøområdet

I 2016 har Viborg Kommune fået udarbejdet en forundersøgelse for et muligt lavbundsprojekt ved Skals Å nord for Vammen, ligesom vi er orienteret om, at Naturstyrelsen har fået udarbejdet forundersøgelse for et lavbundsprojekt ved Nørreåen øst for Ø Bakker. Politisk behandling af deltagelse i Li-fe-projektet forventes gennemført i første kvartal af 2017.

Strategisk energiplanlægning
Der udarbejdes en strategisk energiplan, som skal sikre Byrådet overblik og styringsmulighed over energiområdet samt fremme dialog og samarbejde mellem forskellige aktører inden for energiområdet. Det bliver en samlet plan for Viborg Kommunes fremtidige udvikling på energiområdet under hensyntagen til ønsket om at være uafhængig af fossile brændstoffer.

Arbejdet sker i en arbejdsgruppe bestående af varmeværker og kommunen. Desuden er der nedsat otte temagrupper bestående af varmeværker og andre relevante aktører, som kortlægger udviklingsmuligheder og scenarier for fremtidig produktion og forsyning af henholdsvis el og varme samt evt. brug af lokale ressourcer.

Miljøtilsyn
Bekendtgørelsen om miljøtilsyn fra 2013 indeholder bestemmelser om omfang og indhold af miljøtilsyn. Viborg Kommunes tilsynsplanindeholder en generel vurdering af relevante væsentlige miljøproblemer.

Bestemmelserne om tilsyn medfører, at visse virksomheder/ husdyrbrug kan opleve en større hyppighed i miljøtilsyn end tidligere, idet der udføres et større antal tilsyn på de virksomheder/ husdyrbrug, hvor der enten er en øget risiko for forurening af omgivelserne eksempelvis på grund af beliggenhed, eller hvor der er konkrete problemer med at overholde de gældende bestemmelser.

Miljøtilsynsrapporter skal offentliggøres i ny fælles offentlig miljøadministrationssystem.

Derudover skal der gennemføres to tilsynskampagner, som fastsættes på baggrund af en vurdering af aktuelle miljøfaktorer og -problemstillinger samt af miljøeffekt ved gennemførelse af kampagnerne.

I tilsynskampagnen skal der opstilles mål for indsatsen, og effekten af kampagnen skal vurderes og offentliggøres.

Miljøgodkendelser
Som del af udmøntningen af "Aftale om en vækstpakke" fra 2014, er der trådt nye regler om godkendelse af virksomheder i kraft pr. 1. maj 2015. Lovændringerne indebærer:

1. Fra 2016 forenkles godkendelsesprocessen for mindre miljøkomplicerede virksomheder. 23 virksomheder i Viborg Kommune udtages af godkendelsesordning og omfattes i stedet af branchebekendtgørelser (i første omgang maskinværksteder).
2. Indførelse af anmeldeordning for ca. 122 virksomheder i Viborg Kommune der er mindre miljøkomplicerede (bilag 2).
3. Digital ansøgning/anmeldelse og sagsbehandling via Byg og Miljø. Opbygning af vilkårsdatabase.
4. Samtidighed for miljøgodkendelser, VVM-screeninger og spildevandstilladelser.

Udmøntningen af aftalen indebærer desuden, at der indføres servicemål for nedbringelse af sagsbehandlingstiderne med en tredjedel for miljøgodkendelse på virksomheder og husdyrbrug.

Der forventes behandlet ca. 35 ansøgninger om miljøgodkendelse for husdyrbrug og ca. 20 revurderinger af miljøgodkendelse på husdyrbrug. Der forventes behandlet ca. 10 tilladelser til udvidelser på husdyrbrug og ca. 90 anmeldelser om dyrehold eller anlæg efter husdyrlovens anmeldeordning.

Der forventes behandlet 10-15 ansøgninger om miljøgodkendelse for erhvervsvirksomheder.

Affald
Implementeringen af tiltag fra affaldsressourceplanen og nyt affaldsindsamlingssystem i Viborg gamle bydel.

Planlægning
Der er planlagt for omdannelse af 25% af arealet i Baneby.

Plan-, natur og miljøområdet

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
Realisering af Natur- og Parkpolitikken (tværgående effektmål med TU's Grønne områder) De 33 indsatser i Natur- og Parkpolitikken skal realiseres.	20 %	18 %	
Forbedret spildevandshåndtering Antallet af problemhændelser på renseanlæggene er reduceret med 40% i 2025 i forhold til 2013-niveau.		Forløber planmæssigt.	
Forbedring af vandmiljø, biodiversitet mv. De projekter som Viborg Kommune er forpligtet til at gennemføre jf. 1. generation af Statens Vandplaner skal i det omfang staten kan anvise virkemidler og finansiering være gennemført med udgangen af 2015. Indsatsen forventes videreført med 2. generation af Statens Vandplaner fra 2016 – 2021.	Løbende målopfyldelse, se delmål i effektmålsskabelon	Forløber planmæssigt.	
Forbedret service ved synliggørelse af forventet sagsbehandlingstid i Teknik & Miljø (tværgående effektmål med TU – Trafikområdet) Der bliver inden 8 arbejdsdage kvitteret for alle henvendelser, mundtligt eller skriftligt, og med angivelse af forventet sagsbehandlingstid. Viser det sig, at den udmeldte sagsbehandlingstid ikke kan overholdes, orienteres ansøgere om dette	100 %	På natur og miljøområdet er dette mål en del af kvalitetsstyringssystemet og audit har ikke givet anledning til bemærkninger på dette mål.	
Forbedret bymiljø via etablering af Baneby Viborg Der er vedtaget lokalplaner for omdannelse af 50% af arealet senest i 2017.	25 %		
Forhindre sundhedsskadelig forurening Sundhedsskadelig forurening fra virksomheders og husdyrbrugs emissioner, støj, lugt, affald, spildevand mv. forhindres ved at udføre regelmæssige tilsyn i overensstemmelse med bestemmelserne i miljøministeriets tilsynsbekendtgørelse.	Der føres obligatoriske tilsyn	100 % Obligatorisk miljøtilsyn udført i overensstemmelse med de gældende bestemmelser.	

Uddannelse, handel og innovation

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Udvalget for uddannelse, Handel og Innovation	620	2.979	3.494	1.719	-1.775
I alt	**620**	**2.979**	**3.494**	**1.719**	**-1.775**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 49,1%. Mindreforbruget udgør 1,775 mio. kr., heraf er der dog forlods disponeret ca. 1.200.000 kr., der først kommer til udbetaling i 2017.

Udvalget har i 2016 også medfinansieret VAF16 sammen med Kultur- og Fritidsudvalget med i alt 700.000 kr. via overførte uforbrugte midler fra budget 2015. Rent budgetteknisk er denne disponering håndteret af Kultur og Fritidsudvalget.

Forbruget i 2016 består bl.a. af udgifter til civil integrationsindsats, markedsføring af Viborg International Billboard Painting, animation, udviklingspulje under Viborg Handel, styrkelse af butikslivet og detailhandlen i Viborg og Bjerringbro, fornyet samarbejde om udvikling i Bjerringbro samt udvalgets studietur til Barcelona og Bilbao.

Uddannelse, handel og innovation

Fokusområder

Udvalget har i 2016 haft særlig fokus på bl. a. civil integrationsindsats og styrkelse af detailhandel og byudvikling i både Viborg og Bjerringbro.
Budget 2016 indeholdt en bevilling på 1 mio. kr. til civil integrationsindsats. Udvalget besluttede at indsatsen skulle have fokus på matchforløb mellem flygtninge og virksomheder, awards og en pulje til medfinansiering af aktiviteter, der fremmede den civile integrationsindsats. Antallet af flygtninge, der ankom til Viborg Kommune i 2016 blev ikke så højt som forventet, hvorfor puljen til medfinansiering af aktiviteter ikke blev så søgt som forventet. Af den grund blev det også besluttet, at der ikke skulle uddeles awards. Der er afholdt et enkelt matchforløb mellem flygtninge og virksomheder, der blev meget succesfuldt.

Udvalget har i 2016 arbejdet for at styrke detailhandel og byudvikling i Viborg og Bjerringbro. I Viborg er aktiviteterne i Viborg Midtbyforum fortsat understøttet, ligesom udvalget har medfinansieret en udviklingspulje under Viborg Handel sammen med flere private investorer. Udvalget valgte i 2016 at understøtte detailhandlen i Bjerringbro ved at give denne samme vilkår, som Viborg Handel har ift. Viborg Midtbyforum, og har også finansieret proceskonsulenthjælp i Bjerringbro mhp. at skabe fornyet udvikling i Bjerringbro via samarbejde mellem de udviklingsenheder, der findes i byen. Udvalget har endelig finansieret Bjerringbro Handels deltagelse i udviklingsprojektet 'Styrk butikslivet'.

Viborg Kommune blev i 2015 optaget i Xarxa-netværket. I 2016 besluttede udvalget at få udarbejdet en animationsfilm om Xarxa, der overgives til Xarxa-sekretariatet på førstkommende generalforsamling i februar 2017.

Uddannelse, handel og innovation

Effektmål

	Mål i 2016	Resultat	
Animation	100%	De opstillede mål er nået. Animationsstrategien evalueres i 2017.	
Internationalisering	70%	De opstillede mål er delvist nået bortset fra udarbejdelsen af ny international strategi, der afventer ny byrådsperiode.	
Uddannelse	70%	De opstillede mål er delvist nået. Der er sket en forstærket indsats for at sikre koordination blandt uddannelsesstrategiens partnere.	
Handel og Innovation	100%	De opstillede mål er nået. Tilmed har udvalget understøttet det 3-årige projekt 'Entreprenørskab i uddannelserne' under VIA.	

Beredskabsområdet

Regnskabsresultat

Beløb i 1.000 kr. (2016 P/L) (- = mindreforbrug/indtægt)	Regnskab 2015	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelse
Redningsberedskab	16.904	15.626	16.935	17.230	295
I alt	**16.904**	**15.626**	**16.935**	**17.230**	**295**

Regnskabet for politikområdet viser en forbrugsprocent på 101,7 %. Merforbruget udgør 0,3 mio. kr.

Midtjysk Brand & Redning blev stiftet den 1. januar 2016 som en sammenlægning af Silkeborg Brand & Redning og Viborg Brandvæsen og er oprettet som et fælles beredskab for Viborg og Silkeborg kommuner.

Silkeborg Kommune administrerer Midtjysk Brand & Redning, hvorfor det primært er Viborg Kommunes betaling for det fælles beredskab, der indgår i regnskabet.

Note 1 Skatter, tilskud og udligning

Beløb i mio. kr. (- = indtægt)	Budget 2016	Korr. budget 2016	Regnskab 2016	Regnskab 2015
Kommunal indkomstskat	-3.760,6	-3.760,5	-3.760,4	-3.652,1
Selskabsskat	-60,6	-60,6	-60,6	-38,4
Anden skat pålignet visse indkomster	0,0	-1,6	-1,9	-4,4
Grundskyld	-270,0	-271,0	-271,1	-260,3
Anden skat på fast ejendom	-18,0	-18,0	-17,6	-18,2
Samlede skatter i alt	**-4.109,2**	**-4.111,7**	**-4.111,5**	**-3.973,3**
Udligning og generelle tilskud	-1.385,5	-1.364,8	-1.288,4	-1.254,7
Udligning og tilskud vedr. udlændinge	28,9	28,9	28,9	28,7
Kommunale bidrag til regionerne	12,3	12,3	12,3	12,0
Sektorspecifikke udligningsordninger	0,0	0,0	0,0	0,0
Særlige tilskud	-227,1	-203,2	-296,8	-286,7
Tilskud og udligning i alt	**-1.571,5**	**-1.526,9**	**-1.544,0**	**-1.500,6**
Refusion af købsmoms	**0,0**	**0,0**	**-2,5**	**-4,5**
Skatter, tilskud og udligning i alt	**-5.680,7**	**-5.638,7**	**-5.658,0**	**-5.478,5**

Viborg Kommunes samlede indtægter på skatter, tilskud og udligning viser et regnskab for 2016 på 5.658 mio. kr. I forhold til det korrigerede budget på 5.638,7 mio. kr. er der en merindtægt på 19,3 mio. kr. Denne afvigelse skyldes et supplerede statstilskud til kommunerne på 1 mio. kr. og heraf 17,1 mio. kr. i Viborg Kommune, som dækning for et højere aktivitetsniveau i regionerne og dermed en højere kommunal medfinansiering. Denne afvigelse kan læses i ovenstående tabel ved forskellen på indtægterne fra tilskud og udligning mellem korr. budget 2016 og regnskab 2016. Derforuden indeholder merindtægten også en refusion af købsmoms på 2,5 mio.kr.

Hovedparten af skatteindtægterne kommer fra personskatterne, som beregnes ud fra kommunens udskrivningsgrundlag og kommunens udskrivningsprocent for indkomstskat. Udskrivningsgrundlaget for 2015 er stort set opgjort på nuværende tidspunkt. Væksten i udskrivningsgrundlaget i Viborg ligger ca. 1 procentpoint under landsgennemsnittet, hvilket har været tendensen siden finanskrisens start i 2008. Den vigende udvikling i udskrivningsgrundlaget betyder lav vækst i skatteprovenuet.

Udligning og generelle tilskud består af landsudligningen, af tilskud som ugunstig stillet kommune, og af tilskud i form af nye opgaver, samt en rest fordelt efter folketal. Viborg Kommune har i 2016 fået en højere andel af tilskudspuljen som ugunstig stillet kommune end tilfældet var i 2015. I 2015 var Viborg Kommunes andel af denne pulje på 1,6 pct. mod 1,8 pct. i 2016. Dette hænger blandt andet sammen med den vigende vækst i skatteprovenuet.

Særlige tilskud består hovedsageligt af et tilskud til styrkelse af kommunernes likviditet (92,7 mio.kr.), et tilskud til omstilling af folkeskolen (43,1 mio. kr.), et beskæftigelsestilskud (110,1 mio. kr.), ældretilskud (27,4 mio. kr.) og et ekstraordinært flygtningetilskud (11,5 mio.kr.). Beskæftigelsestilskuddet er midtvejs- og efterreguleret negativt for i alt 28,6 mio. kr. i 2016, hvilket er hovedforklaringen på forskellen på indtægterne fra tilskud og udligning mellem budget 2016 og regnskab 2016.

Viborg Kommune har fra 2010 til 2016 valgt statsgaranti. Det betyder, at skatter, tilskud og udligningsbeløb er fastsat af staten. Der vil således ikke komme en efterregulering af skatter, tilskud og udligning for 2016.

Note 2 Personaleoversigt

Personaleoversigt over antal medarbejdere, omregnet til fuldtidsansatte. Ekskl. elever, personer i beskæftigelsesordning, løntilskud, seniorjob mv.

Sammendrag pr. hovedkonto:	2015	2016
Byudvikling, bolig og miljøforanstaltninger	133	9
Forsyningsvirksomheder m.v.	39	40
Transport og infrastruktur	106	108
Undervisning og kultur	1.726	1.698
Sundhedsområdet	159	147
Sociale opgaver og beskæftigelse	3.732	3.665
Fællesudgifter og administration m.v.	754	788
I alt	**6.650**	**6.456**

Den samlede lønudgift i 2016 udgør 2.696 mio. kr.

Beløbet er inkl. de selvejende institutioner, der er optaget i Viborg Kommunes regnskab.

Note 3 Driftsudgifter fordelt på politikområder

Beløb i 1.000 kr. (- = indtægt/overskud)	Budget 2016	Korr. budget 2016	Regnskab 2016	Afvigelser
Økonomi- og erhvervsudvalget	**581.161**	**591.197**	**509.864**	**-81.333**
Politisk organisation	106.754	91.628	43.710	-47.918
Administrativ organisation	427.708	454.435	420.581	-33.854
Facility management	46.699	45.134	45.573	439
Børne- og ungdomsudvalget	**1.580.556**	**1.616.924**	**1.557.229**	**-59.695**
Skoler og klubber	885.497	908.435	872.519	-35.916
Dagtilbud	411.565	421.761	405.621	-16.140
Ungdomsskoler	14.045	14.744	14.413	-331
Tandpleje	31.145	31.916	31.422	-494
Familieområdet	223.304	228.882	221.105	-7.777
Overførselsområdet	15.000	11.186	12.148	962
Ældre- og sundhedsudvalget	**1.079.898**	**1.104.641**	**1.083.532**	**-21.109**
Ældreområdet	685.956	716.209	693.484	-22.725
Sundhedsområdet	393.942	388.432	390.048	1.616
Social- og arbejdsmarkedsudvalget	**1.852.002**	**1.820.212**	**1.784.682**	**-35.530**
Arbejdsmarkeds- og overførselsområdet	897.566	871.075	853.507	-17.568
Beskæftigelsestilbud	13.295	15.986	13.133	-2.853
Socialområdet	439.569	439.535	426.463	-13.072
Pensioner og boligstøtte	501.572	493.616	491.580	-2.036
Kultur- og fritidsudvalget	**163.788**	**165.584**	**158.348**	**-7.236**
Kultur	85.915	86.696	80.049	-6.647
Folkeoplysning og idrætsanlæg	77.873	78.888	78.299	-589
Teknisk Udvalg	**140.654**	**143.765**	**133.218**	**-10.547**
Grønne områder	10.650	10.094	9.898	-196
Trafikområdet	134.676	137.485	126.964	-10.521
Kommunale ejendomme	-4.672	-3.814	-3.644	170
Klima- & Miljøudvalget	**1.520**	**2.865**	**1.326**	**-1.539**
Plan-, natur- og miljøområdet	16.693	18.151	17.638	-513
Forsyningsområdet (nettoindtægt)	-15.173	-15.286	-16.311	-1.025
Udvalget for Uddannelse, Handel og Innovation	**2.979**	**3.494**	**1.719**	**-1.775**
Uddannelse, iværksætteri og internationalisering	2.979	3.494	1.719	-1.775
Beredskabskommissionen	**15.626**	**16.935**	**17.230**	**295**
Beredskabsområdet	15.626	16.935	17.230	295
NETTODRIFTSUDGIFTER I ALT	**5.418.184**	**5.465.617**	**5.247.148**	**-218.469**

Note 4 Renter

Beløb i mio. kr.	Budget 2016	Korr. budget 2016	Regnskab 2016
Likvide beholdninger	-4,2	-4,8	-6,5
Kortfristede tilgodehavender	-1,0	-0,9	-0,9
Langfristede tilgodehavender	-0,9	-6,0	-5,8
Udlæg vedrørende forsyningsvirksomheder	0,1	0,0	0,0
Kortfristet gæld	1,2	2,4	2,0
Langfristet gæld	21,3	17,4	16,7
Kurstab og kursgevinster	0,5	1,5	1,5
Garantiprovision	-1,5	-1,3	-1,3
Renter i alt	**15,6**	**8,3**	**5,8**

En væsentlig del af den likvide beholdning er placeret i Porteføljge Managementaftaler (formuepleje), hvilket har forbedret afkastet i forhold til det budgetterede. Kurstab skal ses i sammenhæng med afkastet på Porteføljge Managementaftalerne.

Renteniveauet har fortsat været lavt i 2016 og dermed også lavere end forudsat ved budgetlægningen. Det har betydet, at renterne på den langfristede gæld er blevet mindre i forhold til de budgetterede renteudgifter.
.

Note 5 Overførsel af ikke-forbrugte driftsmidler

Beløb i 1.000 kr. (- = overskud)	Afvigelse i regnskab	Overføres til 2017				Overføres til 2018	Overføres ikke**
		Decentrale enheder	Centrale enheder	Eksterne puljemidler*	I alt		
Økonomi- og erhvervsudvalget	**-81.333**	**-80**	**-24.406**	**0**	**-24.486**	**-3.500**	**-53.347**
Politisk organisation	-47.918	0	-6.332	0	-6.332	0	-41.586
Administrativ organisation	-33.854	-229	-18.364	0	-18.593	-3.500	-11.761
Facility management	439	149	290	0	439	0	0
Børne- og ungdomsudvalget	**-60.658**	**-20.115**	**-11.942**	**-508**	**-32.564**	**-17.132**	**-10.962**
Skoler og klubber	-35.916	-10.025	-5.121	-75	-15.220	-12.132	-8.564
Dagtilbud	-16.140	-7.201	-4.608	-433	-12.242	-2.000	-1.898
Ungdomsskoler	-331	-331	0	0	-331	0	0
Tandpleje	-494	-494	0	0	-494	0	0
Familieområdet	-7.777	-2.064	-2.213	0	-4.277	-3.000	-500
Ældre- og sundhedsudvalget	**-21.109**	**-8.495**	**-5.189**	**-7.026**	**-20.710**	**0**	**-399**
Ældreområdet	-22.725	-7.369	-4.717	-6.496	-18.582	0	-4.143
Sundhedsområdet	1.616	-1.126	-472	-530	-2.128	0	3.744
Social- og arbejdsmarkedsudvalget	**-15.926**	**-12.719**	**-1.012**	**-847**	**-14.578**	**0**	**-1.348**
Beskæftigelsestilbud	-2.853	-2.106	-747	0	-2.853	0	0
Socialområdet	-13.072	-10.613	-265	-847	-11.725	0	-1.347
Kultur- og fritidsudvalget	**-7.236**	**-4.020**	**-2.389**	**0**	**-6.409**	**0**	**-826**
Kultur	-6.647	-3.861	-1.960	0	-5.821	0	-826
Folkeoplysning og idrætsanlæg	-589	-159	-429	0	-588	0	0
Teknisk Udvalg	**-10.547**	**-4.652**	**-26**	**0**	**-4.678**	**0**	**-5.869**
Grønne områder	-196	0	-196	0	-196	0	0
Trafikområdet	-10.521	-4.652	0	0	-4.652	0	-5.869
Kommunale ejendomme	170	0	170	0	170	0	0
Klima- & Miljøudvalget	**-513**	**0**	**-213**	**0**	**-213**	**0**	**-300**
Plan-, natur- og miljøområdet	-513	0	-213	0	-213	0	-300
Udvalget for Uddannelse, Handel og Innovation	**-1.775**	**0**	**-1.200**	**0**	**-1.200**	**0**	**-575**
Uddannelse, iværksætteri og internationalisering	-1.775	0	-1.200	0	-1.200	0	-575
Beredskabskommissionen	**295**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**295**
Beredskabsområdet	295	0	0	0	0	0	295
Netto total	**-198.802**	**-50.081**	**-46.377**	**-8.380**	**-104.838**	**-20.632**	**-73.332**

*Projekter med eksterne puljemidler.
**Incl. aktivitetsbestemt medfinansiering på Sundhedsområdet og over-/underskud i ældreboligafdelinger under Ældreområdet og Socialområdet samt arkæologiske udgravninger på kulturområdet.

Note 6 Overførsel af ikke-forbrugte anlægsmidler

Beløb i 1.000 kr. (- = overskud)	Ikke forbrugt 2016	Overføres til 2017	Overføres til 2018	Overføres i alt	Overføres ikke
Skattefinansieret område					
Økonomi- og erhvervsudvalget	-6.913	-7.164	219	-6.945	-32
Børne- og ungdomsudvalget	5.868	5.447	2.367	7.814	1.946
Ældre- og Sundhedsudvalget	17.438	12.728	4.690	17.418	-20
Social- og Arebjdsmarkedsudvalget	6.238	3.221	1.740	4.961	-1.277
Kultur- og fritidsudvalget	31.667	17.209	9.285	26.494	-5.173
Teknisk Udvalg	47.835	17.292	30.312	47.604	-231
Klima- & Miljøudvalget	8.509	4.501	4.222	8.723	214
Beredskabskommissionen	17	0	0	0	-17
Skattefinansieret område i alt	**110.659**	**53.234**	**52.835**	**106.069**	**-4.590**
Jordforsyningsområdet					
Økonomi- og erhvervsudvalget	20.228	555	22.323	22.878	2.650
Teknisk Udvalg	33.349	14.724	11.320	26.044	-7.305
Jordforsyningsområdet i alt	**53.577**	**15.279**	**33.643**	**48.922**	**-4.655**
Forsyningsvirksomheder					
Klima- & Miljøudvalget	27.008	9.347	16.661	26.008	-1.000
Forsyningsvirksomheder i alt	**27.008**	**9.347**	**16.661**	**26.008**	**-1.000**
Anlæg i alt	**191.244**	**77.860**	**103.139**	**180.999**	**-10.245**
Indskud i Landsbyggefonden					
Grunkapitalindskud mv.	36.976	26.716	10.235	36.951	-25
Driftsstøttelån mv.	9.282	1.398	7.884	9.282	0
Indskud i Landsbyggefonden i alt	**46.258**	**28.114**	**18.119**	**46.233**	**-25**
Overføres i alt	**237.502**	**105.974**	**121.258**	**227.232**	**-10.270**

Til sammenligning med overførslen af anlægsmidler på 181,0 mio. kr. og indskud i Landdsbyggefonden på 46,2 mio. kr. til enten 2017 eller 2018, så blev der overført anlægsmidler på 209 mio. kr. og indskud i Landsbyggefonden på 27,1 mio. kr. fra 2015 til 2016. Af væsentlige beløb, som ikke overføres, kan nævnes et byggemodningsprojekt på Kærvej på 7,3 mio. kr. samt flere mindre projekter under Kultur- og Fritidsudvalget. Under Børne- og Ungdomsudvalget dækkes merforbrug på 2 mio. kr. på projekt Udflytning af Rosenvænget Skole af mindreforbrug på driften på politikområde Skoler og klubber.

Note 7 Aktier og andelsbeviser m.v.

Ejerandele i selskaber	2016		
	Ejerandel procent	Egenkapital mio. kr.	Kommunens andel mio. kr.
KnowHowz A/S	77,4	9,8	7,6
HMN Naturgas I/S	6,7	2.109,6	141,6
Karup Lufthavn A.m.b.a.	17,3	15,9	2,8
Energi Viborg A/S	100,0	2.725,0	2.725,0
I alt		**4.860,3**	**2.877,0**

Kommunens ejerandel i selskaber opgøres efter den indre værdis metode. Den indre værdi i et selskab er dets egenkapital. Metoden indebærer, at der i balancen skal indregnes en andel af selskabets indre værdi svarende til kommunens ejerandel.

De indregnede ejerandele i balancen er opgjort i henhold til senest aflagte årsregnskab for de selskaber, som kommunen har kapitalandele i.

Note 8 Langfristede tilgodehavender

Indskud i Landsbyggefonden
Indskud i Landsbyggefonden skal ifølge gældende regler ikke værdiansættes i kommunernes balance. Indskuddet udgør 299 mio. kr. ultimo 2016

.

Deponering
Ud af de samlede langfristede tilgodehavender på 210,3 mio. kr. udgør deponerede beløb 98,2 mio. kr. Heraf udgør de 42,5 mio. kr. for meget hjemtaget i lån i 2015 og 2016, og de 14,3 mio. kr. rest deponeringen i forbindelse med udbetaling af udbytte fra Energi Viborg A/S i 2008. Herudover er der deponeret vedrørende overskud på Forsyningsområdet (Revas), lejemål på Vestervangsvej til Work4You m.fl. samt i forbindelse med låneoptagelse i Bjerringbro Idrætspark, Skals Hallen og Viborg Produktionsskole.

Øvrige langfristede tilgodehavender
Øvrige langfristede tilgodehavende udgør 120,3 mio. kr. Der er i regnskabet foretaget nedskrivninger af forventede tab på disse langfristede tilgodehavender jf. gældende regler med tilsvarende nedskrivning af gælden i forhold til statens andel af de nedskrevne tilgodehavender. Den nominelle værdi, de samlede nedskrivninger samt bogført værdi fremgår af nedenstående tabeller (mio. kr.).

	Nominel værdi	Nedskrivning i 2016	Bogført værdi
Tilgodehavender hos grundejere	0,2	0,0	0,2
Udlån til beboerindskud	21,7	-2,6	19,1
Andre langfristede udlån og tilgodehavender	98,4	-5,6	92,8
I alt	**120,3**	**-8,2**	**112,1**

	Nominel værdi	Nedskrivning i 2016	Bogført værdi
Anden gæld *	-20,0	2,0	-18,0
I alt	**-20,0**	**2,0**	**-18,0**

*Statens andel af nedskrivningen på udlån til beboerindskud og andre langfristede udlån

Note 9 Tilgodehavender

Beløb i mio. kr.	2015	2016
Tilgodehavender hos staten	31,5	83,7
Korfristede tilgodehavender i øvrigt	102,5	118,0
Mellemregning mellem årene	142,5	178,0
I alt	**276,5**	**379,6**

Tilgodehavende hos staten på 83,7 mio. kr. vedrører tilgodehavende momsrefusion på 33,3 mio. kr. samt refusionstilgodehavender på 50,4 mio. kr.

Kortfristede tilgodehavender i øvrigt på 118,0 mio. kr. vedrører registrerede tilgodehavender i kommunens debitorsystem og andre tilgodehavender. Kommunens restancer i debitorsystemet er faldet med 4,3 mio. kr. fra 2015 til 2016.

Mellemregning mellem årene avendes ved årsskiftet som periodeafgrænsningskonto for udgifter og indtægter, som afholdes eller indbetales i gammelt regnskabsår, men som vedrører nyt regnskabsår.

Tilgodehavende hos staten på 31,5 mio. kr. vedrører tilgodehavende momsrefusion på 16 mio. kr. samt refusionstilgodehavender på 15,5 mio. kr.

Note 10 Finansieringsoversigt

Beløb i mio. kr.	Regnskab 2015	Regnskab 2016
Likvide beholdninger primo:	**224,7**	**71,2**
Tilgang		
- Låneoptagelse	104,7	81,4
- Øvrige finansforskydninger	-22,1	-69,3
- Deponering, i henhold til lånebekendtgørelsen	-39,0	3,1
- Kursregulering af oligationer	-7,1	6,5
Anvendelse		
- Årets resultat	-119,6	135,4
- Afdrag på lån	-70,5	-75,5
Ændring af likvide aktiver (- = forbrug)	**-153,5**	**81,7**
Likvide beholdninger ultimo	**71,2**	**152,9**
Den gennesnitlige likviditet opgjort efter kassekreditreglen	**443,0**	**392,2**
Den disponible likviditet	**64,2**	**120,1**

Gennemsnitlig likviditet opgjort efter kassekreditreglen	443,0	392,2
Overførte driftsbevillinger	-105,5	-125,5
Overførte anlægsbevillinger (inkl. indskud i Landsbyggefonden)*	-236,0	-106,0
Mellemværende med Revas (- = Revas har penge tilgode)	-37,3	-40,6
Disponibel likviditet	**64,2**	**120,1**

Likvide beholdninger ultimo
Den anførte likvide beholdning ultimo på 152,9 mio. kr. er udtryk for beholdningen den 31. december. I den likvide beholdning er der fratrukket 150 mio. kr. vedrørende REPO-forretning (salgs-og tilbagekøbsaftale af obligationer). Aftalen er udløbet igen den 3. januar 2017. REPO-forretninger anvendes ifølge kommunens finansielle politik til kortfristet gældsoptagelse og dermed til styring af kommunens likviditet.

Den gennemsnitlige likviditet opgjort efter kassekreditreglen
Likviditeten efter kassekreditreglen opgøres som gennemsnittet over de seneste 12 måneder af de daglige saldi på de likvide konti. Den anførte gennemsnitlige likviditet er opgjort pr. 31. december og er således udtryk for den gennemsnitlige beholdning pr. dag i hele regnskabsåret.

Den disponible likviditet
Den disponible likviditet er udtryk for, hvor stor en andel af den gennemsnitlige likviditet, der ved årets udgang ikke er bundet i overførte bevillinger vedrørende drift og anlæg samt mellemværende med Revas (forsyningsvirksomheder).

Faldet i overførte anlægsbevillinger fra 2015 til 2016 skyldes, at en væsentlig del af ikke forbrugte anlægsmidler i 2016 ikke overføres til 2017, men i stedet for indarbejdes i budget 2018-2021.

Note 11 Udvikling i egenkapitalen

Beløb i mio. kr.	2015		2016	
Egenkapital Primo		**4.071,2**		**3.895,9**
+/- udvikling i modposter til takstfinansierede aktiver		-1,2		1,2
+/- udvikling i modposter til selvejende institutioners aktiver		2,0		9,6
+/- udvikling i modposter til skattefinansierede aktiver		226,2		43,0
+/- udvikling i modposter til reserve for opskrivning		-30,0		-1,5
+/- indskud i Landsbyggefonden, tilbageført		292,0		299,0
+/- udvikling på balancekontoen, inkl. primokorrektioner		-664,3		-126,9
+/- resultat iflg. regnskabsopgørelsen	-119,6		135,4	
+/- regulering vedr. forsyningsvirksomhedernes finansielle resultat	-6,6		-3,3	
+/- op- og nedskrivning af aktier og indskud i selskaber m.v.	2,5		106,0	
- afskrivninger af restancer	-2,8		-6,2	
+/- reguleringer af hensættelser, tjenestemands-pensioner og arbejdsskadeforsikring mv.	-250,7		-83,9	
+/- tilgodehavender med tilbagebetalingspligt	6,9		-2,1	
+/- reserve for opskrivninger	0,0		0,0	
+/- gæld vedr. anskaffelser af aktiver via leasingkontrakter	11,5		23,9	
+/- afdrag på leasingkontrakter	0,7		0,7	
+/- tilbageførsel af indskud i Landsbyggefonden	-299,1		-302,8	
+/- øvrige	-7,1		5,4	
Årets bevægelser på balancekontoen i alt	-664,3		-126,9	
Egenkapital ultimo		**3.895,9**		**4.120,3**

Note 12 Hensatte forpligtelser

Beløb i mio. kr.	2015	2016
Ikke forsikringsdækkede tjenestemandspensioner	789,1	856,6
Arbejdsskader	115,5	129,5
Åremålsansættelser mv.	1,3	3,7
Ikke afgjorte retssager med erstatningskrav	0,0	0,0
I alt	**905,9**	**989,8**

Ikke forsikringsdækkede tjenestemandspensioner
Saldoen på 856,6 mio. kr. udgør kommunens gældsforpligtelse i form af pensionstilsagn, der ikke er forsikringsmæssigt afdækket. Opgørelsen af den ikke afdækkede pensionsforpligtelse foretages aktuarmæssigt på baggrund af forudsætninger om en pensionsalder på 62 år og en grundlagsrente på 2 pct. Pensionsforpligtelsen skal opgøres årligt, og som minimum genberegnes aktuarmæssigt hvert 5. år. Der er senest indhentet en aktuar beregning pr. 31. december 2013. Stigningen skyldes ny beregning af forpligtelsen for tidligere amtsansatte tjenestemænd, der ikke er genforsikret samt regulering af forpligtelsen vedrørende medfinansieringsforpligtelse for pension til lærere og pædagoger.

Arbejdsskader
Viborg kommune har en intern forsikringsordning for arbejdsskader (selvforsikret). Forpligtelsen i årsregnskabet på 129,5 mio. kr. er beregnet med udgangspunkt i en aktuarberegning pr. 31. december 2013 og den regulerede forpligtelse i årsregnskabet 2015. Forpligtelsen skal opgøres årligt og skal som minimum genberegnes aktuarmæssigt hvert 5. år. Forpligtelsen svarer til de fremtidige udbetalingsforventninger på baggrund af de eksisterende arbejdsskader. Forpligtelsen er i 2016 reguleret med 14 mio. kr. skønnet ud fra den fremtidige udbetalingsforventning i aktuarberegningen pr. 31. december 2013.

Den interne opkrævning til arbejdsskader er fastlagt i forhold til forventet udgiftsniveau med henblik på at kunne afholde de løbende udgifter og samtidig tilgodese behovet for hensættelser, så forsikringsordningen hviler i sig selv på længere sigt. Der har i 2016 været et overskud på 3,6 mio. kr., som er tilgået kommunens kassebeholdning.

Løsøreforsikring
Viborg Kommune er ligeledes selvforsikret vedrørende løsøreforsikringer. Den interne opkrævning er fastlagt i forhold til forventede udgifter så forsikringsordningen, som udgangspunkt hviler i sig selv.

Der har i 2016 været et overskud på 0,5 mio. kr., som er tilgået kommunens kassebeholdning.

Note 13 Langfristede gældsforpligtelser

Beløb i mio. kr.	2015	2016
Langfristet gæld excl. ældreboliger og finansielt leasede aktiver	796,9	818,9
Langfristet gæld vedrørende ældreboliger	385,6	368,8
Langfristet gæld vedrørende finansielt leasede aktiver	71,5	46,9
I alt	**1.254,0**	**1.234,6**

Fordeling mellem fast og variabel forrentning	2015	2016
Fast	510,3	698,6
Variabel	286,6	120,3
I alt	**796,9**	**818,9**

Fordeling på valuta	2015	2016
DKK	796,9	818,9
EUR	0,0	0,0
I alt	**796,9**	**818,9**

Finansiel leasing	2015	2016
Viborg Stadion - tribune	24,3	23,6
IT udstyr til skoler	12,1	4,2
IT udstyr i øvrigt	34,3	11,8
Biler	0,8	7,3
I alt	**71,5**	**46,9**

Udvikling
I 2016 er der optaget lån på 81,4 mio. kr. De samlede afdrag på lån i 2016 (incl. lån til ældreboliger) udgør 75,5 mio. kr. Leasinggælden er faldet med 24,6 mio. kr. i 2016.

Note 14 Kortfristede gældsforpligtelser

Beløb i mio. kr.	2015	2016
Kortfristet gæld til staten	-19,6	-18,1
Korfristede gæld i øvrigt	-519,6	-563,8
I alt	**-539,2**	**-581,9**

Kortfristet gæld til staten udgør statens andel af kommunens registrerede tilgodehavender vedrørende beboerindskudslån, tilbagebetalingspligtig kontanthjælp mv.

Kortfristet gæld i øvrigt på -563,8 mio. kr. vedrører gæld til leverandører mv. på -129,1 mio. kr. og øvrige mellemregningsforhold på -100,1 mio. kr. Den resterende del på 334,6 mio. kr. vedrører forskydning mellem årene i kortfristet gæld.

Note 15 Kautions- og garantiforpligtelser samt eventualrettigheder

Beløb i mio. kr.	Ultimo 2016	Ultimo 2015
A. Almindelige kautions- og garantiforpligtigelser		
1. Kraftvarmeværker	119,3	189,2
2. Fjernvarmecentraler	126,9	76,9
3. Vandværker	0,2	0,3
5. Idræts- og kulturformål	12,1	13,1
6. Andre lokale selskaber og institutioner	7,4	8,1
7. Vej, kloak, vand, fjernvarme og boligindskudslån	0,0	0,0
I alt A	**265,9**	**287,6**
B. Kautionsforpligtigelser vedr. boligforanstaltninger undtaget boligindskudslån m.v.		
1. Garanti for statslån	0,0	0,0
2. Regaranti for statslån	47,4	48,3
3. Anden kommunal garanti for lån til bolig- og institutionsbyggeri	741,7	633,7
I alt B	**789,1**	**682,0**
C. Opsat momsforpligtigelse vedr. udstykningsregnskaber	**0,0**	**0,0**
D. Eventualrettigheder	0,0	0,0
E. Lån hvor Viborg Kommune hæfter solidarisk	**2.072,1**	**2.185,6**

Note 16 SWAP – aftaler

Kontrakt	Aftale tidspunkt	Modpart	Oprindelig hovedstol	Valuta	Nom. restgæld DKK 31. december 2016	Markedsværdi DKK 31. december 2016	Udløbstidspunkt	Renteforhold
Nr. 1021015/1287112	1. juli 2011	Nordea Bank Finland	98.000.000	DKK	76.000.000	-19.839.976	13. december 2035	Variabel til fast på 3,67% p.a.
Nr. 1132214/1459111	6. juli 2012	Nordea Bank Finland	118.286.000	DKK	96.560.000	-10.490.939	14. november 2036	Variabel til fast på 2,04% p.a.
Nr. 1132218/1459121	6. juli 2012	Nordea Bank Finland	78.900.000	DKK	64.698.000	-18.105.440	9. februar 2037	Variabel til fast på 3,77% p.a.
Nr. 1160437/1510225	24. oktober 2012	Nordea Bank Finland	150.000.000	DKK	103.846.154	-7.208.555	30. oktober 2025	Variabel til fast på 1,73% p.a.
Nr. 1207860/1600091	22. marts 2013	Nordea Bank Finland	50.000.000	DKK	34.615.385	-2.124.210	30. oktober 2025	Variabel til fast på 1,5625% p.a.
Nr. 1605069/2217363	16. december 2015	Nordea Bank Finland	92.200.000	DKK	88.512.000	-5.050.758	17. december 2040	Variabel til fast på 1,5920% p.a.
Nr. 45337143C-BCQ2V	5. september 2016	Danske Bank	17.600.000	DKK	17.200.000	921.940	11. juni 2038	Variabel til fast på 0,67800% p.a.
Nr. 45337143C-BCQ2W	5. september 2016	Danske Bank	36.810.000	DKK	36.810.000	1.990.465	14. februar 2039	Variabel til fast på 0,69480% p.a.
Nr. S16Z124033	5. september 2016	Kommune Kredit	184.201.416	DKK	174.506.605	2.798.308	30. oktober 2025	Variabel til fast på 0,10% p.a.

Grundlaget for hver af ovennævnte swaps er en kontrakt om at bytte betalingsstrømme i en aftalt periode. Samtlige Viborg Kommunes swaps er renteswaps, hvor renteprofilen konverteres fra en variabel rente til en fast rente. Formålet med indgåelse af swap-aftaler er bl.a. at opnå en rentebesparelse samt opnå budgetsikkerhed i form af en fast rente i en årrække uden at ændre kommunens oprindelige låneportefølje. Herved undgås omkostninger til konvertering mm.

Markedsværdien, der er afhængig af markedsrenten, vil som udgangspunkt være 0, når aftalen indgås. Undervejs i løbetiden vil den svinge, afhængig af udviklingen i markedsrenten. Kommunens renteswaps har en samlet negativ markedsværdi ved udgangen af 2016 på 57,1 mio. kr. Årsagen til den negative markedsværdi er det lave renteniveau, som også har præget 2016.

Note 17 Udførelse af opgaver for andre myndigheder

Ifølge reglerne i budget og regnskabssystemet skal kommunerne i årsregnskabet udarbejde en oversigt over udførelse af opgaver for andre myndigheder

Viborg kommune har i 2016 ikke udført opgaver for andre myndigheder.

Revisionspåtegning

Kommuneoplysninger

Kommune	Viborg Kommune Prinsens Alle 5 8800 Viborg	
	Telefon:	87 87 87 87
	Telefax:	87 87 90 00
	Hjemmeside:	www.viborg.dk
	E-mail:	viborg@viborg.dk
	Hjemsted:	Viborg
	Regnskabsår:	1. januar – 31. december 2016
Borgmester	Torsten Nielsen	
Kommunaldirektør	Lasse Jacobsen	
Revision	BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab Kystvejen 29 8000 Aarhus C	